

CRNA GORA
MINISTARSTVO ODBRANE

IZVJEŠTAJ
O RADU I STANJU U UPRAVNIM OBLASTIMA IZ
NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA ODBRANE ZA 2020. GODINU

Podgorica, mart 2021. godine

SADRŽAJ

SADRŽAJ.....	2
UVOD	4
1. REALIZACIJA AKTIVNOSTI MINISTARSTVA ODBRANE IZ PROGRAMA RADA VLADE.....	5
2. STRATEŠKA I NORMATIVNA DJELATNOST I UPRAVNE AKTIVNOSTI U UPRAVNIM OBLASTIMA	5
2.1. Izrada strateških dokumenata.....	5
2.2. Izrada normativnih dokumenata.....	5
3. IMPLEMENTACIJA ODBRAMBENE POLITIKE	6
3.1. Odbrambeno planiranje Crne Gore.....	6
3.2.1. Usklađivanje procesa nacionalnog odbrambenog planiranja sa NATO procesom odbrambenog planiranja	6
3.2.2. Plan odbrane Crne Gore i nacionalni sistem odgovora na krize	7
3.3. Međunarodna odbrambena saradnja	8
3.3.1. Bilateralna saradnja	8
3.3.2. Multilateralna saradnja	12
3.4. Integritet u Ministarstvu i Vojsci	18
4. ODBRAMBENI RESURSI	18
4.1. LJUDSKI RESURSI	18
4.1.1. Planiranje i razvoj ljudskih resursa	18
4.1.2. Razvoj ljudskih resursa	19
4.1.3. Projekti, promocija Vojske i vojnog poziva.....	20
4.1.4. Statusna pitanja	20
4.1.5. Organizacijske promjene.....	21
4.2. MATERIJALNI RESURSI	21
4.2.1. Opremanje Vojske.....	22
4.2.2. Remont i održavanje	22
4.2.3. Zaštita resursa	24
4.2.4. Opšta logistika	25
4.2.5. Međunarodne aktivnosti po logistici.....	26
4.2.6. Donacije.....	27
4.2.7. Investicioni radovi.....	28
4.2.8. Informaciono-komunikacioni sistemi (IKS).....	32
4.2.9. Standardizacija u oblasti odbrane	32
4.2.10. Plan nabavki	33
4.3. BUDŽET ZA ODBRANU.....	33
5. VOJSKA CRNE GORE	34
5.1. Ključne organizacijsko-formacijske promjene	34

5.2 Učešće Vojske u međunarodnim misijama i operacijama	34
5.3 Angažovanje Vojske u podršci civilnim institucijama	36
6. INSPEKCIJSKI NADZOR.....	37
7. VOJNO-OBAVJEŠTAJNI, KONTRA OBAVJEŠTAJNI I BEZBJEDNOSNI POSLOVI	37
8. UNUTRAŠNJA REVIZIJA	38
9. JAVNOST RADA	38
ZAKLJUČAK	40
POPIS SKRAĆENICA.....	43
PRILOZI.....	45
Prilog br. 1	45
Prilog br. 2.....	46
Prilog br. 3.....	47
Prilog br. 4.....	48

UVOD

Ministarstvo odbrane (u daljem tekstu: Ministarstvo) je, u skladu sa članom 62 Zakona o državnoj upravi ("Službeni list CG", br. 38/03, 22/08, 42/11, 54/16 i 13/2018), izradilo Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima iz nadležnosti Ministarstva odbrane za 2020. godinu.

Izvještaj se sastoji iz devet poglavlja. U prvom poglavlju su dati podaci o realizaciji aktivnosti iz Programa rada Vlade Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) i Ministarstva. U drugom poglavlju dat je pregled zakonskih i podzakonskih akata koje je Ministarstvo pripremio za usvajanje i donošenje, radi unapređenja normativnog okvira neophodnog za ostvarenje ustavne uloge Vojske Crne Gore (u daljem tekstu: Vojska) i dosledne realizacije misija i zadataka Vojske. U trećem poglavlju su definisana najvažnija pitanja odbrambene politike i planiranja, kao i dio koji se odnosi na aspekte međunarodne odbrambene saradnje. U četvrtom poglavlju prikazani su podaci o ljudskim, materijalnim i finansijskim kapacitetima Ministarstva. U petom poglavlju prikazana je organizaciona struktura i dat je pregled najvažnijih aktivnosti Vojske. U šestom poglavlju navedeni su podaci o inspekcijskom nadzoru izvršenom u oblastima borbene gotovosti, zaštite na radu, zaštite od požara i zaštite životne sredine. Informacije o vojno-bezbjednosnim i kontraobavještajnim poslovima predstavljene su u sedmom poglavlju, dok se u osmom nalaze podaci o unutrašnjoj reviziji. U poslednjem, devetom poglavlju Izvještaja obrađeno je pitanje javnosti rada Ministarstva.

Ministarstvo je, u cilju nastavka izgradnje sistema odbrane i u skladu sa definisanim prioritetima za 2020. godinu, postavilo sledeće ciljeve:

- Dalja izgradnja odbrambenih kapaciteta i sposobnosti;
- Dostizanje spremnosti Vojske za izvršavanje odbrambenih misija i zadataka;
- Usklađivanje procesa nacionalnog odbrambenog planiranja sa NATO procesom odbrambenog planiranja, uz doslednu implementaciju obaveza preuzetih u okviru Alijanse;
- Priprema i učešće jedinica u međunarodnim misijama i operacijama;
- Izgradnja i jačanje obavještajno-bezbjednosnih kapaciteta;
- Izgradnja i jačanje kapaciteta za sajber odbranu;
- Unapređenje bilateralne i multilateralne odbrambene saradnje;
- Obuka i usavršavanje kadra;
- Jačanje inspekcijskog nadzora i unutrašnje kontrole;
- Unapređenje standarda pripadnika Ministarstva i Vojske;
- Izgradnja infrastrukture za potrebe Ministarstva i Vojske;
- Usvajanje standarda odbrane i razvoj interoperabilnosti sa snagama NATO;
- Rješavanje viškova naoružanja i vojne opreme;
- Unapređenje saradnje sa medijima i nevladinim organizacijama.

1. REALIZACIJA AKTIVNOSTI MINISTARSTVA ODBRANE IZ PROGRAMA RADA VLADE

Programom rada Vlade za 2020. godinu planirano je ukupno četiri aktivnosti iz nadležnosti Ministarstva i to: tri u tematskom i jedna u normativnom dijelu. Sve aktivnosti su realizovane u cjelosti.

Program rada Ministarstva za 2020. godinu sadržao je 553 aktivnosti. Realizovano je 267 aktivnosti (48,28%), 14 su djelimično realizovane (2,54%), dok 272 nijesu realizovane (49,18%). Aktivnosti nijesu realizovane zbog pandemije COVID-19, racionalizacije utroška budžetskih sredstva, otkazivanja aktivnosti iz Planova bilateralne i multilateralne saradnje, ograničene logističke podrške i neobezbjedenih donacijskih sredstava.

2. STRATEŠKA I NORMATIVNA DJELATNOST I UPRAVNE AKTIVNOSTI U UPRAVNIM OBLASTIMA

2.1. Izrada strateških dokumenata

Prijem Crne Gore u punopravno članstvo u NATO i promjene u bezbjednosnom okruženju Crne Gore nametnule su potrebu za revidiranjem postojećih i donošenjem novih strateških dokumenata na polju bezbjednosti i odbrane. Neposredno nakon sticanja punopravnog članstva u NATO, Ministarstvo je započelo sa aktivnostima na izmjenama cjelokupnog odbrambenog strateško-doktrinarnog okvira Crne Gore. Izradom krovnih strateških dokumenata koja je završena krajem 2019. godine, date su jasne smjernice za razvoj odbrambenih sposobnosti.

Tokom 2020. godine nije bilo izrade novih strateških dokumenata. Akcenat je dat na implementaciji Akcionih planova koji definišu aktivnosti za sprovođenje strategija u cilju postizanja utvrđenih strateških i operativnih ciljeva.

Jedan oficir iz Ministarstva je uspješno završio Program stručnog usavršavanja u okviru Vladine mreže državnih službenika za strateško planiranje, dok je jedan oficir započeo sa pohađanjem istog programa obuke u oktobru 2020. godine. Obuka se realizuje u organizaciji Generalnog sekretarijata Vlade i Uprave za kadrove.

2.2. Izrada normativnih dokumenata

U 2020. godini Vlada je donijela sljedeća dokumenta: Uredbu o uslovima i načinu korišćenja nepokretnih i pokretnih stvari za posebne namjene za potrebe odbrane, Uredbu o kriterijumima za izbor, pripremanje, obuku i opremanje pripadnika operativne jedinice za zaštitu i spašavanje i policije i zaposlenih u organima državne uprave za učešće u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu, Uredbu o izmjenama i dopunama Uredbe o zaradama lica u službi u Vojsci Crne Gore, Odluku o utvrđivanju visine novčane naknade pripadnika Vojske Crne Gore za vrijeme učešća u NATO misiji u Republici Irak (NMI) i Odluku o visini novčane naknade za oštećenje organizma i za slučaj smrti pripadnika Vojske Crne Gore, operativne jedinice za zaštitu i spašavanje i policije i zaposlenog u organu državne uprave za vrijeme učešća u međunarodnim snagama, mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu, koje je pripremila Ministarstvo.

Skupština je donijela Zakon o vojno-obavještajnim i bezbjednosnim poslovima, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tajnosti podataka, Odluku o upućivanju

pripadnika Vojske Crne Gore u sastav snaga Sjevernoatlantskog saveza za brzo reagovanje (NRF).

Na osnovu Zakona o Vojski Crne Gore, Ministarstvo je u 2020. godini donijelo 15 pravilnika, a sedam akata je usaglašeno sa Sekretarijatom za zakonodavstvo. Pregled svih izrađenih i donešenih zakona i pravilnika dat je u Prilogu broj 1.

3. IMPLEMENTACIJA ODBRAMBENE POLITIKE

3.1. Odbrambeno planiranje Crne Gore

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o odbrani (član 36, stav 1), donešenim u avgustu 2019. godine, propisano je da Ministarstvo „sprovodi aktivnosti u vezi sa planiranjem odbrane u Ministarstvu odbrane i Vojski Crne Gore u skladu sa internim pravilima“. Akcionim planom za implementaciju Strategije odbrane Crne Gore, Ministarstvo je bilo zaduženo da do kraja II kvartala 2020. godine, donese Interne procedure za strateško planiranje odbrane.

U skladu sa navedenim, Ministarstvo je, u julu 2020. godine, donijelo Interna pravila za odbrambeno planiranje u Ministarstvu odbrane i Vojski Crne Gore (u daljem tekstu: Interna pravila). Internim pravilima uređuje se proces odbrambenog planiranja u Ministarstvu i Vojski, upravljanje procesom i njegovo usklađivanje sa drugim procesima planiranja i prihvaćenim međunarodnim obavezama, utvrđuju se planski periodi, nivoi, načela i nosioci planiranja, njihovi zadaci, vrste i rokovi izrade dokumenata.

3.2.1. Usklađivanje procesa nacionalnog odbrambenog planiranja sa NATO procesom odbrambenog planiranja

Implementacija NATO ciljeva sposobnosti

Početak 2020. godine, urađena je godišnja Analiza implementacije NATO Ciljeva sposobnosti dodijeljenih Crnoj Gori 2017. godine, za 2019. godinu, kada je konstatovano da se, u najvećem dijelu, njihova implementacija odvija planiranom dinamikom.

S obzirom da se četvorogodišnji ciklus NATO procesa odbrambenog planiranja i implementacije paketa ciljeva sposobnosti dobijenih 2017. godine, završava u 2021. godini, u decembru 2020. godine, dobijen je predlog novog paketa NATO ciljeva sposobnosti za period 2021-2025, koji je trenutno u procesu usaglašavanja sa NATO. Isti će biti usvojen na sastanku ministara odbrane NATO, u oktobru 2021. godine.

Dalji proces implementacije dobijenih paketa Ciljeva sposobnosti, u velikoj mjeri, zavisi od mogućnosti realizacije planova opremanja, posebno opremanje vazduhoplovne komponente radarom za nadzor vazdušnog prostora i pomorske komponente adekvatnim patrolnim brodovima.

Dosledna implementacija Ciljeva sposobnosti je ključni preduslov za razvoj projektovanih odbrambenih sposobnosti i ispunjavanje obaveza koje proizilaze iz okvira članstva Crne Gore u NATO. Takođe, implementacija Ciljeva sposobnosti ima veliki uticaj na buduće struktuiranje snaga i značajno usmjerava proces transformacije oružanih snaga i reformi u sektoru odbrane.

Implementacija NATO smjernica o odbrambenim izdvajanjima

Donošenjem Strateškog pregleda odbrane, Dugoročnog plana razvoja odbrane 2019-2028 i Plana investiranja Crne Gore u odbranu za period 2019-2024, te jasnim

definisanjem prioriteta i rokova za opremanje i modernizaciju deklariranih jedinica i implementaciju ciljeva sposobnosti, stvoreni su uslovi za doslednu implementaciju NATO smjernica o odbrambenim izdvajanjima.

Ukupna planirana izdvajanja za sistem odbrane u 2020. godini iznosila su 73,21 mil. € ili 1.71% BDP-a, dok su izdvajanja za opremanje i modernizaciju u 2020. godini iznosila 15,2 mil. € ili 20,76% od ukupnih izdvajanja za sistem odbrane (rast od 11,31% u odnosu na budžet iz 2019. godine).

U skladu sa projekcijama iz Plana investiranja Crne Gore u odbranu 2019-2024, pozitivan trend rasta izdvajanja za odbranu nastaviće se do 2024. godine, kada je planirano dostizanje ciljanog procenta izdvajanja od 2% BDP za budžet odbrane i izdvajanje od najmanje 20% budžeta odbrane za opremanje i modernizaciju. Ukupna ulaganja za potrebe opremanja i modernizacije u periodu do 2024. godine procjenjuju se na oko 109,00 mil. €.

Doprinos NATO komandnoj i strukturi snaga

Crna Gora je nastavila da doprinosi NATO komandnoj i strukturi snaga, u skladu sa smjernicama sa NATO Samita i ministarskih sastanaka, kroz angažovanje u postojećim i pripremu za angažovanje u novim aktivnostima i inicijativama Sjevernoatlantskog saveza.

U cilju doprinosa NATO inicijativi spremnosti (NRI) Ministarstvo je opredijelilo jednu laku pješadijsku četvu i Alijansi dostavilo plan dostizanja zahtijevanog nivoa spremnosti. Doprinos ovoj inicijativi biće ostvaren u saradnji sa Republikom Italijom, u okviru Koncepta okvirne nacije.

Opredijeljen je jedan pješadijski vod za doprinos NATO snagama visoke spremnosti za brzo reagovanje (VJTF) u rotaciji 2020-2022. godine. U novembru 2020. godine, u Crnoj Gori je održana vježba „Odlučan odgovor 20“, koja je za cilj imala ocjenjivanje 1. pješadijskog voda, 1. pješadijske čete po NATO programu za ocjenjivanje kopnenih snaga (CREVAL) za VJTF snage. Jedinica je ocijenjena ocjenom „BORBENO SPREMAN“ (COMBAT READY).

U skladu sa Memorandumom o pristupanju NATO štabu za brzo raspoređivanje snaga veličine korpusa u Milanu (HQ NRDC), od početka septembra 2020. godine u NRDC u Milanu angažovan je jedan štabni oficir Vojske.

Crna Gora je u februaru 2020. godine popunila poziciju u NATO komandnoj strukturi, i to u Združenom NATO centru za vazdušne operacije (CAOC) u Torehonu, Kraljevina Španija. Pored navedene, popunjavamo i dvije pozicije u Savezničkoj komandi za operacije (ACO), Mons, kao i jednu poziciju u Združenoj komandi savezničkih snaga u Napulju (JFC). Na ovaj način, Crna Gora doprinosi sa četiri pozicije u NATO komandnoj strukturi.

3.2.2. Plan odbrane Crne Gore i nacionalni sistem odgovora na krize

Ministarstvo je pružilo stručnu pomoć u ažuriranju postojećih planova odbrane u četiri opštine i u tri privredna društva, druga pravna lica i preduzeća koja proizvode predmete i vrše usluge od posebnog značaja za odbranu, i to:

- Opštine: Ulcinj, Tivat, Berane i Kolašin;
- Privredna društva, druga pravna lica i preduzeća koja proizvode predmete i vrše usluge od posebnog značaja za odbranu: Mesna industrija “Goranović” Nikšić, Rudnik uglja AD Pljevlja i “Tara Aerospace and Defence Products” AD Mojkovac.

Izrađena su dva nova plana odbrane u privrednim društvima, drugim pravnim licima i preduzećima koji proizvode predmete i vrše usluge od posebnog značaja za odbranu i to: Termoelektrana “Pljevlja” i Hidroelektrana “Perućica”.

U cilju unapređenja nacionalnog sistema za odgovor na krize, a u skladu sa obavezama iz Akcionog plana za implementaciju Strategije odbrane, bilo je planirano donošenje Zakona o kriznom upravljanju do kraja I kvartala 2020. godine. Ministarstvo je izradilo predlog Zakona, ali je početkom 2020. godine, procedura donošenja istog obustavljena, jer je tada donešena odluka o izradi Zakona o nacionalnoj bezbjednosti, koji bi definisao i elemente nacionalnog sistema kriznog upravljanja, što nije realizovano.

3.3. Međunarodna odbrambena saradnja

Međunarodna odbrambena saradnja obuhvatala je aktivnosti bilateralne, multilateralne i regionalne saradnje, aktivnosti vojno-diplomatskih predstavništava, učešća u radu međunarodnih bezbjednosnih i odbrambenih struktura, kao i implementaciju obaveza koje proističu iz međunarodnih ugovora, sporazuma, konvencija i rezolucija koje je Crna Gora potpisala.

Međunarodna odbrambena saradnja predstavljala je snažan instrument podrške ostvarivanju nacionalnih odbrambenih i bezbjednosnih interesa, kao i unapređenju odbrambenih sposobnosti.

3.3.1. Bilateralna saradnja

U skladu sa Zakonom o zaključivanju međunarodnih ugovora, tokom 2020. godine, potpisano je ukupno četiri dokumenta, i to:

- Ugovor Ministarstva odbrane Crne Gore i Republike Turske o prodaji i kupovini vojnih uniformi za potrebe Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore za 2020. godinu, potpisan 20. maja 2020. godine;
- Nota o pristupanju Memorandumu o razumijevanju između Vlada Kraljevine Švedske i Republike Finske, Štaba vrhovnog komandanta Savezničke komande za transformaciju, kao i Vrhovnog štaba savezničkih snaga za Evropu, u vezi pružanja podrške zemlji domaćina za izvršavanje NATO operacija/vježbi/sličnih vojnih aktivnosti, potpisana 14. januara 2020. godine;
- Sporazum o zaštiti tajnih podataka između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Letonije, potpisan 24. septembra 2020. godine;
- Protokol o saradnji u oblasti izgradnje integriteta u sektoru odbrane između Ministarstva odbrane Crne Gore i Centra za integritet u sektoru odbrane Kraljevine Norveške, potpisan 19. maja 2020. godine.

Ministarstvo je u 2020. godini potpisalo devet i usaglasilo osam planova bilateralne saradnje, koji nijesu potpisani zbog situacije izazvane pandemijom COVID-19.

Plan bilateralne saradnje sa Sjedinjenim Američkim Državama se ne potpisuje, već se aktivnosti usaglašavaju u okviru IMET programa (International Military Education and Training), kao i saradnje u okviru Programa državnog partnerstva sa Nacionalnom gardom Savezne države Mejn.

Bilateralne konsultacije na nivou političkih direktora održane su sa: Ujedinjenim Kraljevstvom, Kraljevinom Danskom i Kraljevinom Švedskom.

Republika Albanija

Plan bilateralne saradnje potpisan je u januaru i sadržao je šest aktivnosti, koje nijesu realizovane zbog situacije izazvane COVID-19.

Republika Austrija

Plan bilateralne saradnje potpisan je u decembru 2019. godine i sadržao je 35 aktivnosti, od kojih su realizovane dvije, dok 33 nijesu realizovane zbog situacije izazvane COVID-19.

Bosna i Hercegovina

Plan bilateralne saradnje potpisan je u februaru i sadržao je 15 aktivnosti, od kojih je realizovana jedna, dok 14 nijesu realizovane zbog situacije izazvane COVID-19. Fokus saradnje je bio u oblasti testiranja poznavanja engleskog jezika u skladu sa STANAG 6001. Testiranja su realizovana dva puta godišnje u Centru za obuku u Danilovgradu od strane mobilnih trening timova Oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

Republika Bugarska

Plan bilateralne saradnje sadržao je četiri aktivnosti, koje nijesu realizovane zbog situacije izazvane COVID-19.

Kraljevina Danska

Saradnju u oblasti odbrane u prethodnoj godini, karakterisala je realizacija projekata u oblasti informaciono-komunikacione infrastrukture.

Republika Estonija

U cilju unapređenja kapaciteta u oblasti sajber odbrane, Crna Gora je u 2020. godini pristupila NATO Centru izvrsnosti za kooperativnu sajber odbranu u Talinu, u svojstvu sponzorske nacije. U narednom periodu planira se upućivanje jednog lica za rad u ovom Centru.

Republika Grčka

Plan bilateralne saradnje potpisan je u martu i sadržao je 12 aktivnosti, od kojih je realizovana jedna, dok 11 nijesu realizovane zbog situacije izazvane COVID-19. Najznačajniji oblici saradnje uspostavljeni su u oblastima obrazovanja crnogorskih kadeta na vojnim akademijama u Republici Grčkoj, zaštite vazdušnog prostora u okviru NATO Misije (Air Policing), kao i u oblasti vojno-obavještajnih poslova.

Republika Francuska

Plan bilateralne saradnje potpisan je u junu i sadržao je pet aktivnosti, od kojih su realizovane dvije, dok tri aktivnosti nijesu realizovane zbog situacije izazvane COVID-19. Saradnja sa Republikom Francuskom odnosila se na učenje francuskog jezika u saradnji s Francuskim institutom u Podgorici, kao i u oblasti vojno-obavještajnih i bezbjednosnih poslova i materijalnih resursa.

Republika Finska

Centar izvrsnosti za borbu protiv hibridnih prijetnji iz Helsinkija pružio je podršku u izradi predloga Strategije za suprotstavljanje hibridnim prijetnjama.

Kraljevina Holandija

Plan bilateralne saradnje potpisan je u februaru i sadržao je 11 aktivnosti, od kojih su realizovane tri, dok osam nijesu realizovane zbog situacije izazvane COVID-19. Kraljevina Holandija je pružila podršku u realizaciji projekta obuke regruta Ministarstva i Vojske, donacijom u vrijednosti od 10.000,00 eura.

Republika Hrvatska

Plan bilateralne saradnje sadržao je 26 aktivnosti, od kojih je realizovana jedna, dok 25 nijesu realizovane zbog situacije izazvane COVID-19. Najznačajniji oblici saradnje su se odnosili na obrazovanje kadeta u Republici Hrvatskoj, modernizaciju oružanih snaga, obuku i podizanje nivoa osposobljenosti pripadnika Vojske, u okviru priprema za učešće u međunarodnoj misiji „Resolute Support“ u Avganistanu.

Država Izrael

Saradnja sa Državom Izrael je uspostavljena u oblasti modernizacije. U oktobru 2020. godine, izvršena je nabavka daljinsko upravljivih oružanih stanica, kompanije „ELBIT“, za ugradnju na lako oklopnim patrolnim vozilima Vojske.

Republika Italija

Najznačajnija saradnja odvijala se u oblastima zaštite vazdušnog prostora u okviru NATO Misije (Air Policing), učešća pripadnika Vojske u NATO komandnoj strukturi (NCS) i NATO združenim snagama visoke spremnosti (VJTF), NATO Konceptu okvirne nacije (FNC), kao i školovanju kadeta na akademijama kopnene vojske, mornarice i vazduhoplovstva.

Kanada

Najznačajnija saradnja uspostavljena je u oblasti modernizacije Vojske. Kupoprodajnim ugovorom za nabavku dva Bell 505 helikoptera američko-kanadske kompanije Bell Helicopter Textron predviđena je i obuka tri pilota, koja je realizovana u Republici Francuskoj u julu 2020. godine i tehnička obuka za četiri pripadnika Vojske. Prvi helikopter Bell 505 isporučen je u septembru 2020. godine, dok se isporuka drugog očekuje u februaru 2021. godine.

Republika Kosovo

Predstavnici Ministarstva i pripadnici Vojske redovno učestvuju na konferenciji „KSF and Partners“. Vježba „EAGLE 7“ koja je trebalo da se realizuje 2020. godine na Kosovu, zbog izmjena u organizaciono-formacijskoj strukturi Kosovskih snaga bezbjednosti, odložena je za 2021. godinu. Na istoj će učestvovati dva pripadnika Vojske.

Republika Litvanija

Saradnja se odvija u oblastima izgradnje integriteta, školovanja oficira Vojske i službenika Ministarstva na Baltičkom odbrambenom koledžu, kao i pohađanja kurseva engleskog jezika na Vojnoj akademiji „General Jonas Žemaitis“.

Republika Letonija

Ključna saradnja sa Republikom Letonijom ogleda se u učešću pripadnika Vojske u aktivnostima ojačanog prisustva NATO na Istoku (eFP), kao i u oblasti zaštite tajnih podataka.

Republika Sjeverna Makedonija

Plan bilateralne saradnje je sadržao 21 aktivnost, od kojih su realizovane dvije, dok 19 nijesu realizovane zbog situacije izazvane COVID-19. Nastavljeno je školovanje crnogorskih kadeta na Vojnoj akademiji "General Mihailo Apostolski" u Skoplju. Takođe, intenzivirana je saradnja i u oblastima ljudskih resursa, informaciono-komunikacionih sistema, finansijskog poslovanja, logistike, standardizacije i kodifikacije, vojno-obavještajne djelatnosti, odnosa sa javnošću, vazduhoplovstva, obuke pripadnika Vojske u zimskim uslovima, obuke ronilaca i obuke za bojeva gađanja.

Republika Mađarska

Plan bilateralne saradnje potpisan je u februaru i sadržao je četiri aktivnosti, koje nijesu realizovane zbog situacije izazvane COVID-19. Ministarstvo odbrane Mađarske doniralo je 85.000,00 eura za projekat ublažavanja bezbjednosnih rizika povezanih sa malim oružjem i lakim naoružanjem i skladištima konvencionalne municije (SALW i SCA) u Crnoj Gori, koji se realizuje preko OEBS-a.

Kraljevina Norveška

Saradnja je bila bazirana na implementaciji projekata koji se odnose na upravljanje integritetom u sektoru odbrane.

Savezna Republika Njemačka

Plan bilateralne saradnje sadržao je 20 aktivnosti, od kojih su realizovane dvije, dok 18 nijesu realizovane zbog situacije izazvane COVID-19. Ministarstvo odbrane Savezne Republike Njemačke je u 2020. godini započelo proceduru realizacije donacije medicinskih vozila Crnoj Gori. Saradnja se uglavnom odvijala kroz aktivnosti iz oblasti sajber odbrane, obavještajnih poslova, logistike, ljudskih resursa, odnosa sa javnošću, verifikacije, strateškog planiranja i vazduhoplovstva.

Republika Poljska

Plan bilateralne saradnje sadržao je sedam aktivnosti, od kojih je realizovana jedna, dok šest nijesu realizovane zbog situacije izazvane COVID-19. Saradnja je uspostavljena između vojnih policija dvije zemlje, kao i u oblasti materijalnih resursa, izgradnje integriteta i učenja engleskog jezika.

Rumunija

Plan bilateralne saradnje sadržao je četiri aktivnosti, koje nijesu realizovane zbog situacije izazvane COVID-19.

Sjedinjene Američke Države

Najznačajnije oblasti saradnje sa Sjedinjenim Američkim Državama su: modernizacija Vojske kroz nabavku 67 lako oklopnih vozila, od kojih je u 2020. godini isporučeno 20, školovanje i obuke, saradnja u oblasti sajber odbrane i

bezbjednosti i zajedničko učešće na vojnim vježbama. Dva kadeta su upućena na Pomorsku akademiju u Anapolisu.

Republika Slovenija

Plan bilateralne saradnje potpisan je u februaru i sadržao je 22 aktivnosti, od kojih je realizovana jedna, dok 21 nije realizovana zbog situacije izazvane COVID-19. Saradnja se odvijala u sklopu priprema za upućivanje i realizaciju zadataka u okviru zajedničkog angažovanja u NATO aktivnostima ojačanog prisustva na istoku (enhanced Forward Presence-eFP) u Republici Letoniji, kao i u okviru zajedničkog učešća na vojnim vježbama. Saradnja se takođe odvija i u oblastima ljudskih i materijalnih resursa, kao i na polju planiranja odbrane.

Kraljevina Španija

Plan bilateralne saradnje je sadržao pet aktivnosti, koje nijesu realizovane zbog situacije izazvane COVID-19.

Republika Turska

Plan bilateralne saradnje potpisan je u julu i sadržao je 15 aktivnosti, koje nijesu realizovane zbog situacije izazvane COVID-19. Saradnja sa Republikom Turskom se razvijala u oblasti odbrambene industrije, modernizacije i opremanja Vojske, kao i u oblasti obuke i školovanja oficirskog i podoficirskog kadra na vojno-obrazovnim institucijama Turske.

Velika Britanija

Plan bilateralne saradnje je sadržao 44 aktivnosti, od kojih je realizovano 12, dvije su u toku, dok 30 nije realizovano zbog situacije izazvane COVID-19. Najznačajnije oblasti saradnje sa Velikom Britanijom su: jačanje kapaciteta ljudskih resursa, usavršavanje crnogorskih oficira na prestižnim vojnim obrazovnim institucijama i centrima za obuku, promovisanje vojnog poziva, usavršavanje znanja engleskog jezika, sajber odbrana i odnosi sa javnošću. Od posebne važnosti je doprinos britanske strane procesu demilitarizacije kroz MONDEM projekat (Montenegro Demilitarization) i NATO Povjerilački fond (NATO Trust fund).

3.3.2 Multilateralna saradnja

Proces saradnje ministara odbrane zemalja Jugoistočne Evrope – SEDM

Predstavnici Ministarstva su učestvovali na konferencijama, sastancima i obukama koji su realizovani u okviru SEDM inicijative. Generalni direktor Direktorata za odbrambenu politiku i planiranje, general-major Rajko Pešić, je učestvovao na sastanku SEDM ministara odbrane, koji je održan u oktobru 2020. godine.

Centar za bezbjednosnu saradnju – RACVIAC

U skladu sa programom rada Centra za bezbjednosnu saradnju (RACVIAC) za 2020. godinu, predstavnici Ministarstva učestvovali su na radionicama i obukama iz oblasti kontrole naoružanja, suzbijanja oružja za masovno uništenje, reforme sektora bezbjednosti, upravljanja ljudskim resursima i promovisanja rodne ravnopravnosti. Tokom 2020. godine Crna Gora je predsjedavala Multinacionalnom savjetodavnom grupom (MAG) Centra za bezbjednosnu saradnju RACVIAC. U oktobru 2020.

godine, održan je sastanak MAG grupe u Zagrebu, kojim je predsjedavao generalni direktor Direktorata za odbrambenu politiku i planiranje, general-major Rajko Pešić, a na kojem je Republika Sjeverna Makedonija preuzela predsjedavanje za 2021. godinu.

Američko - jadranska povelja (A-5)

Bosna i Hercegovina je 01. januara 2020. godine preuzela predsjedavanje Američko-jadranskom poveljom A-5. U okviru bosanskog predsjedavanja Američko-jadranskom poveljom (A-5), Crna Gora je nastavila aktivan doprinos jačanju regionalne saradnje i promovisanju evroatlantskih integracija zemalja regiona Zapadnog Balkana.

Balkanska medicinska namjenska jedinica (BMTF)

Memorandum o razumijevanju i funkcionisanju Balkanske medicinske namjenske jedinice potpisan je na nivou generalnih direktora zemalja članica u septembru 2020. godine. Ministarstvo ima predstavnike u Stalnoj organizaciji i Upravnom odboru BMTF, koji redovno prisustvuju sastancima, obukama i medicinskim konferencijama.

Konferencija načelnika generalštabova država Balkana (BCHOD)

Tokom 2020. godine, Crna Gora je predsjedavala ovom inicijativom. Prije proglašenja pandemije COVID-19 realizovana su dva sastanka koordinacione grupe, kao i sastanci podgrupe za vježbe i podgrupe za asimetrične prijetnje. Dio aktivnosti je odložen zbog situacije izazvane pandemijom COVID-19.

Centralnoevropska odbrambena inicijativa (CEDC)

U okviru slovenačkog predsjedavanja Centralnoevropskom odbrambenom inicijativom (CEDC) tokom 2020. godine, realizovano je nekoliko sastanaka i konferencija. Na sastanku ministara odbrane država članica CEDC i zemalja Zapadnog Balkana (CEDC+) u decembru, učestvovao je generalni direktor Direktorata za odbrambenu politiku i planiranje, general-major Rajko Pešić. Takođe, u septembru je realizovan i sastanak političkih direktora država članica CEDC i zemalja Zapadnog Balkana, na kojem je učestvovala načelnica Direkcije za međunarodnu saradnju i odbrambenu diplomatiju, g-đa Žana Špadijer.

Jadransko-ionska inicijativa (Adriatic - Ionian Cooperation Programme - ADRION)

Tokom 2020. godine realizovani su specijalistički kursevi u NATO Centru za pomorske operacije (NMIOTC), u Republici Grčkoj.

To Be Secure "2BS"

Ministarka odbrane prof. dr Olivera Injac učestvovala je na Konferenciji "2BS" koja je realizovana u decembru 2020. godine. Ministarka je govorila na temu "Prilagođavanje novim bezbjednosnim izazovima i granicama".

Evropska unija

Tokom 2020. godine planirana je realizacija niza radionica i kurseva, kako u Crnoj Gori, tako i u zemljama Evropske unije. Predstavnici Ministarstva učestvovali su na sastancima radnih grupa za poglavlja 5 – Javne nabavke, 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost i 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika, održanih u Podgorici tokom 2020. godine.

Saradnja sa NATO, međunarodne misije i operacije

Bivši ministar odbrane, mr Predrag Bošković, učestvovao je na sastancima Sjevernoatlantskog savjeta (NAC) na nivou ministara odbrane, koji se održavaju tri puta godišnje. Tokom aprila održan je vanredni sastanak NAC u formatu ministara odbrane, kako bi se razmotrila međusobna saradnja i uzajamna pomoć u suočavanju sa posledicama pandemije. Ministar odbrane učestvovao je i na sastanku država kontributora u borbenoj grupi u Republici Letoniji u okviru ojačanog prisustva NATO na istočnim granicama (eFP).

Ministarka odbrane, prof. dr Olivera Injac je u decembru, kao dio delegacije Vlade, boravila u zvaničnoj posjeti Briselu i tom prilikom, održala je sastanak sa predstavnicima vojno-odbrambenog dijela Stalne misije Crne Gore pri NATO i nacionalnim predstavnicima u Savezničkoj komandi za operacije (ACO) u Monsu.

Generalni direktor Direktorata za odbrambenu politiku i planiranje, general-major Rajko Pešić učestvovao je na sastanku NATO političkih direktora, koji je realizovan u susret oktobarskom sastanku ministara odbrane. Na sastanku je analiziran napredak koji su države ostvarile na planu sprovođenja ključnih politika Alijanse, u cilju daljeg unapređenja kohezije unutar Saveza. Takođe, direktor je u aprilu i oktobru učestvovao i na sastanku država kontributora u borbenoj grupi, u okviru ojačanog prisustva NATO na istočnim granicama u Republici Letoniji.

U avgustu 2020. godine zaključen je Aneks Ugovora između Ministarstva odbrane Crne Gore i Kontrole letenja Srbije i Crne Gore (SMATSA) o civilno-vojnim odnosima u upravljanju, kontroli i zaštiti vazdušnog prostora. Upravo je ovaj ugovor bio preduslov za uspostavljanje NATO misije za zaštitu vazdušnog prostora Crne Gore. Takođe, u oktobru 2020. godine potpisan je Ugovor o koordinaciji prilikom planiranja, najave, prijave, identifikacije i obezbjeđenja letova civilnih i vojnih vazduhoplova između Ministarstva odbrane Crne Gore i Kontrole letenja Srbije i Crne Gore (SMATSA) Beograd.

U septembru 2020. godine upućen je nacionalni predstavnik za vezu pri Savezničkoj komandi za transformaciju (ACT) u Norfolku. On je upućen na osnovu Memoranduma o razumijevanju između Vrhovnog savezničkog komandanta za transformaciju i Ministarstva odbrane u vezi sa upućivanjem nacionalnog predstavnika za vezu u Štab Vrhovnog savezničkog komandanta za transformaciju, koji je potpisan u julu 2020. godine.

Nastavljen je aktivan doprinos Ojačanom prisustvu Alijanse na Istoku (eFP), u okviru borbene grupe, pod komandom Kanade, u Republici Letoniji. U decembru je raspoređena peta rotacija u okviru koje je angažovano jedno inženjersko odjeljenje od 10 pripadnika Vojske.

Prepoznajući značaj sajber bezbjednosti, Crna Gora je izrazila spremnost da postane "sponzorska nacija" u NATO Centru izvrsnosti za kooperativnu sajber odbranu u Talinu, Republika Estonija. Nakon sprovedene predviđene interne formalno-pravne procedure i dostavljanja NATO komandi za transformaciju (ACT) potpisane Notu o pristupanju, Crna Gora je i zvanično postala punopravna članica Centra u junu 2020. godine.

Crna Gora ostaje posvećena pružanju doprinosa međunarodnom miru i bezbjednosti kroz angažman pripadnika Vojske u NATO misijama i operacijama. Do

sada je ukupno 21 kontingent Vojske (557 pripadnika) bio angažovan u misijama ISAF i „Odlučna podrška“ u Avganistanu. U septembru 2020. godine, Vojska je završila angažovanje u misiji „Odlučna podrška“ u Avganistanu. U misiji KFOR na Kosovu angažovani su jedan oficir i jedan državni službenik. Do sada je ukupno angažovano pet pripadnika Ministarstva i Vojske. Odlukom o upućivanju pripadnika Vojske Crne Gore u NATO misiju u Republici Irak (NMI), predviđeno je angažovanje do dva pripadnika. Upućivanje pripadnika Vojske planirano je u narednom periodu. Vojska je nastavila da i u 2020. godini pruža doprinos misijama EU NAVFOR „Atalanta“, EU trening misiji u Maliju i UN misiji u Zapadnoj Sahari. Do sada je u ovim misijama ukupno angažovano 92 pripadnika Vojske.

Do decembra 2020. godine 34,81% ukupnog broja pripadnika Vojske učestvovalo je u međunarodnim misijama i operacijama, što je u velikoj mjeri doprinijelo bržem dostizanju interoperabilnosti i razvoju sposobnosti Vojske.

Ministarstvo je i tokom 2020. godine finansijski podržalo NATO Povjerilačke fondove, pa je za tu namjenu ukupno izdvojeno 49.900,00 eura. Od tog iznosa, Povjerilačkom fondu za jačanje vazduhoplovnih snaga Jordana opredijeljeno je 14.900,00 eura; Kancelariji Specijalne predstavnice za pitanje žena, mira i bezbjednosti Generalnog sekretara NATO izdvojeno je 10.000,00 eura, a za Povjerilački fond za Gruziju za bezbjednu komunikaciju Faza 2 opredijeljena su sredstva u iznosu od 25.000,00 eura.

Crna Gora je članica italijanske „Framework Nation Concept“ (FNC) grupe čime se dodatno unapređuje saradnja i razumijevanje sa savezničkim i partnerskim snagama, ali i otvaraju nove mogućnosti za zajedničko djelovanje u cilju doprinosa naporima EU i NATO. U okviru FNC grupe održan je sastanak Koordinacionog borda u oktobru 2020. godine, na kome je Crna Gora učestvovala.

U okviru Grupe za napredni proces za jačanje NATO političke dimenzije (NATO 2030) izrađen je Izvještaj NATO 2030 i tim povodom obavljene su konsultacije sa svim zemljama članicama Alijanse, akademskom zajednicom i brojnim međunarodnim organizacijama. U tom kontekstu u septembru su održane i konsultacije sa predstavnicima Ministarstva odbrane i Ministarstva vanjskih poslova. Izvještaj ekspertske grupe obuhvata preporuke za jačanje NATO spremnosti za suočavanje sa budućim izazovima. Plan je da generalni sekretar NATO, na osnovu Izvještaja predstavi svoje preporuke, u susret sastanku šefova država i vlada NATO u 2021. godini.

U 2020. godini sve zemlje su se suočile sa ozbiljnim izazovima usled posledica izazvanih pandemijom COVID-19. Crna Gora je, neposredno po izbijanju pandemije, 26. marta 2020. godine uputila zahtjev Evroatlantskom centru za koordinaciju aktivnosti u pružanju hitnog odgovora (EADRCC), u cilju pružanja neophodne pomoći, kako zbog zaustavljanja širenja virusa, tako i zbog ublažavanja posljedica nastalih usred pandemije. U skladu sa zahtjevom, Republika Turska i Republika Poljska su pomoć u medicinskoj opremi uputile upravo preko ovog mehanizma, dok je Kraljevina Holandija u dva navrata pružila logističku i finansijsku pomoć u transportu medicinske opreme iz Narodne Republike Kine. Sjedinjene Američke Države su, posredstvom Komande američkih snaga za Evropu uputile donaciju Kliničkom centru Crne Gore u vidu tri monitora za praćenje zdravstvenog stanja pacijenata, 210 setova za infuziju i jednu infuzionu pumpu. U novembru je, u Crnu

Goru, dopremljeno 20 respiratora, koje je NATO donirao kroz Povjerenički fond za pandemiju, čijom je isporukom koordinisao Evroatlantski centar za koordinaciju aktivnosti u pružanju hitnog odgovora (EADRCC). Donirana je i druga neophodna medicinska oprema u vrijednosti od oko 800.000,00 eura.

UN i OEBS

U okviru saradnje sa Organizacijom za evropsku bezbjednost i saradnju (OEBS) održani su sastanci neformalne radne grupe Strukturnog dijaloga, sastanci o primjeni Kodeksa ponašanja u političko vojnim aspektima bezbjednosti i sastanci neformalne radne grupe za SALW, u skladu sa OEBS kalendarom aktivnosti.

Takođe, održano je više radionica, koje je Program Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) u Crnoj Gori organizovao uz podršku Diplomatske akademije Ministarstva vanjskih poslova Crne Gore okviru inicijative „Dijalog za budućnost“.

Ministarstvo je u skladu sa svojim nadležnostima, doprinijelo ispunjavanju niza obaveza koje proizilaze iz UN i OEBS dokumenata. Ovo se prije svega odnosi na obavezu dostavljanja godišnjih izvještaja za prethodnu godinu (2019), po pitanju sprovođenja međunarodno-pravnih instrumenata iz oblasti razoružanja i kontrole naoružanja.

U toku je realizacija programa koji Centar za kontrolu lakog i malokalibarskog oružja u jugoistočnoj Evropi (UNDP/SEESAC) sprovodi na temu rodne perspektive za visokorukovodni kadar u okviru druge faze projekta SEESAC „Jačanje regionalne saradnje u uključivanju rodne perspektive u reformi sektora bezbjednosti na Zapadnom Balkanu“. U projektu učestvuju i predstavnici Bosne i Hercegovine, Republike Sjeverne Makedonije i Republike Srbije.

Implementacija "Bečkog dokumenta 2011" (BD11)

Zbog situacije izazvane pandemijom COVID-19, realizovan je dio planiranih aktivnosti. U toku godine ispunjen je dio obaveza koje proističu iz BD11, i to: razmjena vojnih informacija (AEMI), učešće na relevantnim sastancima po BD11, kao i bilateralna saradnja sa Savezno Republikom Njemačkom.

Sprovođenje inspekcija

Pasivne kvote

Crna Gora na godišnjem nivou ima obavezu da u skladu sa odredbama BD11 prihvati do tri inspekcije i jednu evaluacijsku posjetu. U toku 2020. godine nije bilo prihvata Inspekcija specifičnog područja niti evaluacijskih posjeta u skladu sa BD11.

Aktivne kvote

U okviru NATO Verifikacionog koordinacionog komiteta (VCC), a u vezi sa aktivnim kvotama, za 2020. godinu planirano je pet aktivnosti, od čega su realizovane dvije.

U februaru Crna Gora je realizovala Evaluacijsku posjetu na teritoriji Gruzije i to kao vodeća nacija. Evaluacijski tim Crne Gore su sačinjavala dva člana iz Crne Gore i predstavnik Velike Britanije kao gost inspektor. Takođe, Ministarstvo je u istom periodu uputilo predstavnika, kao gosta inspektora, u inspekcijski tim Republike Hrvatske na teritoriji Bosne i Hercegovine.

Razmjena informacija

U skladu sa obavezama koje proizilaze iz BD11, uspješno i pravovremeno su distribuirane i razmijenjene sljedeće informacije:

- Godišnja vojna informacija po Bečkom dokumentu 2011 (AEMI);
- Godišnji kalendar i ograničavajuće odredbe;
- Informacija o planiranju odbrane i budžetu;
- Informacija o kontaktima.

Dodatno, na osnovu Programa za brzo djelovanje koji je definisan Helsinškim dokumentom iz 1992. godine, razmijenjena je i Globalna vojna informacija (GEMI).

Nastavljene su i aktivnosti u sklopu NATO Centra za kontrolu naoružanja i razoružanje (ACDC) i Verifikacionog koordinacionog komiteta (VCC). Finalni sastanak je, putem video konferencije, održan u novembru, gdje su koordinisane i aktivnosti za 2021. godinu.

Godišnji sastanak načelnika Verifikacionih centara održan je u decembru u sjedištu OEBS u Beču, u cilju analize implementacije BD11, stepena realizovanih zadataka, kao i iznalaženja adekvatnih rješenja i modaliteta za unapređenje implementacije dokumenta.

Bilateralna saradnja u oblasti kontrole naoružanja

Zbog situacije izazvane COVID-19, u novembru je, putem video konferencije, realizovana samo jedna aktivnost, sastanak na nivou načelnika Verifikacionih centara, na kojem je diskutovano o modalitetima zajedničkih aktivnosti u 2021. godini.

Implementacija „Sporazuma o podregionalnoj kontroli naoružanja za mir u Bosni i Hercegovini“ (SPKN - Dayton)

Razmjena Godišnje vojne informacije po SPKN-Dayton sa stranama u Sporazumu realizovana je u decembru preko OEBS komunikacione mreže, dok je putem video konferencije realizovana 12. Pregledna konferencija SPKN.

U toku 2020. godine realizovana su po dva sastanka Stalne radne grupe (SRG) i Podregionalne konsultativne komisije (PRKK), od čega je Crna Gora predsjedavala 29. sastankom SRG i 65. sastankom PRKK. Na pomenutim sastancima donijeta je odluka o inspeksijskom režimu za 2021. godinu, po kojoj Crna Gora ima jednu aktivnu i jednu pasivnu kvotu.

Komunikacijska mreža OEBS-a, razmjena informacija

Krajnja korisnička stanica OEBS komunikacione mreže za Crnu Goru pravovremeno je odgovorila na svaki poslati format i informaciju sa odzivom od 99%. Crna Gora je kao član Komunikacione grupe učestvovala na 87. sastanku, gdje su precizirani načini daljeg rada i modernizacija aplikacija za izradu i razmjenu godišnjih informacija koji se odnose na tehnički dio korišćenja softvera.

Tokom godine u skladu sa odlukom Komunikacione grupe OEBS, izvršena je aktualizacija korisničkih programa i aplikacija koje se koriste u razmjeni notifikacija, obavještenja i informacija preko komunikacione mreže OEBS-a.

Ostale aktivnosti

Predstavnik Crne Gore je u junu učestvovao na Godišnjoj preglednoj konferenciji o bezbjednosti (ASRC). Konferencija je bila usmjerena na aktuelne bezbjednosne rizike u kriznim regionima i u okviru OEBS-a. Takođe, razgovarano je i o implementaciji i aktivnostima postojećih sporazuma i dokumenata (BD11, DAYTON, CFE, OS).

Predstavnik Crne Gore je u julu učestvovao na Simpozijumu kontrole naoružanja (ACS) u organizaciji RACVIAC-a.

Dva predstavnika Crne Gore su učestvovala na Šestoj ekspertske/stručnoj radionici u organizaciji OEBS-a u septembru. Fokus radionice je bio usmjeren na smanjenje rizika prilikom izvođenja vojnih aktivnosti i nastavku verifikacionih aktivnosti tokom COVID-19 pandemije.

Predstavnik Crne Gore je u novembru završio kurs "Otvoreno nebo" (Open Skies) u organizaciji RACVIAC.

3.4 Integritet u Ministarstvu i Vojski

Najznačajniji zadaci na polju integriteta obuhvatali su identifikovanje oblasti rizika, predlaganje mjera za unapređenje integriteta u sektoru odbrane i praćenje realizacije mjera. Izrađen je Izvještaj o realizaciji mjera iz Akcionog plana za sprovođenje Plana integriteta za 2019. godinu, koji je dostavljen Agenciji za sprječavanje korupcije. Na osnovu analiza i prikupljenih podataka o mogućim rizicima od korupcije, konfliktu interesa, neetičkom ponašanju i drugim sličnim aktivnostima, predložene su mjere za otklanjanje rizika i urađen je Plan integriteta Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore za period od 2021-2023.godine.

Kreiran je online test integriteta koji je dostupan na internoj platformi Ministarstva i Vojske, sa ciljem podizanja svijesti o značaju izgradnje i jačanju ličnog i institucionalnog integriteta, i borbe protiv korupcije u sektoru odbrane.

Potpisan je Protokol o saradnji u oblasti izgradnje integriteta u sektoru odbrane između Ministarstva odbrane Crne Gore i Centra za integritet u sektoru odbrane Kraljevine Norveške.

Ministarstvo je početkom 2020. godine dostavilo odgovore na godišnji upitnik „Transparency International“ (TI) o indeksu percepcije korupcije u sektoru odbrane u Crnoj Gori.

U skladu sa pozitivnim iskustvom učešća u NATO programu za izgradnju integriteta, koji ima za cilj promociju dobre vladavine i implementaciju načela integriteta, transparentnosti i odgovornosti u sektoru odbrane, Ministarstvo je uputilo inicijativu za učešće u novom procesu samoevaluacije (BI SAQ). Na ovaj način afirmisaće se napredak i naponi Crne Gore u oblasti jačanja kapaciteta i izgradnje integriteta.

4. ODBRAMBENI RESURSI

4.1. LJUDSKI RESURSI

4.1.1 Planiranje i razvoj ljudskih resursa

U skladu sa Metodologijom za izradu planova upravljanja ljudskim resursima, donesen je i sproveden Akcioni plan za implementaciju Strategije upravljanja

ljudskim resursima u Ministarstvu odbrane i Vojsci Crne Gore (Akcioni plan), kao i pojedinačni planovi upravljanja ljudskim resursima.

U okviru aktivnosti koje su planirane i sprovedene u cilju poboljšanja pojedinih radnih i kadrovskih procesa, izrađena su i donesena sljedeća dokumenta:

- Analiza morbiditetnog apsentizma u Ministarstvu i Vojsci za 2019. godinu i uporedna analiza za period 2017-2019. godine;
- Program uvođenja u posao novozaposlenih u Ministarstvu;
- Analiza potreba za obukom zaposlenih u Ministarstvu;
- Izvještaj psihologa o motivaciji žena u Vojsci;
- Plan kretanja kadra u Ministarstvu i Vojsci;
- Plan promotivnih aktivnosti na privlačenju kadrova za potrebe Vojske;
- Plan usavršavanja lica u službi u Vojsci;
- Plan obrazovanja kadeta i stipendiranja studenata;
- Plan personalne podrške zaposlenima u Ministarstvu i Vojsci;
- Plan aktivnosti na implementaciji politike rodne ravnopravnosti i Rezolucije 1325 SBUN;
- Plan obaveza u oblasti ljudskih resursa iz okvira nacionalnih, strateških i međunarodnih dokumenata;
- Godišnji izvještaj o realizaciji Programa iz Akcionog plana za primjenu Rezolucije Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija 1325 – žene, mir i bezbjednost (2019-2022) za 2019. godinu;
- Kadrovski plan Ministarstva za 2020. godinu, kao i 39 analiza iz oblasti upravljanja ljudskim resursima u zemljama NATO, EU i regiona.

4.1.2 Razvoj ljudskih resursa

Izučavanje stranih jezika

U Ministarstvu planski i kontinuirano se vrši izučavanje stranih jezika, i to: francuskog, engleskog, italijanskog i turskog. Prioritet u izučavanju stranih jezika imala su lica koja su planirana za upućivanje na školovanje i usavršavanje, vojno-diplomatske dužnosti, međunarodne misije i operacije, kao i pripadnici jedinica deklariranih jedinica za kolektivnu odbranu.

Usavršavanje profesionalnih vojnih lica

Pripadnici Ministarstva i Vojske pohađali su različite programe usavršavanja i obuke na prestižnim vojno-obrazovnim institucijama partnerskih zemalja u inostranstvu: usavršavanje operativno-strategijskog nivoa (dva lica); usavršavanje komandno-štabnog nivoa (šest lica); usavršavanje na oficirskim karijernim kursevima (devet lica); napredno podoficirsko usavršavanje (dva lica); ostali kursevi i obuke (14 lica).

Na inostranim vojnim akademijama trenutno se obrazuju 54 kadeta. U toku 2020. godine četiri kadeta je završilo vojne akademije. Ministarstvo je uputilo ukupno 24 kadeta (18 muškaraca i šest žena) na obrazovanje na vojnim akademijama u SAD, u Republici Grčkoj, Republici Austriji, Republici Sjevernoj Makedoniji, Republici Hrvatskoj i Republici Italiji. U 2020. godini donesena je Odluka o stipendiranju tri lica za potrebe Ministarstva (jedno lice ostvarilo je pravo stipendiranja na fakultetu u Bosni i Hercegovini, dok se dva lica stipendiraju na fakultetima u Crnoj Gori).

Obuka profesionalnih vojnih lica

Obuka u inostranstvu realizovana je kroz: kurseve (22 lica), vježbe (jedno lice), seminare (jedno lice), radionice (pet lica), specijalizacije (dva lica) i kurseve engleskog jezika (tri lica). Obuka u zemlji realizovana je kroz: kurseve (24 lica), specijalističke obuke (125 lica), online obuke (20 lica), radionice (dva lica), konferencije (25 lica) i kurseve jezika (18 lica).

Obuka civilnih lica

Obuka u inostranstvu realizovana je kroz kurseve izučavanja engleskog jezika na koji je upućeno jedno civilno lice u 2020. godini.

Stručno usavršavanje državnih službenika i namještenika

Na aktivnosti stručnog usavršavanja u zemlji tokom godine bilo je upućeno 70 lica, i to: online kurseve (pet lica), obuke (44 lica), vježbe (jedno lice) i na online programe (20 lica).

Kurseve stranih jezika u zemlji pohađalo je devet lica, dok je dugi kurs engleskog jezika u inostranstvu pohađalo jedno lice.

4.1.3 Projekti, promocija Vojske i vojnog poziva

Ljetnji vojni kamp za mlade 2020

Peti Ljetnji vojni kamp za mlade realizovan je od 21. juna do 06. jula i na njemu je učestvovalo 65 srednjoškolaca iz cijele Crne Gore, od čega 35 muškaraca i 32 žene. Ljetnji vojni kamp je realizovan u vojnim kasarnama u Danilovgradu, Kolašinu i Pljevljima. Tokom realizacije ljetnjeg vojnog kampa vršeno je vrednovanje rada polaznika, na osnovu čega su odabrana tri najbolja učesnika.

Posjeta srednjim školama i panel diskusija

Ministarstvo je u periodu od februara do sredine marta promovisalo Vojsku Crne Gore i vojni poziv u 41 srednjoj školi u svim crnogorskim opštinama, gdje se o mogućnostima vojnog poziva i projektima koji su namijenjeni mladima informisalo preko 1400 učenika. U periodu od februara do marta, realizovana je praktična nastava učenika srednjih škola u Ministarstvu i Vojsci.

Saradnja sa nevladinim organizacijama

U cilju promocije vojnog poziva, a na osnovu sektorske analize Ministarstva za utvrđivanje prijedloga prioriternih oblasti od javnog interesa, kao i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz državnog budžeta u 2020. godini, Ministarstvo je u martu objavilo javne konkurse „Crna Gora članica NATO“ i „Upoznaj Vojsku Crne Gore“. Po osnovu prvog konkursa nevladinoj organizaciji SOCEN dodijeljena su sredstva u iznosu od 2.990,00 eura, dok po osnovu drugog još uvijek nije donesena Odluka o raspodjeli sredstava.

4.1.4 Statusna pitanja

U 2020. godini, u Ministarstvu i Vojsci primljeno je ukupno 355 lica. Od toga je 35 državnih službenika i namještenika u Ministarstvu, dok je u službi u Vojsci 320 lica, i to: 41 oficir, osam podoficira, 219 vojnika po ugovoru i 52 civilna lica.

U istom periodu radni odnos, odnosno služba, prestala je za ukupno 117 lica. U Ministarstvu je radni odnos prestao za tri državna službenika i namještenika, dok je u

Vojsci služba prestala za 114 lica, od čega: 20 oficira, 64 podoficira, 29 vojnika po ugovoru i jedno civilno lice.

U istom periodu unaprijeđeno je 175 lica, i to: 49 oficira i 126 podoficira.

Poslovi postupanja pred nadležnim organima

Postupano je po zahtjevima, kompletirana je i dostavljena dokumentacija i izjašnjenja Zaštitniku imovinsko-pravnih interesa Crne Gore, nadležnom Osnovnom sudu i Upravnom sudu Crne Gore, vezano za postupke po tužbama lica. Postupano je i po zahtjevima Zaštitnika imovinsko-pravnih interesa Crne Gore u postupcima koji se vode pred Agencijom za mirno rješavanje radnih sporova i Centrom za alternativno rješavanje sporova. Tokom 2020. godine podnijeto je 242 tužbena zahtjeva od strane 293 lica. Od toga je 19 tužbenih zahtjeva usvojeno, četiri tužbena zahtjeva su odbijena, četiri tužbena zahtjeva su povučena, za dva tužbena zahtjeva zaključena su sudska poravnjenja, a 213 postupaka je u statusu rješavanja.

Upravne aktivnosti u upravnim stvarima

U izvještajnom periodu je evidentirano ukupno 10778 podnesaka i akata, i to: 8804 u djelovodniku neklasifikovane pošte i 1974 u upisniku izdatih uvjerenja, od čega je 1825 donijeto u roku, dok je 149 u statusu rješavanja. Od ukupno 3937 prvostepenih upravnih postupaka po zahtjevu stranke je 813, po službenoj dužnosti 3124, od čega je 3060 riješeno u roku, 87 nakon isteka roka, a u statusu rješavanja je 790.

Ministarstvu je podnijeto 76 zahtjeva za slobodan pristup informacijama, od kojih je 37 riješeno, a za ostalih 39 postupak je u toku. Dozvoljen je pristup po osnovu 26 zahtjeva, odbijeno je pet zahtjeva i donijeto je šest obavještenja.

Stambena pitanja

Tokom godine nije vršena raspodjela stanova.

4.1.5 Organizacijske promjene

U maju donešen je Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva odbrane, kojim se poslovi organizuju u okviru četiri direktorata, Generalštaba Vojske Crne Gore, četiri odjeljenja, kabineta ministra i dvije službe. Izvan organizacionih jedinica vrše se poslovi državnog sekretara i sekretara Ministarstva. Izvršene su izmjene u ukupnom broju radnih mjesta, tako da je sistematizovano ukupno 233 službenička i namještenička radna mjesta. Krajem decembra donešen je novi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva odbrane, koji je stupio na snagu početkom januara 2021. godine. Po ovom pravilniku ukupno je sistematizovano 230 radnih mjesta.

Dobrovoljno služenje vojnog roka

Ministarstvo je tokom godine dva puta objavilo javni oglas za izbor lica za dobrovoljno služenje vojnog roka u trajanju od tri mjeseca, te je vojni rok odslužilo 86 lica, od čega je 27 žena.

4.2. MATERIJALNI RESURSI

Najznačajnije aktivnosti koje se odnose na materijalno zbrinjavanje i razvoj logistike, bile su: nabavka 67 lako oklopnih patrolnih vozila sa odgovarajućim borbenim sredstvima i sistemima za potrebe deklariranih jedinica Vojske; opremanje jedinica

Vojske drugom savremenom opremom; priprema i sprovođenje javnih nabavki; rješavanje viškova naoružanja i vojne opreme; opremanje jedinica Vojske vježbovno terenskom uniformom, radno zaštitnom odjećom i letačkom uniformom; održavanje zahtijevanog nivoa ispravnosti vojne tehnike i opreme; učešće u međunarodnim aktivnostima, sa težištem na dostizanju NATO Ciljeva sposobnosti; realizacija donacija; izdavanje saglasnosti za promet naoružanja i vojne opreme i realizacija međunarodnih aktivnosti iz oblasti logistike.

4.2.1. Opremanje Vojske

Težište opremanja bilo je usmjereno na opremanje deklariranih jedinica u skladu sa Strategijskim pregledom odbrane, Dugoročnim planom razvoja odbrane 2019-2028, NATO Ciljevima sposobnosti i razvoju kapaciteta na nacionalnom nivou.

U cilju opremanja deklariranih jedinica Vojske, Vlada SAD je u septembru isporučila 20 od 67 ugovorenih lako oklopnih patrolnih vozila (Oshkosh), dok se isporuka ostalih vozila očekuje do 2023. godine. Takođe, radi opremanja ovih vozila sa odgovarajućim borbenim sistemima (daljinski upravljive oružane stanice), Vlada Države Izrael je u oktobru isporučila četiri od ugovorenih 55 stanica, dok se isporuka 51 stanica, kao i ostatka vojne opreme očekuje do kraja 2022. godine.

Tokom godine zaključen je Ugovor o kupoprodaji dva nova helikoptera Bell 505 sa opremom i uslugama u vrijednosti od 3.267.234,77 €, sa Kanadskom komercijalnom korporacijom (CCC). Jedan helikopter je isporučen u septembru, dok se isporuka drugog očekuje tokom 2021. godine.

Ministarstvo je izdalo 142 saglasnosti za uvoz, izvoz, vršenje brokerskih usluga, izvoz i uvoz tehničke pomoći kontrolisanom robom, a na osnovu Zakona o spoljnoj trgovini naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene.

Pokrenuta je procedura preko NATO Agencije za nabavke i podršku (NSPA) za ustupanje na korišćenje 3D radara velikog dometa za nadzor vazdušnog prostora. Realizacija navedenog projekta je planirana do kraja 2024. godine.

4.2.2. Remont i održavanje

Održavanje UbS

Remont i održavanje sredstava naoružanja i vojne opreme izvršeni su planiranom dinamikom, u skladu sa raspoloživim finansijskim sredstvima, po sljedećem:

- U cilju formiranja kolekcije baruta, Ministarstvo je sa privrednim društvom „Poliex“ a.d. Berane zaključilo Ugovor o vršenju usluge uzorkovanja baruta iz ubojnih sredstava, i tom prilikom je izvršeno uzorkovanje baruta iz 21 komada ubojnih sredstava;
- U cilju stvaranja sopstvenih kapaciteta za ispitivanje stabilnosti baruta Ministarstvo je u saradnji sa Vojskom odlučilo da objekti 52 i 55 B, koji se nalaze na Vojnom objektu „Taraš“, budu predviđeni za laboratoriju za praćenje stabilnosti baruta i za skladištenje uzoraka. Njihova rekonstrukcija je planirana za 2021. godinu;
- Izvršena je obuka „Ispitivanje hemijske stabilnosti baruta“ za šest pripadnika Ministarstva i Vojske od strane eksperata austrijskog Federalnog ministarstva odbrane. Takođe, od strane pomenutog ministarstva Crna Gora je dobila na

korišćenje tri mobilne laboratorije za ispitivanje stabilnosti baruta QPAK i QPAK+;

- Izvršeno je kontrolno ispitivanje manevarske municije 7,62x39 mm za automatsku pušku M68 i manevarske municije 7,62x54 mm za mitraljez M84. Manevarska municija zadovoljava zahtjeve kvaliteta za dalje skladištenje i namjensku upotrebu i može se čuvati i koristiti narednih 12 mjeseci.

Opravka i servisiranje motornih vozila i drugih tehničkih sredstava

U toku 2020. godine vršene su opravke i servisiranje motornih vozila, inženjerskih mašina, specijalnih vozila i drugih tehničkih sredstava iz domena višeg stepena održavanja, prema ugovorima sa sljedećim kompanijama:

- „Osmanagić CO“ Nikšić i „Autoremont Osmanagić“ Podgorica, u vrijednosti od 52.000,00 € (I nivo - pružanje usluga tekućeg održavanja teretnih, terenskih i putničkih motornih vozila marke Opel i drugih vozila i srodnih tehničkih sredstava), kao i u vrijednosti od 25.000,00 € (II i III nivo - pružanje usluga remonta vozila iz viših nivoa održavanja i limarsko-farbarskih radova za teretna i terenska vozila vojnog programa i drugih motornih vozila);
- „Efel – Motors“ doo Cetinje, u vrijednosti od 73.000,00 € (pružanje usluga održavanja i servisiranja vozila marke Toyota i radne mehanizacije), kao i u vrijednosti od 35.000,00 € (nabavka pneumatika za putnička i terenska vozila);
- „Ljetopis automotive“ doo Podgorica, u vrijednosti od 17.000,00 € (održavanje i servisiranje terenskih, putničkih i drugih vozila marke Mercedes);
- „Sincommerce“ doo Podgorica, u vrijednosti od 97.100,00 € (pružanje usluga isporuke rezervnih djelova za teretna motorna vozila, specijalna motorna vozila, autobuse i traktore, viljuškare, prikolice i rezervnih djelova za nadgradnje specijalnih vozila);
- „Montex hidromont“ doo Nikšić, u vrijednosti od 13.000,00 € (održavanje nadgradnji na specijalnim motornim vozilima);
- „Vujačić company“ doo Podgorica, u vrijednosti od 65.000,00 €, (nabavka pneumatika za teretna motorna vozila, borbena vozila policije M86A, poluprikolice, prikolice, radnu mehanizaciju i inženjerske mašine);
- „Omniol“ doo Podgorica, u vrijednosti od 28.755,05 € (pružanje usluge isporuke prateće opreme za motorna vozila);
- „SAMVEKO“ doo Podgorica, u vrijednosti od 12.000,00 € (održavanje inženjerskih mašina starosti preko 20 godina).

Remont i održavanje sredstava Mornarice

U toku godine realizovane su sljedeće aktivnosti koje se odnose na nabavku, remont i održavanje sredstava Mornarice:

- Zaključeni su ugovori za nabavku potrošnog materijala, opreme za vez brodova, boja i rezervnih djelova za plovne objekte u iznosu od 33.112,42 €.
- Isporuca ugovorene opreme za podvodna dejstva ukupne vrijednosti od 280.000,00 €.
- Izvršena je nabavka usluge tekućeg održavanja plovnih objekata u iznosu od 38.902,99 €.

Neutralizacija viškova ubojnih sredstava

U 2020. godine uništeno je ukupno 105,55 t viškova ubojnih sredstava. Viškovi ubojnih sredstava u izvještajnom periodu rješavani su kroz NATO Fond povjerenja (NATO Trust Fund) i Međunarodni povjerilački fond-ITF fond (International Trust Fund).

U saradnji sa NATO Fondom povjerenja, Ministarstvo je završilo projekat uništavanja municije velike razorne moći. Kroz dvije faze, uništeno je 459,48 t, od čega je u 2020. godini uništeno 27,36 t, čime je ovaj program zvanično završen.

U okviru ITF fonda, a u skladu sa Ugovorom o neutralizaciji ubojnih sredstava, broj 1535 od 11.06.2019. godine i Aneksom 2, broj 2663 od 22.10.2020 godine je planirano da se uništi ukupno 125,54 tone ubojnih sredstava. Ukupno do sada je uništeno 96,07 tona ubojnih sredstava od čega je u 2020. godini uništeno 78,19 tona.

Prodaja naoružanja i vojne opreme

U toku 2020. godine od strane komisionara i kupaca, po ranije zaključenim ugovorima, preuzeto je 60,32 t ubojnih sredstava, 1904 komada naoružanja i četiri komada djelova od naoružanja.

4.2.3 Zaštita resursa

Zaštita i zdravlje na radu

U toku godine izrađena je radna verzija Pravilnika o zaštiti i zdravlju na radu u Vojsci i upućena je na dalju proceduru usaglašavanja.

Ministarstvo i Generalštab su svojim aktivnostima u kontinuitetu uticali na poboljšanje nivoa znanja i tehničke opremljenosti subjekata zaštite, kao i na razvijanju efikasnog sistema informisanja o svim prisutnim opasnostima i rizicima. Komande jedinica Vojske su vršile redovne kontrole njihovog sprovođenja.

Ugovorom o nabavci uniforme za pripadnike Vojske i Ministarstva izvršena je nabavka radno zaštitne odjeće i na taj način je obezbijeđena lična zaštitna oprema za specifične vojne i radne aktivnosti.

Posebna pažnja se daje zaštiti zdravlja svih pripadnika Vojske, a prije svega onih koji rade u specifičnim uslovima (piloti, mornari, ronionici). Za sve pripadnike Vojske koji se upućuju u međunarodne misije i operacije, i sve one koji se uključuju u međunarodni saobraćaj, obezbjeđuje se pravovremena imunizacija iz programa obaveznih vakcina u skladu sa preporukama Instituta za javno zdravlje. Kao obavezan vid preventivne medicine realizovani su svi planirani sistematski i sanitarni pregledi.

Zaštita od požara

U toku godine pripremljen je predlog Pravilnika zaštite od požara u Vojsci, koji je prosljeđen u dalju proceduru.

U toku je realizacija javne nabavke protivpožarne opreme i rezervnih djelova za protivpožarnu opremu.

U skladu sa postojećim propisima iz oblasti zaštite od požara, Generalštab i jedinice Vojske imaju ažurne Planove protivpožarne zaštite za sve vojne objekte i propisane standardne operativne procedure za organe unutrašnje službe u slučaju požara.

U cilju preventivnog djelovanja i adekvatne pripreme za ljetnju sezonu, na nivou kasarni su formirane jedinice privremenog karaktera koje su zadejstvovane u ljetnjem periodu.

Planskim rješavanjem viškova ubojnih sredstava značajno je poboljšana pirotehnička bezbjednost svih skladišta u odnosu na prethodne godine. Posebno se vodilo računa da sva lako zapaljiva i ubojna sredstva budu pravilno uskladištena, da nema sredstava koja se čuvaju van namjenskih objekata, da se eksplozivne materije čuvaju u propisanoj ambalaži i da su uskladištene na način predviđen tehničkim propisima.

Zaštita životne sredine

U toku godine pripremljen je predlog Pravilnika zaštite prirode i životne sredine u Vojsci, koji je proslijeđen u dalju proceduru.

Identifikovane su sve materije u posjedu Ministarstva koje čine otpad visokog rizika, pa su na osnovu klasifikacije njihove toksičnosti preduzimane neophodne mjere i postupci.

U proceduri je javna nabavka usluge uklanjanja i neutralizacije opasnog otpada, kojom su obuhvaćene sve materije koje mogu izazvati kontaminaciju ili bilo kakvu drugu havariju.

4.2.4 Opšta logistika

Usluga ishrane

Pripremanje hrane se realizuje u pet vojničkih restorana: na Vojnom aerodromu „Knjaz Danilo“ Golubovci; u Kasarni „Pero Četković“ Bar; u Kasarni „13. jul“ Nikšić; u Kasarni „Breza“ Kolašin i u Kasarni „Vladimir Knežević Volođa“ Pljevlja.

Nabavka usluga

Tokom godine je potpisan Ugovor o zakupu prostora za postavljanje samouslužnih aparata za tople i hladne napitke i konditorske proizvode u objektima Ministarstva i Vojske sa firmom WATER GROUP doo Kolašin čija je vrijednost za 38 aparata na mjesečnom nivou 1.034,55 €.

Nabavka uniforme i druge odjeće

Potpisan je Ugovor o nabavci uniforme za potrebe Ministarstva i Vojske za 2020. godinu, između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Turske (Privredna agencija Ministarstva nacionalne odbrane Republike Turske „ASFAT“ A.S). U skladu sa njim izvršena je nabavka nedostajućih djelova vježbovno-terenske uniforme VTU-18, letačke uniforme i radno zaštitne odjeće za vazduhoplovne tehničare i tehničare u kopnenim snagama u vrijednosti od 499.949,00 €. Ministarstvo je za nabavku novih uniformi opredijelilo 5,3 miliona € za period od 2018. do 2022. godine.

Takođe, potpisan je i Ugovor između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Turske (Privredna agencija Ministarstva nacionalne odbrane Republike Turske „ASFAT“ A.S), kojim je planirana nabavka nove svečane i službene uniforme, kao i novih

oznaka Vojske ukupne vrijednosti 1.632.052,06 €. Uniforme će biti isporučene u toku 2021. godine.

Zagrijavanje prostorija i utrošak energenata

Ukupna vrijednost sklopljenih ugovora, u 2020. godini, za nabavku ogrijevnog drveta, peleta i uglja iznosi 23.167,87 €, a za nabavku lož ulja 207.090,00 €.

4.2.5 Međunarodne aktivnosti po logistici

NATO aktivnosti po logistici

Saradnja sa Agencijom za nabavke i podršku (NSPA) odvija se kroz učešće u radu NATO grupe za podršku po pitanju municije (ASP) i procedura za ustupanje na korišćenje 3D radara velikog dometa za nadzor vazdušnog prostora.

Saradnja u okviru NATO se realizuju i kroz projekte Pametne odbrane i NATO inicijative Odlučujuće municije za kopnenu vojsku (LBDM).

Učešće na sastancima NATO tijela

Tokom godine, predstavnici Ministarstva su učestvovali na sastancima NATO konferencije nacionalnih Direktora za naoružanje (CNAD), Logističkog komiteta (LC), kao i drugih komiteta i radnih grupa.

Saradnja sa OEBS

Kao odgovor na zahtjev koje je Ministarstvo uputilo OEBS-u, iskazana je spremnost OEBS-a da pruži podršku u rješavanju aktuelnih i konkretnih izazova u Crnoj Gori, u cilju jačanja zajedničke bezbjednosti i sigurnosti, što je potvrđeno dobijanjem programa „Project Concept Note“. Program je obuhvatao procjenu potrebne pomoći po pitanju uništavanja preostalih viškova ubojnih sredstava, formiranja nacionalnih kapaciteta za testiranje stabilnosti UbS, obuke stručnih lica u ovoj oblasti i drugih pitanja. Najvažniji aspekt ovog programa je obuka „Ispitivanje hemijske stabilnosti baruta“ za šest pripadnika Ministarstva i Vojske od strane eksperata Federalnog ministarstva odbrane Republike Austrije. Takođe, od strane pomenutog ministarstva dobijene su na korišćenje tri mobilne laboratorije za ispitivanje stabilnosti baruta QPAK i QPAK+.

Saradnja sa Ujedinjenim Nacijama

Crna Gora je prepoznata od strane međunarodne zajednice kao država koja je ostvarila brojne uspjehe na polju rješavanja viškova municije i podizanja nivoa sigurnog skladištenja municije i naoružanja. Zahvaljujući ovoj činjenici, naša zemlja je jedna od 18 zemalja u svijetu koja učestvuje u UN Grupi vladinih eksperata po pitanju municije.

Na osnovu Rezolucije 72/75 Generalne skupštine Ujedinjenih nacija, održani su sastanci grupe vladinih eksperata (GGE), koja se bavi problemima koji nastaju zbog nagomilavanja zaliha konvencionalne municije u višku.

Komitet Nacionalnih teritorijalnih komandanata

Potpisivanjem Memoranduma o razumijevanju, Crna Gora je pristupila međunarodnoj organizaciji za koordinaciju Podrške zemlje domaćina (HNS) pod

nazivom Komitet Nacionalnih teritorijalnih komandanata (NTCC), koja sa našom zemljom sada ima 30 članova. Ova organizacija omogućava razmjenu informacija o pitanjima od zajedničkog interesa u vezi sa HNS. U toku 2020. godine održan je jedan sastanak NTCC u Rigi, Republika Letonija.

Bilateralna saradnja u oblasti logistike

Najvažnije aktivnosti u okviru bilateralne saradnje po pitanjima logistike bile su:

- Sastanci sa predstavnicima Federalnog ministarstva odbrane Republike Austrije po pitanju usaglašavanja plana i vrste obuke u oblasti skladištenja municije i naoružanja;
- Posjete državnoj agenciji ASFAT u vezi sa izradom uniforme, Ankara, Republika Turska;
- Posjeta predstavnika državne agencije ASFAT Mornarici Crne Gore u cilju razmatranja remonta školskog broda „Jadran“;
- Sastanak generalnih direktora za materijalne resurse i logistiku sa Ministarstvom odbrane Republike Slovenije.

4.2.6 Donacije

Donacije Sjedinjenih Američkih Država

Kroz FMF program, izvršena je nabavka komunikacione opreme, čija je ukupna vrijednost 1.166.780,00 \$. U 2020. godini vrijednost ove donacije iznosila je 584.790,98 \$. Isporuka ostale opreme po ovom predmetu se očekuje u toku 2021. godine. Takođe, u 2020. godini realizovana je nabavka balističke opreme u vrijednosti od 187.638,08 \$. Ukupna vrijednost ove donacije, koja je u potpunosti realizovana, iznosi 698.690,00 \$.

U okviru programa Inostrane vojne prodaje (FMS – CRIF) doniraju se novčana sredstva koja se mogu koristiti za potrebe sajber odbrane i izgradnju IT mreže. Dio sredstava ovog programa će biti utrošen za finansiranje podrške Ministarstvu od strane dva sajber eksperta iz SAD-a u ukupnoj vrijednosti od 2.155.914,00 \$. U skladu sa navedenim, od oktobra 2020. godine dva sajber eksperta će boraviti u Ministarstvu naredne dvije godine, sa ciljem davanja podrške jačanju sajber kapaciteta.

U toku 2020. godine potpisano je Pismo ponude koje se odnosi na unaprjeđenje informaciono-komunikacionog sistema i sajber bezbjednosti u skladu sa NATO standardima ukupne vrijednosti 7.540.305,00 \$, koje će biti realizovano u toku 2021. godine.

U okviru Programa 333 pokrenut je proces donacije tri brza patrolna čamca sa pratećom opremom za potrebe Mornarice, čija ukupna vrijednost prelazi 14.000.000,00 \$. Realizacija ove donacija očekuje se u tokom 2021. i 2022. godine.

Donacije Republike Turske

Na osnovu Sporazuma o vojnoj finansijskoj saradnji između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Turske, Republika Turska će u narednom petogodišnjem periodu donirati sredstva iz proizvodnog programa turskih kompanija za potrebe Vojske u ukupnoj

vrijednosti od 100.000.000,00 turskih lira (oko 12.000.000,00 €). Odredbama sporazuma predviđeno je da će godišnje Vlada Republike Turske izdvajati dio novca po ovom ugovoru, a za 2020. godinu je opredijeljeno 6.800.000,00 turskih lira (oko 816.000,00 €).

U toku je realizacija Protokola o donaciji sklopljenog sa Ministarstvom nacionalne odbrane Republike Turske u vezi sa nabavkom po 15 komada MPT-76 i MPT-55 pušaka, ukupne vrijednosti 38.477,00 €. Isporuka navedenih sredstava očekuje se u toku 2021. godine.

4.2.7 Investicioni radovi

Realizacijom investicionih radova poboljšani su ukupni uslovi za život i rad zaposlenih u Ministarstvu i pripadnika Vojske.

Najznačajnije aktivnosti koje su realizovane tokom 2020. godini bile su:

- Završeni su radovi na rekonstrukciji objekata KN-18 i KN-19 u kasarni „Marko Miljanov Popović“ u Podgorici. Vrijednost ugovorenih radova je 2.970.291,91 €;
- Završeni su radovi na izgradnji ograde oko kasarne „Milovan Šaranović“ u Danilovgradu. Vrijednost ugovorenih radova je 125.783,13 €;
- Završeni su radovi na rekonstrukciji objekta kuhinje u kasarni „Milovan Šaranović“ u Danilovgradu. Vrijednost ugovorenih radova je 248.772,55 €;
- Završeni su radovi na rekonstrukciji objekta KN-8 u kasarni „13. jul“ u Nikšiću. Vrijednost ugovorenih radova je 233.797,41 €;
- Završeni su radovi na rekonstrukciji ravnog krova na objektu Vojnog medicinskog centra u Podgorici. Vrijednost ugovorenih radova je 22.669,27 €;
- Završeni su radovi na izgradnji trafo stanice u vojnom skladištu „Brezovik“ u Nikšiću. Vrijednost ugovorenih radova je 63.620 €;
- U toku su radova na redovnom održavanju objekata Ministarstva i Vojske. Vrijednost ugovorenih radova je 188.869,61 €;
- U toku su radovi na rekonstrukciji objekata KN-20 i KN-21 u kasarni „Marko Miljanov Popović“ u Podgorici. Vrijednost ugovorenih radova je 3.278.693,69 €;
- U toku su radovi na izgradnji sportske balon sale u kasarni „13. jul“ u Nikšiću. Vrijednost ugovorenih radova je 384.856,30 €;
- U toku su radovi na rekonstrukciji objekta kuhinje u kasarni „Pero Četković“ u Baru. Vrijednost ugovorenih radova je 449.623,67 €;
- U toku su radovi na remontu i servisiranju termotehničkih instalacija na objektima Ministarstva i Vojske. Vrijednost ugovorenih radova je 24.563,39 €;
- Urađen je i revidiran Glavni projekat izgradnje sportske balon sale u kasarni „Marko Miljanov Popović“ u Podgorici. Vrijednost ugovorenih radova je 22.461,00 €;
- Urađen je i revidiran Glavni projekat izgradnje aneks objekta Ministarstva u Podgorici. Vrijednost ugovorenih radova je 1.600,00 €;
- Urađen je i revidiran Glavni projekat izgradnje ograde, prijavnice i komande u kasarni „Miljan Vukov Vešović“ u Podgorici. Vrijednost ugovorenih radova je 44.675,00 €;
- Urađen je i revidiran Glavni projekat izgradnje hangara za vazduhoplove na vojnom aerodromu „Knjaz Danilo“ u Podgorici. Vrijednost ugovorenih radova je 64.284,28 €;
- Urađen je i revidiran Glavni projekat izgradnje elektro kablova za povezivanje na trafo stanicu objekata KN-18, KN-19, KN-20 i KN-21 u kasarni „Marko Miljanov Popović“ u Podgorici. Vrijednost ugovorenih radova je 2.178,00 €;

- U završnoj fazi je izrada Glavnog projekta za izgradnju objekta hangar za smještaj motornih vozila i radionice u kasarni „13. jul“ u Nikšiću. Vrijednost ugovorenih radova je 18.870,00 €;
- U završnoj fazi je izrada Glavnog projekta za rekonstrukcije objekta KN-2 u kasarni „Breza“ u Kolašinu. Vrijednost ugovorenih radova je 14.399,00 €;
- U toku je izrada Glavnog projekta za rekonstrukcije benzinske pumpe u kasarni „Milovan Šaranović“ u Danilovgradu. Vrijednost ugovorenih radova je 33.333,00 €;
- U toku je izrada Glavnog projekta za izgradnju objekta Generalštaba u kasarni „Marko Miljanov Popović“ u Podgorici. Vrijednost ugovorenih radova je 141.000,00 €;
- U toku je izrada Glavnog projekta izgradnje trafo stanice 10/04 kV u kasarni „Marko Miljanov Popović“ u Podgorici. Vrijednost ugovorenih radova je 5.000,00 €;
- U toku je izrada Glavnog projekta rekonstrukcije objekata KN-12 i KN-13 na lokaciji Mali logor u Kolašinu. Vrijednost ugovorenih radova je 4.900,00 €;
- U toku je izrada Detaljnih urbanističkih planova za kasarne u Pljevljima, Kolašinu, Nikšiću, Podgorici, Baru i Andrijevići sa izradom geodetske situacije. Vrijednost ugovorenih radova je 146.833,03 €;
- U toku je izrada Glavnog projekta izgradnje sportske sale u kasarni „Vladimir Knežević Volođa“ u Pljevljima. Vrijednost ugovorenih radova je 16.700,00 €;
- U toku je izrada Glavnog projekta za izgradnju radarskog sistema na lokaciji Bjelasica. Procijenjena vrijednost je oko 150.000,00 €.

Imovinsko-pravni i geodetski poslovi

U 2020. godini najznačajnije aktivnosti u oblasti imovinsko-pravnih i geodetskih poslova su:

- Izvršen je popis nepokretnosti koje koriste Ministarstvo i Vojska;
- Fakturisanje i ispostavljanje mjesečnih računa za zakup poslovnih prostora i knjiženje istih;
- Knjiženje dnevnih izvoda računa preko kojih se vrši uplata zakupa poslovnih prostora i rasknjižavanje uplata po analitičkim karticama zakupaca;
- Kontrola i slanje na isplatu računa skupština etažnih vlasnika stambenih zgrada u kojima se nalaze prazni stanovi i poslovni prostori koje koristi Ministarstvo. Za ovu namjenu u 2020. godini isplaćeno je 2.313,24 €;
- Izvršen je obilazak poslovnih prostora radi kontrole namjenskog korišćenja;
- Obračun otkupne cijene stanova po zahtjevu stranaka, na rate i gotovinski;
- Priprema dokumentacije za izradu ugovora o otkupu stanova, knjiženje ugovora o otkupu i vođenje analitičkih kartica kupaca stanova na rate. Tokom 2020. godine zaključeno je 40 ugovora o otkupu stanova;
- Knjiženje dnevnih izvoda računa preko kojih se vrši otkup stanova na rate i rasknjižavanje uplata po analitičkim karticama kupaca;
- Praćenje uplata kupoprodajne cijene, izdavanje vlasničkih saglasnosti i druge radnje koje podrazumijeva promet nekretnina;
- Prikupljanje i dostavljanje podataka i informacija za potrebe Zaštitnika imovinsko pravnih interesa, Uprave za imovinu i Ministarstva finansija;
- Izrada 30 mišljenja na plansku dokumentaciju koja se dostavlja od strane Ministarstva održivog razvoja i turizma;

- Priprema i izrada odgovora po zahtjevima fizičkih i pravnih lica, kao i izrada izvještaja i informacija.

Raspolaganja nepokretnostima

Ministarstvo raspolaže sa 93 lokacije na kojima se nalazi 900 objekata visokogradnje, 166 stanova, 75 garažnih mjesta, 34 poslovna prostora i 67 podruma. Za funkcionisanje Ministarstva i Vojske potrebno je 27 lokacija.

Završen je postupak obezbjeđenja zemljišta za izgradnju kasarne „Miljan Vukov Vešović“ u Andrijevici, ukupne površine 45.079 m², od čega je od fizičkih lica izvršena eksproprijacija od 44.008 m², a 1.071 m² je ustupljeno od Opštine Andrijevica.

Na planini Bjelasici, na lokaciji Zekova glava, Ministarstvo je preduzelo sve potrebne aktivnosti za formiranje radarskog položaja za potrebe Vojske, u skladu sa Uredbom o planiranju i uređenju prostora, izgradnji, rekonstrukciji i održavanju vojnih objekata u vojnom krugu.

Lokacija Veliki Štuoc na Žabljaku, na osnovu Zaključka Vlade, predata je Upravi za imovinu na dalje upravljanje.

Zaključkom Vlade prihvaćen je predlog Ministarstva da se Opštini Nikšić privremeno ustupi na korišćenje, bez naknade, sportski objekat Balon sala, koji se nalazi u kasarni „13. jul“ u Nikšiću.

Prihodi od zakupa nepokretnosti

U skladu sa zaključcima Vlade, u zakup se izdaju sljedeći vojni objekti i zemljište:

- Objekat KN-49 i stajanka za avione na vojnom aerodromu „Knjaz Danilo“ u Podgorici daje se u zakup kompaniji „Montenegro Airlines“ A.D., sa mjesečnom zakupninom od 2.100,00 eura;
- Lokacija „Vrsuta“ daje se u zakup Kontroli leta „SMATSA“, d.o.o. sa mjesečnom zakupninom od 22.000,00 eura;
- Dio vojnog zemljišta na vojnom aerodromu „Knjaz Danilo“ u Podgorici daje se u zakup kompaniji „Adriatic Properties“ d.o.o. Budva, sa mjesečnom zakupninom od 2.500,00 eura;
- Vojni kompleks "Dizdarica" daje se u zakup Javnom preduzeću „Čistoća" Herceg Novi, sa mjesečnom zakupninom od 222,30 eura.

Takođe, u zakup se izdaje i 10 poslovnih prostora, od čega u Podgorici sedam i po jedan u Danilovgradu, Nikšiću i Tivtu. Od zakupa poslovnih prostora, objekata, zemljišta i otkupa stanova, u 2020. godini ostvareni su prihodi u ukupnom iznosu od 184.495,49€.

Detalji su dati u tabeli:

Red. br.	PRIHODI	Naplaćeno 01.01 - 14.12.2020.
1.	Prihodi od zakupa poslovnih prostora, račun Ministarstva finansija	18.809,33 €
2.	Prihodi od zakupa vojnih objekata i zemljišta, račun Ministarstva finansija	8.403,60 €
3.	Prihodi od zakupa vojnih objekata i zemljišta, račun Ministarstva odbrane	49.650,00 €
4.	Prihodi od otkupa stanova, račun Ministarstva finansija	107.632,59 €
UKUPNO NAPLAĆENI PRIHODI		184.495,49 €

Stambena izgradnja

U cilju rješavanja stambenih pitanja zaposlenih u Ministarstvu i Vojsci, Ministarstvo je u 2020. godini pokrenulo značajan broj aktivnosti.

Izgradnja stambenog objekta na lokaciji Rsojevica u opštini Danilovgrad, koja je počela 2019. godine, je u završnoj fazi. Izgradnju stambenog objekta realizuje Stambena zadruga „Obrana“. U predmetnom objektu biće izgrađeno 68 stambenih jedinica. Planirani rok za završetak radova je kraj februara 2021. godine.

Ministarstvo je ustupilo Stambenoj zadruzi „Obrana“ u svojinu, zemljište koje predstavlja urbanističku parcelu 1-14 u zahvatu DUP-a „Zagorič 3 i 4“, u cilju izgradnje stambenog objekta za potrebe rješavanja stambenog pitanja zaposlenih u Ministarstvu i Vojsci i ista će imati 200 stambenih jedinica.

Ministarstvo je ustupilo Stambenoj zadruzi „Obrana“ u svojinu zemljište koje predstavlja urbanističku parcelu „M“ u zahvatu DUP-a „Podtrebjesa“, u cilju izgradnje stambenog objekta za potrebe rješavanja stambenog pitanja zaposlenih u Ministarstvu i Vojsci.

Ministarstvo je ustupilo Stambenoj zadruzi „Obrana“ u svojinu zemljište koje predstavlja urbanističku parcelu 4 u zahvatu DUP-a „Mali logor“ u Pljevljima, u cilju izgradnje stambenog objekta za potrebe rješavanja stambenog pitanja zaposlenih u Ministarstvu i Vojsci.

U Baru, nakon završetka postupka restitucije, stvoriće se uslovi da se, u skladu sa lokalnom studijom lokacije „Popovići“, izgrade dva stambeno-poslovna objekta sa 100 stambenih jedinica.

4.2.8 Informaciono-komunikacioni sistemi (IKS)

Funkcionisanje informaciono-komunikacionog sistema bilo je organizovano od strane Direkcije za informaciono-komunikacione sisteme i sajber bezbjednost i Odjeljenja J-6 Generalštaba. Posebna pažnja je bila posvećena pripremi projekata, koji će se realizovati kroz donaciju od strane Sjedinjenih Američkih Država, sa fokusom na unapređenje mrežne bezbjednosti informaciono-komunikacionog sistema i taktičkih komunikacija, čija će realizacija biti tokom 2021. godine. Izvršeno je povezivanje neklasifikovanih telefonskih centrala IKS Ministarstva, Vojske i NATO, čime će se značajno unaprijediti komunikacija i izvršiti ušteda resursa.

U skladu sa zakonskom regulativom iz oblasti informacione bezbjednosti i Strategijom sajber bezbjednosti Vojske Crne Gore 2109-2022, radilo se na reviziji postojećih operativnih procedura i izradi novih.

Sajber bezbjednost

Poseban fokus u oblasti sajber bezbjednosti bio je na edukaciji zaposlenih od kojih je najznačajniji online trening program obezbijeden donacijom Velike Britanije. Navedeni program obuhvata tehnički orjentisane sajber kurseve, koji direktno obezbjeđuju potreban nivo znanja i vještina za rad u bezbjednosno-operativnom centru. Kursevi su dostupni od marta 2020. godine do marta 2022. godine i uključuju vaučere za sertifikaciju 12 zaposlenih.

U infrastrukturnom dijelu, implementiran je važan sistem za nadzor događaja i bezbjednost informacija, što je značajno unaprijedilo prevenciju od računarskih incidenata i unaprijedilo kapacitete bezbjednosno-operativnog centra. Paralelno sa navedenim aktivnostima, vrši se redovan monitoring i analiza događaja na sistemu, sa ciljem pravovremenog prepoznavanja i reakcije na eventualne sajber incidente.

Intenzivnom saradnjom sa NATO tijelima, uspostavljen je redovan kanal za razmjenu informacija sa NATO CIRT i Sajber operativnim centrom u SHAPE, što doprinosi redovnim aktivnostima bezbjednosno-operativnog centra. Crna Gora je postala sponzorska članica NATO Centra za kooperativnu sajber odbranu u Republici Estoniji, čime su se stekli uslovi za širok spektar saradnje na polju sajber bezbjednosti.

Crna Gora je učestvovala na NATO vježbi “Cyber Coalition” što doprinosi uvježbavanju koordinacije i metodologije kolektivnog odgovora na sajber prijetnje.

4.2.9 Standardizacija u oblasti odbrane

Ministarstvo je u toku 2020. godine iniciralo, organizovalo, administriralo i pratilo aktivnosti procesa standardizacije, vršilo poslove izvještavanja NATO o potvrđivanju i implementaciji standarda i učestvovalo u radu organa nacionalne i međunarodne standardizacije.

U cilju realizacije potvrđivanja NATO standarda dostavljeni su zahtjevi za davanje prijedloga Nacionalnog odgovora o potvrđivanju za ukupno 352 standarda i objavljen je odgovor o implementaciji 17 NATO standarda. Trenutno je usvojeno 156 standarda odbrane.

Kodifikacija u oblasti odbrane

Tokom 2020. godine je dodijeljen 51 NCAGE kod (24 privrednim društvima, 23 nevladinim organizacijama i četiri ostalim subjektima), a u 14 NCAGE koda su promijenjeni podaci. Kodifikovano je 14 novih proizvoda od dva crnogorska proizvođača i tim proizvodima je dodijeljen NATO skladišni broj. Vojska je upisana kao korisnik 34 proizvoda sa stranim NSN brojem.

Takođe, ispunjene su i obaveze proistekle iz članstva u NATO sistemu kodifikacije. Kodifikacioni instrument, BULCOD, je ažuriran sa šest dvomjesečnih nadogradnji baza podataka.

Donijet je Dinamički plan za implementaciju softvera za skladišnu evidenciju (SKEV).

4.2.10 Plan nabavki

Planom javnih nabavki opredijeljena je ukupna vrijednost nabavki u iznosu od 12.993.675,00 €, od čega je iz budžeta Ministarstva opredijeljeno 9.543.675,00 €, a iz sopstvenih prihoda Ministarstva 3.450.000,00 €. Predviđeno je sprovođenje 75 postupaka, od kojih su dva ustupljena na sprovođenje Upravi za imovinu. Navedeni plan je imao jednu izmjenu, nakon koje je ukupan broj predmeta nabavki iznosio 76, ukupne procijenjene vrijednosti od 13.223.675,00 €. Nakon stupanja na snagu novog Zakona o javnim nabavkama izvršeno je usklađivanje Plana javnih nabavki, nakon čega je ukupan broj predmeta nabavki iznosio 18, procijenjene vrijednosti od 3.880.165,28 € bez uračunatog PDV-a, odnosno 4.695.000,00 € sa uračunatim PDV-om.

Na osnovu Plana nabavki malih vrijednosti, planirano je sprovođenje postupaka ukupne procijenjene vrijednosti 894.002,00 €. Izvršena je jedna izmjena Plana nabavki malih vrijednosti, nakon čega je ukupna procijenjena vrijednost iznosila 912.002,00 €. Ukupan je bilo 61 pokrenutih postupaka nabavki malih vrijednosti.

Takođe, nakon stupanja na snagu novog Zakona o javnim nabavkama, pokrenuto je 39 postupaka jednostavnih nabavki.

Planom nabavki izuzetih od primjene Zakona o javnim nabavkama planirano je sprovođenje postupaka ukupne procijenjene vrijednosti 2.110.000,00 €. Tokom godine izvršene su dvije izmjene ovog plana: prvom izmjenom ukupna procijenjena vrijednost plana uvećana je i iznosila je 2.340.000,00 €, dok je drugom izmjenom, nakon stupanja na snagu novog Zakona o javnim nabavkama i Pravilnika o sprovođenju posebnih nabavki iz oblasti odbrane i bezbjednosti, vrijednost plana i posebnih nabavki uvećana je i iznosi 5.891.500,00 €.

4.3. BUDŽET ZA ODBRANU

Zakonom o budžetu za 2020. godinu za finansiranje Ministarstva odobrena su sredstva u ukupnom iznosu od 55.515.719,00 €. Od ovog iznosa 50.515.719,00 € odobreno je iz opštih prihoda budžeta, dok je 5.000.000,00 € odobreno iz sopstvenih prihoda.

U junu, usled posledica izazvanih pandemijom COVID -19, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu za 2020. godinu (rebalans budžeta) odobrena su sredstva iz opštih prihoda u iznosu od 45.461.719,00 € ili 11% manje u odnosu na prvobitno odobreni iznos. Korišćenje sredstava iz sopstvenih prihoda je odobreno u istom iznosu.

I pored činjenice da su u 2020. godini rebalansom budžeta umanjena sredstva za finansiranje rashoda odbrane i da je nominalni iznos odobrenih sredstava za 3.200.000,00 € manji u odnosu na odobrenje u 2019. godini, izdvajanje u 2020. godini je za 0,6% veće u odnosu na nove procjene BDP-a.

Kao mehanizam podrške za odbrambeni budžet, korišćenje sopstvenih prihoda je dalo doprinos ispunjavanju međunarodno preuzetih obaveza, realizacije ciljeva sposobnosti i opremanju Vojske u skladu sa NATO standardima.

Smanjenje budžeta u 2020. godini nije se odrazilo na započete reforme u sistemu odbrane. Kupovinom glavne opreme u prethodnom periodu (nabavka helikoptera i oklopnih vozila), te sklapanje ugovora za nabavku radnih stanica za oklopna vozila, ostvaren je pozitivan iskorak na polju reformi i ispunjavanju ciljeva sposobnosti i zadržan je pozitivan trend u pogledu dostizanja izdvajanja sredstava za sektor odbrane od 2% do 2024. godine.

Projekcije BDP-a u narednom srednjoročnom periodu, sklopljeni ugovori o nabavci, planirani projekti definisani Dugoročnim planom razvoja odbrane 2019-2028 i Planom investiranja u odbranu 2019-2024, kao i projekcije izdvajanja do 2024. godine potvrđuju održivog finansiranja i spremnosti Vlade za unapređenje i razvoj odbrambenih sposobnosti Crne Gore i ispunjavanje obaveza punopravnog članstva u NATO.

5. VOJSKA CRNE GORE

5.1. Ključne organizacijsko-formacijske promjene

Nova organizacijsko-formacijska struktura i brojna veličina Vojske projektovana je na osnovu Ustavom definisanih misija i zadataka Vojske, kao i smjernica iz strateških dokumenata (Strategija nacionalne bezbjednosti, Strategija odbrane, Strategijski pregled odbrane i Dugoročni plan razvoja odbrane).

Formacijom Vojske Crne Gore, propisano je 2368 formacijskih mjesta: 358 oficira, 915 podoficira, 826 vojnika po ugovoru i 269 civilnih lica. Popuna Vojske u 2020. godini bila je 1980 lica i to: 282 oficira, 744 podoficira, 694 vojnik po ugovoru i 260 civilna lica, što iznosi 83,61%.

Usvojene su sljedeće promjene:

- mirnodopski sastav Vojske, po kojem se Vojska sastoji od Generalštaba, osam aktivnih jedinica i tri jedinice „R“ sastava (jezgro za formiranje ratnih jedinica);
- ratni sastav Vojske, po kojem se Vojska sastoji od Generalštaba i 11 jedinica (10 jedinica ranga bataljona i jedna četa).

Funkcionisanje Vojske po novoj orgnaizacijsko-formacijskoj strukturi započelo je u oktobru 2020. godine.

5.2 Učešće Vojske u međunarodnim misijama i operacijama

Učešće crnogorskih vojnika u međunarodnim misijama i operacijama sprovodi se u skladu sa Zakonom o upotrebi jedinica Vojske Crne Gore u međunarodnim snagama i učešću pripadnika operativne jedinice za zaštitu i spašavanje, policije i zaposlenih u organima državne uprave u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu.

Pored toga, za svaku pojedinačnu misiju ili operaciju Skupština donosi posebnu odluku o angažovanju. Vojska trenutno ima angažovane svoje pripadnike u pet međunarodnih misija, operacija i aktivnosti.

Angažovanje Vojske u operaciji „EU NAVFOR - ATALANTA“

U operaciji „EU NAVFOR - ATALANTA“, u 2020. godini angažovano je 14 pripadnika Vojske, dok je ukupno do sada angažovano 73 pripadnika. Angažovani su i samostalni timovi za zaštitu brodova (AVPD) koji su ukrcani na trgovačke brodove. Ukupno do sada u operaciji su angažovana četiri AVPD tima, a svaki od njih broji 12 pripadnika. Aktivnosti su realizovane u saradnji sa Mornaricom Republike Italije, Republike Grčke i Kraljevine Španije.

Angažovanje Vojske u misiji “EUTM” u Republici Mali

Pripadnici Vojske učestvuju u misiji Evropske unije za obuku oružanih snaga Republike Mali u Africi (EUTM) od maja 2014. godine, sa po jednim oficirima. Oficir se angažuje na dužnost vođe instruktorskog logističkog tima, u trajanju od šest mjeseci. U ovoj misiji ukupno do sada učestvovalo je 12 oficira. Krajem aprila 2020. godine, zbog situacije uzrokovane pandemijom COVID-19, Vojska je prekinula angažovanje u ovoj misiji.

Angažovanje Vojske u misiji UN “MINURSO” u Zapadnoj Sahari

U misiji UN MINURSO u Zapadnoj Sahari pripadnici Vojske su, u rotacijama od 12 mjeseci, angažovani u sastavu timova vojnih posmatrača, sa ciljem sagledavanja bezbjednosne situacije, kontrole poštovanja mirovnog sporazuma i izvještavanja nadležnih tijela UN. U ovoj misiji do sada je učestvovalo šest oficira, dok je krajem 2020. godine angažovana jedna oficirka.

Angažovanje Vojske u operaciji KFOR

Vojska učestvuje sa jednim oficirima, na dužnosti zamjenika načelnika za inžinjeriju u Odjeljenju za inžinjeriju i planove u komandi operacije u Prištini. Ministarstvo učestvuje sa jednim državnim službenikom na dužnosti savjetnika za ljudske resurse u NATO timu za vezu pri komandi operacije. Trajanje mandata je godinu dana. Ukupno u operaciji je do sada angažovano tri oficira i dva državna službenika.

Angažovanje Vojske u NATO aktivnosti „Ojačano prisustvo na Istoku“ (eFP) u Letoniji

U 2020. godini učešće u NATO aktivnosti (eFP) uzela su tri kontingenta, sa ukupno 20 pripadnika. Pripadnici Vojske su angažovani u sklopu kontingenta Republike Slovenije, u borbenoj grupi Republika Letonija, kojom komanduju OS Kanade i smješteni su u kampu „Adaži“, Riga. Angažovanje kontingenta traje do šest mjeseci.

Tokom 2020. godine nije bilo ugrožavanja bezbjednosti pripadnika Ministarstva i Vojske koji su angažovani u međunarodnim misijama i operacijama.

Misije u kojima je završeno angažovanje Vojske

U septembru 2020. godine Vojska je završila angažovanje u misiji “Odlučna podrška” (Resolute Support) u Avganistanu, sa povlačenjem 12. kontingenta. Struktura i zadaci kao i brojno stanje crnogorskog kontingenta u misiji su se mijenjali tokom njenog trajanja. Svaki kontingent je u svom sastavu imao štabne oficire i

podoficire, koji su bili angažovani na različitim dužnostima, kao i pješadijsku jedinicu, koja je bila angažovana na zaštiti snaga u savezničkim bazama na sjeveru Avganistana. Ukupno je bilo angažovan 21 kontingent (devet u ISAF i 12 u Resolute Support), sa 557 pripadnika, od čega 12 pripadnika ili 27,77% ukupnog brojnog stanja Vojske.

5.3 Angažovanje Vojske u podršci civilnim institucijama

U oblasti podrške civilnim institucijama najzahtjevniji zadatak Vojske bilo je angažovanje tokom suzbijanja širenja pandemije izazvane COVID - 19. Predstavnici Generalštaba redovno su učestvovali na sastancima Operativnog štaba za zaštitu, spašavanje i reagovanje na elementarne nepogode i druge krizne situacije. Zaposleni u Vojsci i Ministarstvu donirali su dio zarada, tako da je sakupljeno oko 59.000 € pomoći. Ispred svih domova zdravlja i bolnica u svim opštinama postavljeni su vojni komandno-štabni šatori.

Realizovano je 15 letova helikopterima BELL 412 EPI za transport medicinskih sredstava za potrebe Instituta za javno zdravlje Crne Gore, evakuaciju pripadnika Vojske oboljelih od korona virusa, teško bolesnih osoba i njihovih pratilaca. Transport je vršen unutar i izvan granica Crne Gore. Vojska je bila angažovana i na formiranju privremenih bolnica i karantina, kao i na prevozu, nabavci, skladištenju i raspodjeli svih potrebnih sredstava. Timovi HBRN Vojske vršili su biološku dekontaminaciju vojnih objekata, bolnica, domova zdravlja, javnih ustanova i ulica u svim gradovima Crne Gore.

Vojska je izvodila inženjerske radove za potrebe Podgorice, Cetinja, Bara, Petnjice, Bijelog Polja, Danilovgrada, Golubovaca, Žabljaka, Pljevalja i Gusinja. Ukupno je probijeno 9,9 km lokalnih puteva, dok je prošireno, rekonstruisano i nasuto 170,1 km lokalnih puteva. Postavljen je lansirni most „Bejli“ na rijeci Vruji u dužini od 39 metara.

Zaštita državne granice

Pripadnici Vojske bili su angažovani radi pružanja podrške Upravi policije u kontroli državne granice u zoni Karaule granične policije „Krenza“ u opštini Podgorica od marta do juna 2020. godine, kao i u rejonu graničnih prelaza „Dračenovac“ i „Vuča“, na teritoriji opštine Rožaje u periodu od juna do oktobra 2020. godine.

Zaštita od požara

Pripadnici Vojske su u junu 2020. godine pružali ispomoć u gašenju požara u rejonu sela Mataruge na teritoriji opštine Pljevlja, a u avgustu 2020. godine u rejonu Virpazara i rejonu mjesta Gornji Zagarač, opština Danilovgrad. Prilikom gašenja požara iz vazduha bili su angažovani helikopteri Bell 412 EP/EPI.

Zaštita životne sredine

Pripadnici Vojske pružali su i trenutno pružaju ispomoć kompaniji „Deponija“ d.o.o. Podgorica, na saniranju komunalnog otpada u opštini Podgorica. Takođe, vršena je isporuka sekundarnih sirovina (staro željezo) firmi „Branik“ iz Nikšića.

Učešće pripadnika Vojske na vježbama u Crnoj Gori

Na Vojnom poligonu Židovići u Pljevljima, u novembru 2020. godine, Vojska je realizovala vježbu „Odlučan odgovor 20“. Vježba je imala za cilj ocjenjivanje 1.

pješadijskog voda, 1. pješadijske čete, 1. pješadijskog bataljona, koji je deklarisan za angažovanje u sastavu NATO snaga za brzo reagovanje (VJTF). Na vježbi je učestvovalo oko 130 pripadnika Vojske. Zaključak izvedene vježbe bio je da 1. pješadijski vod može sa uspjehom izvršavati sve postavljene zadatke u okviru VJTF.

Učešće pripadnika Vojske na vježbama u inostranstvu

Pripadnici Vojske učestvovali su na dvije vježbe u inostranstvu. Vježba pod nazivom "MIR 20/1" je izvedena u februaru 2020. godine, u zimskim uslovima, na poligonu „Gašinci“, Republika Hrvatska. Na vježbi je učestvovalo 37 pripadnika i šest ocjenjivača Vojske. Vježba je imala za cilj provjeru spremnosti pripadnika 12. kontingenta Vojske za izvršavanje namjenskih zadataka u misiji „Odlučna podrška“ u Avganistanu. Scenario vježbe je obuhvatio provjeru taktika, tehnika i procedura u operacijama podrške miru, kako u kinetičkom, tako i u nekinetičkom izvođenju operacija.

Druga vježba u kojoj je učestvovala Vojska pod nazivom „SOF LIVEX CARPATHIAN EAGLE 20“ izvedena je u septembru 2020. godine, na poligonu „Cinču“, Rumunija. Vježba je realizovana u okviru Balkan CHOD (B-9) inicijative, sa scenarijom odgovora na krizu koja je imala za cilj sticanje novih znanja, razumijevanje kompleksnosti savremenih kriza i provjeru sposobnosti komandnog sastava i jedinica učesnica vježbe, kao dio NATO Kombinovanih združenih snaga (CJTF) do nivoa bataljona.

6. INSPEKCIJSKI NADZOR

Inspekcijski nadzor je vršen radi utvrđivanja zakonitosti postupanja u primjeni propisa u oblasti odbrane, naročito u odnosu na: ostvarivanje planova i pripremnih mjera za odbranu zemlje, planiranje i upotrebu resursa odbrane, borbenu spremnost Vojske, zaštitu na radu, zaštitu od požara i zaštitu životne sredine u Ministarstvu i Vojsci, i ostvarivanju prava lica u službi u Vojsci iz službe ili po osnovu službe.

Planom inspekcijskog nadzora za 2020. godinu planirano je ukupno 29 inspekcijskih nadzora i jedna unutrašnja kontrola. Ukupno su realizovana 23 inspekcijska nadzora. Realizaciju planiranih aktivnosti, osim situacije izazvane COVID-19, dodatno je otežavao i nedovoljan broj inspektora.

Neposrednim uvidom i provjerom utvrđenih kriterijuma, sagledavano je stvarno stanje u pogledu primjene propisa u oblasti odbrane i naložene su mjere u cilju otklanjanja utvrđenih nedostataka i unapređivanja stanja u kontrolisanim oblastima. Ukupno su naložene 53 mjere i to: 19 u Generalštabu, 19 u jedinicama Vojske, tri u Direktoratu za upravljanje ljudskim resursima, kadrovska i statusna pitanja i 12 u organima lokalne samouprave i privrednim društvima. Pregled realizacije plana inspekcijskog nadzora i naloženih mjera dat je u Prilogu broj 3.

7. VOJNO-OBAVJEŠTAJNI, KONTRA-OBAVJEŠTAJNI I BEZBJEDNOSNI POSLOVI

Aktivnosti Obavještajno bezbjednosnog direktorata u 2020. godini su realizovane na osnovu Smjernica i planova rada, kojima su definisane smjernice u planiranju, razvoju i realizaciji vojno-obavještajnih, kontraobavještajnih i bezbjednosnih poslova na svim nivoima, uz obezbjeđenje planskog, sistematskog i koordinisanog djelovanja svih pripadnika.

Obavještajni poslovi od značaja za odbranu su prvenstveno bili usmjereni na praćenje regionalnih i globalnih procesa, uglavnom vojnog, vojno-političkog i vojno-ekonomskog karaktera, čije bi se posljedice mogle odraziti na bezbjedonosne prilike u Crnoj Gori, odnosno koje bi mogle imati negativnog uticaja na Ministarstvo i Vojsku ili saveze i organizacije čiji je Crna Gora član.

Kako je proces evropskih i evroatlantskih integracija Crne Gore uslovio pojačano interesovanje određenih stranih subjekata za različite sfere crnogorskog društva, uključujući i oblast odbrane, kontra-obavještajni poslovi su u najvećoj mjeri bili vezani za kontraobavještajnu zaštitu pripadnika i infrastrukture Ministarstva i Vojske, u zemlji i inostranstvu.

Osnovni zadaci u pogledu bezbjedonosnih poslova su se odnosili na bezbjednost i zaštitu zaposlenih u Ministarstvu i Vojsci, pripadnika Vojske angažovanih u međunarodnim misijama i operacijama, zaštitu objekata, materijalnih sredstava i vojne opreme, prostorija u kojima se čuvaju dokumenti označeni različitim stepenima tajnosti, kao i bezbjednost informacija.

Posebna pažnja posvećena je unapređenju međunarodne saradnje, u cilju zajedničkog djelovanja na suprostavljanju bezbjednosnim prijetnjama po nacionalnu i kolektivnu bezbjednost. Tokom 2020. godine održano je 20 sastanaka na bilateralnom i multilateralnom nivou.

U cilju unapređenja obavještajno-bezbjedonosnog sektora i jačanja međuinstitucionalne saradnje, ostvarena je i intenzivna saradnja sa organima i institucijama na nacionalnom nivou.

U skladu sa strateškim dokumentima iz oblasti nacionalne bezbjednosti i odbrane, usvojen je Zakon o vojno-obavještajnim i bezbjednosnim poslovima.

Predstavnici Ministarstva učestvovali su na 11 različitih edukativnih programa iz oblasti vojno-obavještajnih poslova. U kontinuitetu se sprovodila nadogradnja IT segmenta, kako bi se postigli zadovoljavajući rezultati u pogledu zaštite, upravljanja, razmjene i čuvanja podataka i informacija.

8. UNUTRAŠNJA REVIZIJA

Godišnjim planom unutrašnje revizije za 2020. godinu, predviđeno je sprovođenje pet revizijskih postupaka, od kojih su dva realizovana, dok tri nijesu zbog situacije izazvane COVID-19 i ograničenih resursa. Tokom sprovođenja revizijskih postupaka nije bilo utvrđenih značajnijih nepravilnosti i odstupanja.

U toku godine revizori su prisustvovali različitim obukama i seminarima u zemlji, dok aktivnosti na polju bilateralne saradnje nijesu realizovane.

9. JAVNOST RADA

Ministarstvo i Vojska u kontinuitetu objavljuju sve informacije o radu i aktivnostima na internet portalima i društvenim mrežama, dok je saradnja sa crnogorskim medijima tokom godine bila intenzivna.

U medijima je bilo više od 150 gostovanja, intervju, reportaža i reagovanja predstavnika Ministarstva i pripadnika Vojske, od čega je bivši ministar odbrane imao 20 gostovanja i intervju, uglavnom u domaćim medijima. Novinarskih upita bilo je blizu 90, dok je Ministarstvo 14 puta reagovalo na netačne izjave i pisanja medija.

Mediji su ispratili promociju nabavke novog helikoptera BELL 505, lako oklopnih vozila „Oshkosh“, borbenih stanica, bilateralne susrete i posjete gradovima i kasarnama.

Povodom obilježavanja Dana nezavisnosti pripremljen je kratak spot sa Vazduhoplovstvom i Aeroklubom "Špiro Mugoša", a povodom Dana državnosti pripremljen je spot o Vojsci i njenoj tradiciji. Pored navedenog, predstavljeni su i filmovi o pilotima Vazduhoplovstva i o Četi specijalnih snaga, kao i film u okviru kampanje #WeAreNATO, a u saradnji sa NATO TV kanalom.

Tokom godine intenzivno su promovisani: dobrovoljno služenje vojnog roka, stipendiranje studenata, pozivi za obrazovanja na inostranim vojnim akademijama, rodna ravnopravnost i Ljetnji vojni kamp.

Intenzivna promocija Vojske učinila je da se promijeni percepcija vojnog poziva kod građana naše zemlje. To nam potvrđuje interesovanje mladih ljudi za projekat dobrovoljnog služenja vojnog roka, Ljetnjim vojnim kampom, ali i konkursima za obrazovanje na inostranim akademijama.

ZAKLJUČAK

Ministarstvo i Vojska su realizovali postavljene ciljeve i zadatke u 2020. godini dosledno i kvalitetno. Težišne aktivnosti odnosile su se na:

- nastavak izgradnje odbrambenih kapaciteta i sposobnosti Vojske i dostizanje spremnosti za izvršavanje dodijeljenih misija i zadataka;
- nastavak usklađivanja nacionalnog sa NATO procesom odbrambenog planiranja, uz doslednu implementaciju obaveza preuzetih u okviru Alijanse;
- pripremu za učešće i učešće pripadnika i jedinica Vojske u međunarodnim misijama i operacijama;
- izgradnju i jačanje obavještajno-bezbjednosnih kapaciteta;
- izgradnju i jačanje kapaciteta za sajber odbranu;
- unapređenje bilateralne i multilateralne odbrambene saradnje;
- rješavanje viškova naoružanja i vojne opreme;
- unapređenje saradnje sa medijima i nevladinim organizacijama.

Ministarstvo je u potpunosti realizovalo svoje aktivnosti iz Programa rada Vlade Crne Gore za 2020. godinu. Od 553 aktivnosti iz Programa rada Ministarstva realizovane su 267 ili 48,28%, 14 su djelimično realizovane (2,54%), dok 272 nijesu realizovane (49,18%). Aktivnosti nijesu realizovane zbog pandemije COVID-19, racionalizacije utroška budžetskih sredstava, otkazivanja aktivnosti iz planova bilateralne i multilateralne saradnje, ograničene logističke podrške i neobezbjedenih donacijskih sredstava.

Tokom 2020. godine nije bilo izrade novih strateških dokumenata. Akcenat je dat na implementaciji Akcionih planova koji definišu aktivnosti za sprovođenje strategija u cilju postizanja utvrđenih strateških i operativnih ciljeva.

U 2020. godini Vlada je donijela četiri uredbe i dvije odluke, Skupština Crne Gore je donijela dva zakona i jednu odluku, dok je Ministarstvo donijelo 15 pravilnika i sedam akata usaglasilo sa Sekretarijatom za zakonodavstvo.

Odbrambena politika Crne Gore u 2020. godini bila je usmjerena na stvaranje uslova za zaštitu i ostvarivanje vitalnih, stratejskih i ostalih bezbjednosnih interesa Crne Gore, kroz razvijanje odbrambenih kapaciteta i sposobnosti, integraciju u kolektivni sistem bezbjednosti i ostvarivanje međunarodne odbrambene saradnje. Aktivnosti multilateralne i bilateralne međunarodne odbrambene saradnje predstavljale su snažan instrument podrške unapređenju ukupnih odbrambenih sposobnosti. Bilateralna odbrambena saradnja razvijena je sa 18 država, a značajan je bio i doprinos u radu regionalnih multilateralnih inicijativa: Proces saradnje ministara odbrane zemalja Jugoistočne Evrope (SEDM), Američko-jadranska povelja (A-5), Centar za bezbjednosnu saradnju (RACVIAC), Balkanska medicinska namjenska jedinica (BMTF), Konferencija načelnika generalštabova država Balkana (BCHOD), Centralnoevropska odbrambena inicijativa (CEDC), Jadransko-jonska inicijativa (Adriatic - Ionian Cooperation Programme - ADRION) i To Be Secure "2BS".

Jačanje odnosa sa ključnim strateškim partnerima, kao i unapređenje regionalne saradnje i razvoj dobrosusjedskih odnosa omogućili su pronalaženje zajedničkih rješenja i odgovora na bezbjednosne izazove, rizike i prijetnje.

Saradnja sa NATO odvijala se kroz učešće u radu Sjevernoatlantskog savjeta i raznih komiteta, procesu odbrambenog planiranja, implementaciji NATO Ciljeva sposobnosti i učešću jedinica i pripadnika Vojske u NATO misiji „Resolute Support“ u

Avganistanu, misiji „KFOR“ u Republici Kosovo i NATO aktivnosti „Ojačano prisustvo na Istoku“ (eFP) u Republici Letoniji. Jedinice i pripadnici Vojske su uspješno izvršili zadatke u međunarodnim operacijama, misijama i aktivnostima i nije bilo ugrožavanja njihove bezbjednosti.

Crna Gora je napravila veliki iskorak kada je u pitanju harmonizacija nacionalnog sa NATO procesom odbrambenog planiranja. Ministarstvo je, u julu 2020. godine, donijelo Interna pravila za odbrambeno planiranje u Ministarstvu i Vojsci. Urađena je godišnja Analiza implementacije NATO Ciljeva sposobnosti dodijeljenih Crnoj Gori 2017. godine, za 2020. godinu, kada je konstatovano da se, u najvećem dijelu, njihova implementacija odvija planiranom dinamikom.

Planski i kontinuirano je rađeno na školovanju kadra, jačanju i promovisanju rodne ravnopravnosti i sprovođenju rodne politike. Realizovano je nekoliko značajnih projekata koji su imali za cilj promociju vojnog poziva i dobrovoljnog služenja vojnog roka. Jedna od najvažnijih aktivnosti bio je „Ljetnji vojni kamp za mlade 2020“, na kojem je učestvovalo 65 srednjoškolaca iz cijele Crne Gore.

Ministarstvo je u 2020. godini ostvarilo kvalitetnu saradnju sa nevladinim sektorom. Ministarstvo je objavilo javne konkurse za učešće nevladinih organizacija u projektima „Crna Gora članica NATO“ i „Upoznaj Vojsku Crne Gore“. Ministarstvo je tokom godine dva puta objavilo javni oglas za izbor lica za dobrovoljno služenje vojnog roka u trajanju od tri mjeseca, te je vojni rok odslužilo 86 lica, od čega je 27 žena. U 2020. godini broj žena u Vojsci je povećan na 291 ili 14,7% od ukupnog broja pripadnika Vojske.

Budžetom za 2020. godinu nastavljen je trend povećanja izdvajanja za odbranu. I pored činjenice da su u 2020. godini rebalansom budžeta umanjena sredstva za finansiranje odbrane, izdvajanje u 2020. godini je za 0,6% veće u odnosu na nove procjene BDP-a. Srednjoročne makroekonomske projekcije za period 2019-2024 i utvrđeni limiti potrošnje za odbranu potvrda su održivog finansiranja i spremnosti Vlade za dostizanje ciljanog izdvajanja od 2% BDP od 2024. godine. Dostizanje ovakvog nivoa izdvajanja i njegovo zadržavanje omogućiće nastavak reformi u sistemu odbrane, dalju modernizaciju i opremanje i dostizanje potrebnog nivoa interoperabilnosti.

Nastavljeno je sa opremanjem i modernizacijom jedinica Vojske, a najznačajnije aktivnosti odnosile su se na isporuku 20 od 67 ugovorenih lako oklopnih patrolnih vozila pješadije (Oshkosh) za potrebe deklariranih jedinica i opremanja ovih vozila sa odgovarajućim borbenim sistemima (daljinski upravljive oružane stanice). Tokom godine zaključen je Ugovor o nabavci dva nova helikoptera Bell 505 sa opremom i uslugama. Pokrenuta je procedura preko NATO Agencije za nabavke i podršku (NSPA) za ustupanje na korišćenje 3D radara velikog dometa za nadzor vazdušnog prostora. Realizacija navedenog projekta je planirana do kraja 2024. godine.

Potpisan je Ugovor o nabavci uniforme za potrebe Ministarstva i Vojske za 2020. godinu, između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Turske. Ugovor se odnosi na nabavku nedostajućih djelova vježbovno-terenske uniforme, letačke uniforme i radno zaštitne odjeće za vazduhoplovne tehničare i tehničare u kopnenim snagama, kao i nabavka nove svečane i službene uniforme, i novih oznaka Vojske.

Značajan doprinos opremanju i modernizaciji Ministarstva i Vojske, a time i unapređenju ukupnih odbrambenih sposobnosti i kapaciteta, dale su, kroz donaciju finansijskih sredstava i opreme, SAD i Republika Turska.

Tokom 2020. godine uništeno je ukupno 105,55 t viškova ubojnih sredstava, dok je od strane komisionara i kupaca, po ranije zaključenim ugovorima, preuzeto 60,32 t ubojnih sredstava, 1904 komada naoružanja i četiri komada djelova od naoružanja.

Obezbijeđen je potreban nivo sposobnosti Vojske za uspješno izvođenje dodijeljenih misija i zadataka. Realizovane su brojne aktivnosti, među kojima su najznačajnije: pripreme za prelazak na novu organizacijsko-formacijsku strukturu, priprema i učešće u međunarodnim misijama i operacijama, učešće u međunarodnim vježbama, obuka i usavršavanje, opremanje i modernizacija i unapređenje životnog standarda pripadnika.

Učešćem na međunarodnim vojnim vježbama unaprijeđene su sposobnosti komandnog i štabnog osoblja Vojske za rad u međunarodnim komandama, kao i za primjenu NATO standarda i procedura i podršku civilnim institucijama u kriznim situacijama. Osim toga, učešće u međunarodnim vježbama doprinijelo je razvijanju povjerenja i unapređenju saradnje između oružanih snaga zemalja članica NATO i zemalja regiona, kao i dostizanju vojnih sposobnosti za izvođenje zajedničkih operacija sa saveznicima. Potrebe i aktivnosti Vojske zahtijevaju dalje unaprijeđenje administrativnih, operativnih i materijalnih kapaciteta i kontinuirano se radi na aktivnostima koje će doprinijeti eliminisanju ovih izazova.

Najodgovorniji zadaci Vojske u oblasti podrške civilnim institucijama ogledali su se u angažovanju tokom suzbijanja širenja pandemije izazvane COVID-19, zajedničko angažovanje sa pripadnicima Uprave policije na zaštiti državne granice od nezakonitih ulazaka migranata, izvođenju inženjerskih radova na teritoriji Crne Gore i pružanju pomoći u gašenju požara. Realizacija zadatka je ocijenjena najvišim ocjenama sa svih relevantnih državnih adresa.

Kvalitetnom realizacijom inspekcijskih nadzora i unutrašnjih kontrola dat je dodatan doprinos transparentnom, pravilnom, ekonomičnom, efikasnom i efektivnom upravljanju i ostvarivanju postavljenih ciljeva. Tokom sprovođenja revizijskih postupaka nije bilo utvrđenih značajnijih nepravilnosti i odstupanja.

Obavještajno bezbjednosni direktorat je intenzivno radio na razvijanju i implementaciji vojno-obavještajnih sposobnosti u skladu sa nacionalnim interesima i strateškim prioritetima. U okviru svojih nadležnosti, a u cilju unapređenja obavještajno-bezbjednosnog sektora i jačanja međuinstitucionalne saradnje, ostvarena je intenzivna saradnja sa organima i institucijama na nacionalnom nivou.

Biro za odnose sa javnošću kontinuirano je obavještavao crnogorsku javnost o radu i aktivnostima Ministarstva i Vojske, kroz saradnju sa medijima, preko sajta Ministarstva i stranica na društvenim mrežama.

Ostvareni rezultati i ukupni napredak sistema odbrane predstavljaju dobru osnovu za dostizanje potrebnih standarda za ostvarivanje funkcije odbrane države i izvršavanja obaveza iz okvira punopravnog članstva u NATO.

U narednom periodu, Ministarstvo će nastaviti proces sveobuhvatnih reformi sa ciljem daljeg unapređenja odbrambenih kapaciteta i sposobnosti, i ostvarivanja zahtijevanog doprinosa kolektivnom sistemu bezbjednosti.

POPIS SKRAĆENICA

1. 2BS Političko – bezbjednosni forum (To Be Secure)
2. A-5 Američko-jadranska povelja (US - Adriatic Charter)
3. ACDC Centar za kontrolu naoružanja i razoružanje (Arms Control and Disarmament Center)
4. ACO Saveznička komanda za operacije (Allied Command Operations)
5. ACS Simpozijum kontrole naoružanja (Arm Control Symposium)
6. ACT Saveznička komanda za transformaciju (Allied Command Transformation)
7. ADRION Adriatic-Ionian Cooperation Programme (Jadransko-jonska inicijativa)
8. AEMI Godišnja vojna informacija po Bečkom dokumentu 2011 (Annual exchange of military information)
9. ASP NATO Grupa za podršku po pitanju municije
10. ASRC Godišnja pregledna konferencija o bezbjednosti
11. AVPD Autonomni odred za zaštitu plovila (Autonomus Vessel Protection Detachment)
12. BCHOD Konferencija načelnika generalštabova država Balkana (Balkan Chiefs of Defence)
13. BD 2011 Bečki dokument 2011 (Vienna Document 2011)
14. BMTF Balkanska namjenska medicinska jedinica (Balkan Medical Task Force)
15. BULCOD Softver koji koristi Vojska Bugarske u sistemu kodifikacije (Bulgarian codification)
16. CAOC NATO Združeni centar za vazdušne operacije (Combined Air Operations Centre)
17. CCC Kanadska komercijalna korporacija (Canadian Commercial Corporation)
18. CEDC+ Odbrambena saradnja zemalja Srednje Evrope (Central European Defence Cooperation)
19. CIRT Crnogorski tim za sajber bezbjednost
20. CJTF NATO Kombinovane združene snage (NATO Combined Joint Task Force Concept)
21. CNAD NATO Konferencija nacionalnih Direktora za naoružanje (Conference of National Armaments Directors)
22. CREVAL NATO program za ocjenjivanje kopnenih snaga (Combat Readiness Evaluation)
23. EADRCC NATO Evroatlantski centar za koordinaciju aktivnosti u pružanju hitnog odgovora (Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre)
24. eFP Ojačano prisustvo na Istoku (Enhanced Forward Presence)
25. EUTM Vježba Evropske unije u R. Mali (EU Training Mission in Mali)
26. FNC Koncept okvirne nacije (Framework Nation Concept)
27. GEMI Globalna razmjena vojnih informacija (Global exchange of military information)
28. GGE Grupa Vladinih eksperata (Group of the Government Experts)
29. HNS Koncept podrške zemlje domaćina (Host Nation Support)
30. IKS Informaciono komunikacioni sistemi
31. IMET Međunarodni centar za vojnu obuku (International Military Education and Training Centre)

32. ISAF Međunarodna bezbjednosna misija u Avganistanu (International Security Assistance Force)
33. JFC Združene komande savezničkih snaga u Napulju (Allied Joint Force Command)
34. KFOR Snage na Kosovu (Kosovo Force)
35. LBDM NATO Inicijativa Odlučujuće municije za kopnenu vojsku (Land Battle Decisive Munitions)
36. LC Logistički komitet (Logistic Committee)
37. MAG Multinacionalna savjetodavna grupa RACVIAC-a (Multinational Advisory Group)
38. MONDEM Program uništavanja viškova naoružanja i municije (Montenegro demilitarization)
39. NAC Sjeverno-atlantski savjet (North Atlantic Council)
40. NCAGE NATO komercijalni i državni entitetski kod (NATO Commercial and Government Entity Code)
41. NCS NATO Komandna struktura (NATO Command Structure)
42. NMI NATO Misija u Iraku (NATO Mission Iraq)
43. NRDC NATO Štab za brzo raspoređivanje snaga veličine korpusa u Milanu (NATO Rapid Deployable Corps)
44. NRF NATO Snage za brzo reagovanje (NATO Response Force in High Readiness)
45. NSPA Agencija za podršku i nabavku (NATO Support and Procurement Agency)
46. NTCC Komitet nacionalnih teritorijalnih komandanata (National Territorial Commanders Committee)
47. NRI NATO Inicijativa spremnosti (NATO Readiness Initiative)
48. OEBS Organizacija za evropsku bezbjednost i saradnju
49. PRKK Podregionalna konsultativna komisija OEBS-a
50. RACVIAC Centar za bezbjednosnu saradnju (Centre for Security Cooperation)
51. SALW Sporazumi o malom oružju i lakom naoružanju (UN Small Arms and Light Weapons)
52. SEDM Forum za saradnju zemalja Jugoistočne Evrope (South-East Europe Defense Ministerial Process)
53. SEESAC Centar za kontrolu lakog i malokalibarskog oružja u Jugoistočnoj Evropi (South Eastern Europe Small Arms Control)
54. SKEV Softver za skladišnu evidenciju
55. SMATSA Agencija za kontrolu vazdušnog saobraćaja Srbije i Crne Gore (Serbia and Montenegro Air Traffic Services Agency)
56. SOCEN NVO Sociološki centar Crne Gore
57. SPKN-Dayton Sporazum o podregionalnoj kontroli naoružanja za mir u Bosni i Hercegovini
58. SRG Stalna podregionalna grupa (Sub-regional Group)
59. TI Međunarodni časopis o integritetu u javnoj upravi (Transparency International)
60. UNDP Program UN za razvoj u Crnoj Gori (UN Development Programme)
61. UN MINURSO UN Misija u Zapadnoj Sahari (UN Mission for the Referendum in Western Sahara)
62. VCC Verifikacioni koordinacioni komitet (Verification coordination committee)
63. VJTF Snage visoke spremnosti (Very High Readiness Joint Task Force)

PRILOZI

Prilog br. 1

PREGLED ZAKONA I PRAVILNIKA**I Zakoni usvojeni na Skupštini Crne Gore**

R.br.	NAZIV ODLUKE
1.	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tajnosti podataka (Vlada Crne Gore utvrdila je Predlog zakona 19.9.2019. godine)
2.	Zakon o vojno-obavještajnim i bezbjednosnim poslovima (Vlada Crne Gore utvrdila je Predlog zakona 19.12.2019. godine)
3.	Odluku o upućivanju pripadnika Vojske Crne Gore u sastav snaga Sjevernoatlantskog saveza za brzo reagovanje (NATO RESPONSE FORCE - NRF)

II Donijeti propisi iz nadležnosti Ministarstva

R. br.	NAZIV PRAVILNIKA
1.	Pravilnik o ocjenjivanju lica u službi u Vojski Crne Gore
2.	Pravilnik o disciplinskom postupku u Vojski Crne Gore
3.	Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja registra i kategorizaciji vojnih vazduhoplova
4.	Pravilnik o stipendiranju za potrebu prijema lica u službu u Vojski Crne Gore
5.	Pravilnik o zdravstvenoj zaštiti u Vojski Crne Gore i vojnom sanitetu
6.	Pravilnik o poslovima i zadacima podoficirskog lanca podrške
7.	Pravilnik o unapređivanju oficira i podoficira u Vojski Crne Gore
8.	Pravilnik o načinu pripreme, obuke i opremanja jedinica, odnosno pripadnika Vojske Crne Gore za upotrebu u međunarodnim snagama
9.	Pravilnik o iznosu naknade licu u službi u Vojski Crne Gore upućenom na usavršavanje, obuku ili vojnu vježbu
10.	Pravilnik o utvrđivanju ovlašćenih lica vojne policije
11.	Pravilnik o načinu prevođenja profesionalnog vojnog lica i proizvođenja lica u službi u Vojski Crne Gore
12.	Pravilnik o načinu utvrđivanja i visini novčane pomoći kadetu kojem je prekinuto obrazovanje zbog povrede ili bolesti
13.	Pravilnik o dobrovoljnom služenju vojnog roka
14.	Pravilnik o novčanim primanja kadeta
15.	Pravilo službe Vojske Crne Gore

Prilog br. 2

PREGLED OSTVARENIH PRIHODA U 2020. GODINI

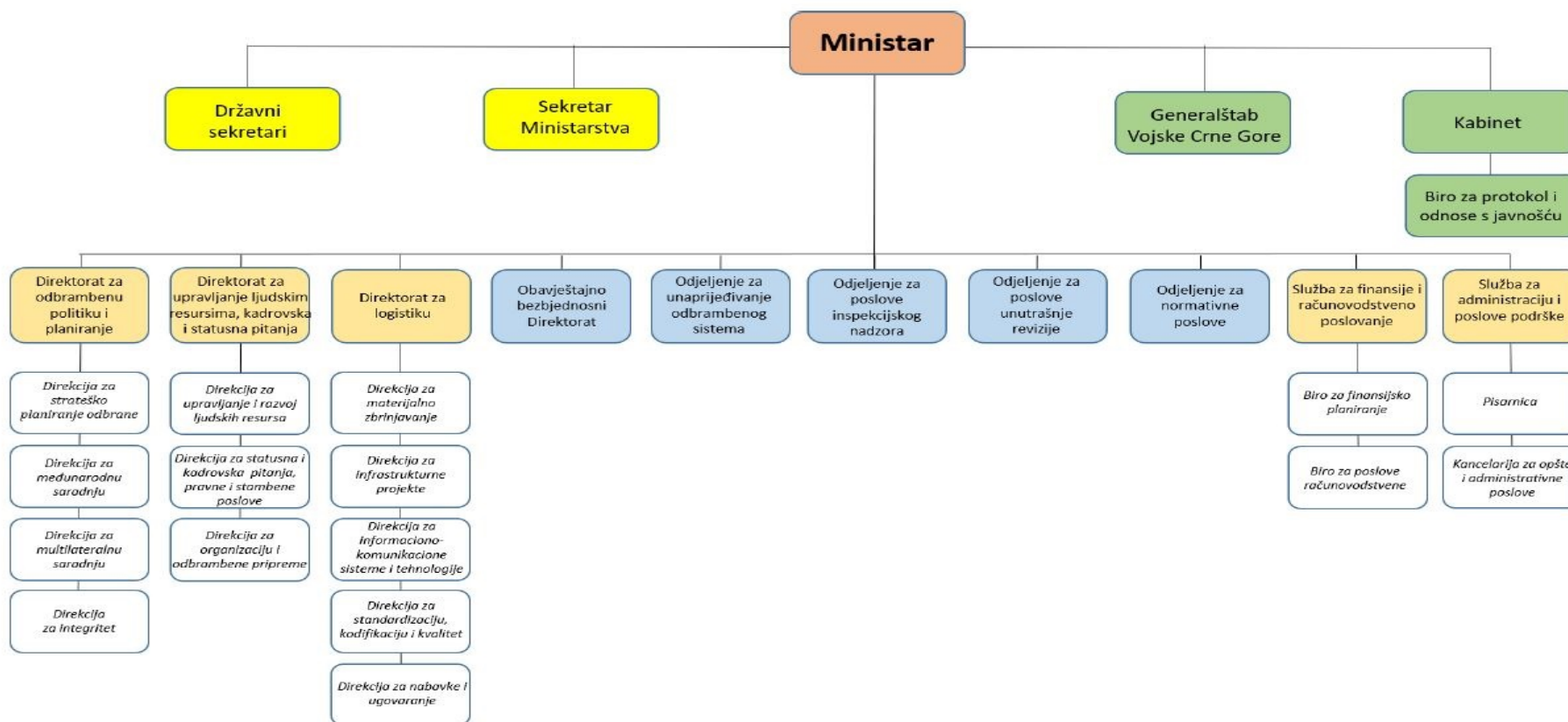
Red. br.	Osnov prihoda	Kupac/ zakupac	Vriednost Ugovora (euro)	Ostvareni prihod 2020. (euro)	u Napomena
1.	Ugovor o kupoprodaji viškova naoružanja i vojne opreme kopnene vojske int. br. 80701-21/18-7 od 06.05.2019. godine	“Montenegro Defence Industry” d.o.o. Podgorica	1.573.889,00	724.914,50	
2.	Ugovor o kupoprodaji viškova naoružanja i vojne opreme MVCG int. br. 80701-20/18-5 od 06.05.2019. godine	Montenegro Defence Industry” d.o.o. Podgorica	61.530,00	6.153,00	
3.	Ugovor o kupoprodaji viškova naoružanja i vojne opreme MVCG int. br. 80701-19/19-6 od 11.11.2019. godine	“Montenegro Defence Industry” d.o.o. Podgorica	48.000,00	4.800,00	
4.	Ugovor o kupoprodaji viškova naoružanja i vojne opreme VVCG int. br. 80701-20/19-7 od 11.11.2019. godine	Montenegro Defence Industry” d.o.o. Podgorica	44.000,00	4.400,00	
5.	Davanje u zakup prostora za postavljanje samouslužnih aparata za tople i hladne napitke i konditorske proizvode u objektima MO i VCG, (Ugovor broj 807-2829/19-9 od 01.10.2019.)	Bel Podgorica doo	9.951,42	7.585,92	Za period od 01.01. do 07.10.2020 . godine
UKUPNO:				747.853,42 €	

Prilog br. 3

PREGLED REALIZACIJE PLANA INSPEKCIJSKOG NADZORA I NALOŽENIH MJERA

Red. br.	Oblast inspeksijskog nadzora i unutrašnje kontrole	Planirano	Realizovano	Procenat realizacije	Naloženo mjera subjektima nadzora								
					SVE GA	Opšt. org	Privr. Subj.	DOP	DLJR	DL	Ostal org. jed. MOD	GŠ VCG	Jed. VCG
1.	Inspeksijski nadzor dostignutog nivoa odbrambenih priprema	12	9	75	12	6	6	/	/	/	/	/	/
2.	Inspeksijski nadzor planiranja i upotrebe ljudskih i materijalnih resursa	3	3	100	7	/	/	/	3	/	/	4	/
3.	Inspeksijski nadzor borbene spremnosti Vojske	2	2	100	9	/	/	/	/	/	/	6	3
4.	Inspeksijski nadzor ZNR, ZŽS i ZOP u Ministarstvu i Vojsci	3	3	100	9	/	/	/	/	/	/	5	4
5.	Inspeksijski nadzor primjene ovlaštenja lica u Ministarstvu i Vojsci	1	1	100	2	/	/	/	/	/	/	/	2
6.	Inspeksijski nadzor ostvarivanja prava lica na službi u Vojsci, ocjenjivanje, disciplinska i materijalna odgovornost	3	3	100	6	/	/	/	/	/	/	/	6
7.	Inspeksijski nadzor planiranja i uređenja prostora, izgradnje, rekonstrukcije i održavanja vojnih objekata	4	2	50	8	/	/	/	/	/	/	4	4
8.	Inspeksijski nadzor realizacije mjera iz Plana integriteta u Ministarstvu i Vojsci	1	-	0	/	/	/	/	/	/	/	/	/
9.	Unutrašnja kontrola nad preduzetim mjerama po osnovu svih oblika neetičkog i nezakonitog ponašanja zaposlenih	1	-	0	/	/	/	/	/	/	/	/	/
UKUPNO		30	23	76,6	53	6	6	/	3	/	/	19	19

NOVA ORGANIZACIONA STRUKTURA MINISTARSTVA ODBRANE

CRNA GORA
Direkcija za zaštitu tajnih podataka

IZVJEŠTAJ O RADU
Direkcije za zaštitu tajnih podataka za 2020. godinu

Podgorica, februar 2021. godine

SADRŽAJ

UVOD	3
I NORMATIVNI POSLOVI	3
II DOZVOLE ZA PRISTUP TAJNIM PODACIMA	4
III MJERE ZAŠTITE TAJNIH PODATAKA	5
III-1 Fizičke mjere zaštite tajnih podataka	5
III-1 Informatičke mjere zaštite tajnih podataka	6
IV NATO I EU	7
IV-1. NATO	8
IV-2. EVROPSKA UNIJA	10
V MEĐUNARODNA SARADNJA	11
VI MEĐURESORSKA SARADNJA	13
VII SARADNJA SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA	14
VIII OBUKE IZ OBLASTI TAJNIH PODATAKA	15
IX ORGANIZACIJA DIREKCIJE	16
X INSPEKCIJSKI NADZOR	19
XI BUDŽET I NABAVKE	21
XII UPRAVLJANJE I UNUTRAŠNJA KONTORLA	22
XIII JAVNOST RADA	23

UVOD

Nadležnosti Direkcije za zaštitu tajnih podataka utvrđene su Zakonom o tajnosti podataka ("Službeni list Crne Gore", br. 14/08, 76/09, 41/10, 40/11, 38/12, 44/12, 14/13, 18/14, 48/15 i 74/20) i Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list Crne Gore", br. 118/20, 121/20, 001/21 i 002/21).

Izveštajem o radu Direkcije za zaštitu tajnih podataka obuhvaćen je pregled najvažnijih aktivnosti Direkcije u 2020. godini, u vezi sa: propisima iz oblasti tajnih podataka, izradom opštih akata Direkcije, izdavanjem dozvola za pristup tajnim podacima, NATO i EU sertifikata za pristup NATO i EU tajnim podacima, razmjenom tajnih podataka sa NATO i Evropskom unijom, obavezama koje proističu iz članstva u NATO, EU pregovorima za Poglavlje 31–Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika, aktivnostima na polju međunarodne saradnju, naročito u pogledu zaključivanja bilateralnih sporazuma o razmjeni i zaštiti tajnih podataka, bilateralne i regionalne saradnje, međuresorske saradnje i saradnje sa nevladinim organizacijama, obukama iz oblasti tajnih podataka i unapređenjem sistema obuke, stručnim osposobljavanjem i usavršavanjem službenika Direkcije, unutrašnjom organizacijom Direkcije i njenim funkcionisanjem, inspekcijskim nadzorom nad sprovođenjem Zakona o tajnosti podataka i primjenom međunarodnih ugovora o razmjeni i zaštiti tajnih podataka, izvršenjem budžeta, sprovođenjem finansijskog upravljanja i kontrola i pružanjem obavještenja o radu Direkcije putem sredstava javnog informisanja.

I **NORMATIVNI POSLOVI**

U 2020. godini usvojen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tajnosti podataka, kojim je proširena nadležnost Direkcije za zaštitu tajnih podataka u dijelu informatičke zaštite podataka, na način što je preuzet dio poslova koji se odnose na koordinaciju prevencije i zaštitu od računarskih bezbjednosnih incidenata na internetu i drugih rizika od incidenata po bezbjednost informacionih sistema državnih organa, organa državne uprave, organa jedinica lokalne samouprave, pravnih lica sa javnim ovlašćenjima i drugih pravnih i fizičkih lica koja ostvaruju pristup ili postupaju sa podacima. Do usvajanja Zakona, ove poslove je vršilo Ministarstvo javne uprave.

U ovom izvještajnom periodu, predstavnici Direkcije za zaštitu tajnih podataka koordinirali su radom međuresorske radne grupe koja se bavi izradom predloga unaprijeđenih verzija normativnih akata za potrebe sertifikacije komunikaciono-informacionih sistema i procesa u kojima se obrađuju tajni podaci, sa fokusom na unapređenje propisa u dijelu sertifikacije samostalnih računara i interkonekcije informacionih sistema većih stepena tajnosti.

Direkcija je učestvovala u davanju mišljenja na predloge zakona i podzakonskih akata koje su pripremali drugi organi, kao i mišljenja na predloge memoranduma i sporazuma o saradnji koji su uključivali odredbe o razmjeni i zaštiti tajnih podataka.

II DOZVOLE ZA PRISTUP TAJNIM PODACIMA

Dozvole za pristup tajnim podacima za fizička lica

Direkcija za zaštitu tajnih podataka, u skladu sa Zakonom, nadležna je za izdavanje dozvola za pristup tajnim podacima stepena tajnosti STROGO TAJNO, TAJNO i POVJERLJIVO.

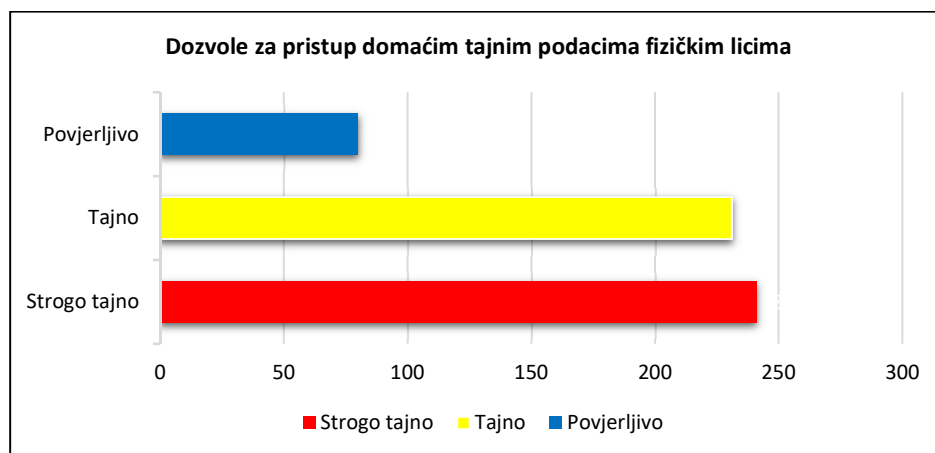
U 2020. godini, podnesen je 641 zahtjev za izdavanje dozvola za pristup tajnim podacima, od čega je 213 zahtjeva za produženje važenja dozvole za pristup tajnim podacima.

U 2020. godini, izdate su ukupno 552 dozvole za pristup tajnim podacima, od čega su 362 nove dozvole, dok je produžen rok važenja za 190 dozvola za pristup tajnim podacima.

Za pristup tajnim podacima stepena tajnosti **STROGO TAJNO** izdata je 241 dozvola, od čega je 113 novih dozvola, a produžen je rok važenja za 128 dozvola za pristup tajnim podacima.

Za pristup tajnim podacima stepena tajnosti **TAJNO** izdata je 231 dozvola, od čega je 174 novih dozvola, a produžen je rok važenja za 57 dozvola za pristup tajnim podacima.

Za pristup tajnim podacima stepena tajnosti **POVJERLJIVO** izdato je 80 dozvola, od čega je 75 novih dozvola, a produžen je rok važenja za pet (5) dozvola.

U 2020. godini, na zahtjev Nacionalnih bezbjednosnih organa (NSA) drugih država procesuiran je veći broj bezbjednosnih provjera za strance koji su rođeni, živjeli, radili ili se školovali u Crnoj Gori.

Dozvole za pristup tajnim podacima za pravna lica

U 2020. godini podneseno je osam (8) zahtjeva za izdavanje dozvola za pristup tajnim podacima za pravno lice i jedan (1) zahtjev za produženje važenja dozvole za pristup tajnim podacima za pravno lice.

Postupci su u toku.

Za pristup tajnim podacima za zaposlene u pravnom licu podnesena su 33 zahtjeva za izdavanje dozvole, od čega je 11 zahtjeva za produženje važenja dozvole za pristup tajnim podacima.

Prije izdavanja dozvole za pristup tajnim podacima zaposleni u državnim organima, kao i u pravnim licima u obavezi su da se edukuju o zaštiti i rukovanju tajnim podacima, odnosno bezbjednosnim pravilima i procedurama za zaštitu tajnih podataka, nakon čega pristupaju testiranju u elektronskoj aplikaciji. Testiranje se vrši neposredno prije izdavanja dozvole za pristup tajnim podacima i dozvola se izdaje nakon položenog E – testa.

III MJERE ZAŠTITE TAJNIH PODATAKA

III-1 Fizičke mjere zaštite tajnih podataka

Po pitanju fizičkih mjera zaštite tajnih podataka, Direkcija za zaštitu tajnih podataka je u 2020. godini nastavila saradnju sa državnim organima i pravnim licima koja u vršenju zakonom utvrđenih poslova, odnosno izvršavanju ugovorenog posla postupaju sa tajnim podacima.

Sprovedene su konsultacije sa organima i pravnim licima u cilju njihovog upoznavanja sa obvezama koje je potrebno ispuniti u postupku prije izdavanja dozvole za pristup tajnim podacima po pitanju fizičkih mjera zaštite tajnih podataka i propisanih standarda u ovoj oblasti, procesuirani su zahtjevi za vršenje bezbjednosne procjene ugroženosti i zahtjevi za pregled protiv prisluškivanja.

Nakon implementacije mjera zaštite tajnih podataka od strane organa i pravnih lica, Direkcija provjerava ispunjenost fizičkih mjera zaštite tajnih podataka u prostorijama namijenjenim za rad sa tajnim podacima.

U 2020. godini, Direkcija je primila i procesuirala veći broj zahtjeva za bezbjednosnu procjenu ugroženosti, pregleda protiv prisluškivanja i TEMPEST mjerenja.

Rad sa državnim organima po pitanju primjene fizičkih mjera zaštite tajnih podataka

U cilju ispunjavanja propisanih standarda iz oblasti fizičkih mjera zaštite tajnih podataka, tokom 2020. godine održavani su sastanci i konsultacije sa predstavnicima Ministarstva vanjskih poslova, Agencije za investicije Crne Gore, Uprave policije, Ministarstva odbrane i Predsjednika Crne Gore.

U svakom pojedinačnom slučaju Direkcija je dala preporuke za opremanje prostorija u kojima se radi sa tajnim podacima, po propisanim standardima.

Sa predstavnicima Ministarstva vanjskih poslova održane su konsultacijame u vezi sa planom zaštite tajnih podataka.

Izvršen je obilazak i sagledavanje stanja u prostorijama Agencije za investicije Crne Gore, koje su predviđene za rad sa tajnim podacima.

Izvršeno je sagledavanje bezbjednosnih uslova u prostorijama (na dvije lokacije) koje su planirane kao radne prostorije za zaposlene u Odjeljenju za informatičku bezbjednost i odgovor

na računarske incidente - CS/CIRT, koji su iz Ministarstva javne uprave preuzeti u Direkciju za zaštitu tajnih podataka.

Održani su sastanci sa predstavnicima Ministarstva odbrane, a u vezi nabavke kasa i sefova za deponovanje i čuvanje tajnih podataka u vojno-diplomatskim predstavništvima Crne Gore.

Izvršen je obilazak prostorija Predsjednika Crne Gore koje su opredijeljene za rad sa tajnim podacima. Direkcija je dala preporuke za opremanje ovih prostorija po propisanim standardima iz oblasti fizičkih mjera zaštite tajnih podataka.

Nastavljena je komunikacija sa predstavnicima Sektora za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma Uprave policije u vezi sa opremanjem prostorija za rad sa tajnim podacima.

U ovom izvještajnom periodu odvijala se saradnja i sa Institutom za standardizaciju Crne Gore, a u vezi sa izmjenom pojedinih standarda i njihovim inkorporacijom u propise kojima se uređuju fizičke mjere zaštite tajnih podataka.

U novembru 2020. godine u Direkciji je održan sastanak sa predstavnicima Privredne komore Crne Gore, a povodom obaveza Privredne komore u vezi sa NATO tenderima i pravnim licima u Crnoj Gori koja će moći da se prijave na te tendere. U tom procesu, nadležnosti Direkcije vezane su za sprovođenje postupka izdavanja bezbjednosne dozvole za pristup NATO tajnim podacima crnogorskim privrednim subjektima (NATO FSC). S tim u vezi, obaveza je Direkcije da upozna zainteresovane crnogorske privredne subjekte sa postupkom i uslovima koje je neophodno ispuniti u cilju izdavanja bezbjednosne dozvole za pristup NATO tajnim podacima.

Rad sa pravnim licima po pitanju primjene fizičkih mjera zaštite tajnih podataka

U toku 2020. godine Direkcija je saradivala sa osam pravnih lica koja su u proceduri za dobijanje dozvole za pristup tajnim podacima za pravno lice.

Predstavnicima pravnih lica koja su u 2020. godini započela proceduru za dobijanje dozvole za pristup tajnim podacima za pravno lice, na inicijalnim sastancima, objašnjena je cjelokupna procedura za dobijanje dozvole. Nakon toga, izvršen je obilazak prostorija koje su namijenjene za rad sa tajnim podacima u tim pravnim licima i date su preporuke za njihovo opremanje u skladu sa propisanim standardima iz oblasti fizičkih mjera zaštite tajnih podataka.

Sa pravnim licima koja su u proceduri za dobijanje dozvole za pristup tajnim podacima nastavljena je saradnja, a jednom pravnom licu izdata je dozvola za pristup tajnim podacima.

III-2 Informatičke mjere zaštite tajnih podataka

Informacioni sistem za razmjenu nacionalnih tajnih podataka

U ovom izvještajnom period, implementirana je nadgradnja informacionog sistema za razmjenu nacionalnih tajnih podataka sa stepena tajnosti POVJERLJIVO na stepen tajnosti TAJNO. Zbog okolnosti prouzrokovanih pandemijom COVID-19 sistem je pušten u produkciju u četvrtom kvartalu 2020. godine, uz privremenu (IATO) dozvolu do potpune sertifikacije sistema koja će biti moguća nakon obilaska lokacije u Briselu, što je uslovljeno epidemiološkom situacijom.

Stavljanjem u upotrebu ovog informacionog sistema omogućena je razmjena nacionalnih tajnih podataka stepena tajnosti TAJNO između Centralnog registra u Direkciji za zaštitu tajnih podataka i podregistara u Ministarstvu odbrane, Ministarstvu vanjskih poslova i Misiji Crne Gore pri NATO u Briselu. Nabavljena je oprema i u 2021. godini planirano uvezivanje registara u Generalnom sekretarijatu Vlade Crne Gore i Agenciji za nacionalnu bezbjednost.

Sistem za prenos NATO tajnih podataka - NS WAN

Od prijema Crne Gore u NATO, Direkcija za zaštitu tajnih podataka u svojoj server sali hostuje NS WAN informacioni sistem za razmjenu NATO tajnih podataka stepena tajnosti TAJNO, čiji su krajnji korisnici u Crnoj Gori Centralni registar Direkcije za zaštitu tajnih podataka, Ministarstvo odbrane i Ministarstvo vanjskih poslova, kao i Stalna misija Crne Gore pri NATO u Briselu. Korisnik ovog sistema je i Vazduhoplovno operativni centar Vojske Crne Gore – VOC, koji posredstvom NS WAN sistema dobija i druge NATO ICT servise od značaja za odbranu vazdušnog prostora Crne Gore (NATINAMDS, MASE...).

Odjeljenje za informatičku zaštitu tajnih podataka Direkcije, u saradnji sa kolegama iz ICT sektora Ministarstva odbrane i Ministarstva vanjskih poslova, na godišnjem nivou, usaglašava zahtjeve prema NATO Agenciji za komunikacije i informacija (NATO Communication and Information Agency, NCIA) po pitanju korištenja NS WAN informacionog sistema. Direktor Direkcije za zaštitu tajnih podataka, u novembru 2020. godine, potpisao je godišnji ugovor za pružanje NCIA usluga za potrebe Crne Gore ("Service Support Package for Montenegro, 2020").

U okviru svojih redovnih aktivnosti, Odjeljenje za informatičku zaštitu tajnih podataka bavi se rukovanjem NATO i drugih kripto materijala za potrebe vojnih i civilnih informacionih sistema većih stepena tajnosti u Crnoj Gori.

IV NATO I EU

Najznačajnija dužnost Direkcije u vezi sa tajnim podacima NATO i EU je dužnost da kao bezbjednosni organ koordinira i sprovodi bezbjednosnu politiku NATO i EU u Crnoj Gori, u cilju obezbjeđivanja adekvatnog nivoa zaštite tajnih podataka (NSA - National Security Authority) i izdavanje NATO i EU sertifikata za pristup NATO i EU tajnim podacima.

U cilju adekvatne razmjene i zaštite NATO i EU tajnih podataka, ustanovljeni su i vode se Centralni registar NATO i EU tajnih podataka u Direkciji za zaštitu tajnih podataka i Podregistri tajnih podataka u Stalnoj misiji Crne Gore pri NATO i Stalnoj misiji Crne Gore pri EU u Briselu, kao i Komandi združenih snaga SHAPE u Monsu.

Podregistri tajnih podataka predstavljaju prvu tačku prijema NATO i EU tajnih podataka, odakle se tajni podaci distribuiraju Centralnom registru Direkcije za potrebe državnih organa u Crnoj Gori.

Distribucija tajnih podataka iz Centralnog registra prema državnim organima, korisnicima NATO i EU tajnih podataka, vrši se u okviru registara tajnih podataka uspostavljenih u državnim organima.

IV-1. NATO

Pravni okvir za saradnju

Zakon o potvrđivanju Sporazuma između potpisnica Sjevernoatlantskog ugovora o bezbjednosti podataka ("Službeni list Crne Gore - Međunarodni ugovori", broj 12/17 od 07.12.2017), predstavlja pravni okvir za saradnju u oblasti uzajamne zaštite i čuvanja NATO tajnih podataka koji se dostavljaju Crnoj Gori i tajnih podataka koje Crna Gora dostavlja NATO-u i obezbjeđuje primjenu bezbjednosnih standarda i postupaka za razmjenu i zaštitu tajnih podataka.

Razmjena NATO tajnih podataka

U skladu sa Zakonom o potvrđivanju Sporazuma između potpisnica Sjevernoatlantskog ugovora o bezbjednosti podataka, u kontinuitetu se odvija razmjena tajnih podataka sa NATO, koja je otpočela nakon upućivanja prvog kontigenta crnogorskih vojnika u mirovnu misiju ISAF u Avganistanu, a kasnije u misiju "Resolute Support" u Avganistanu.

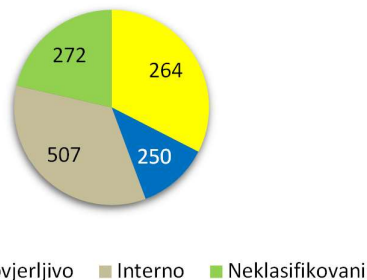
Pristupanjem Crne Gore NATO Savezu uveden je novi sistem elektronske razmjene NATO tajnih podataka NATO SECRET WAN AREA NETWORK (NS WAN) odobren od strane NATO Kancelarije za bezbjednost (NOS).

*šematski prikaz razmjene tajnih podataka sa NATO

U 2020. godini razmijenjeno je ukupno 1929 NATO tajnih podataka različitih stepena tajnosti, od čega 627 stepena tajnosti TAJNO, 228 stepena tajnosti POVJERLJIVO, 661 stepena tajnosti INTERNO i 413 neklasifikovanih podataka.

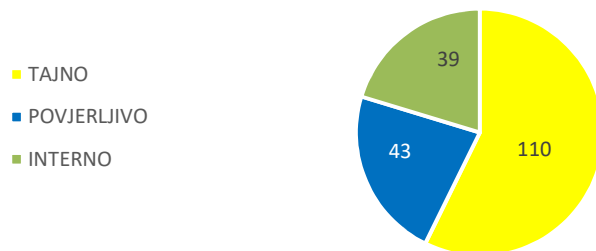
Razmjena NATO tajnih podataka - po stepenima tajnosti

Razmjena nacionalnih tajnih podataka sa Stalnom misijom Crne Gore pri NATO u Briselu

Sa Stalnom misijom Crne Gore pri NATO u Briselu, u 2020. godini, razmijenjena su ukupno 192 tajna podatka različitih stepena tajnosti, od čega 110 stepena tajnosti TAJNO, 43 stepena tajnosti POVJERLJIVO i 39 stepena tajnosti INTERNO.

Razmjena domaćih tajnih podataka sa Misijom CG pri NATO

Sertifikati za pristup NATO tajnim podacima

Za pristup NATO tajnim podacima koji se prosleđuju Crnoj Gori, kao i za učešće na određenim NATO aktivnostima (konferencijama, sastancima, kursevima, obukama, vježbama, radionicama i sl.) na kojima se razmatraju NATO tajni podaci, neophodno je posjedovanje NATO sertifikata.

U skladu sa Zakonom o potvrđivanju Sporazuma između potpisnica Sjevernoatlantskog ugovora o bezbjednosti podataka, Direkcija je organ nadležan za izdavanje NATO sertifikata za pristup NATO tajnim podacima i u 2020. godini izdala je 74 NATO sertifikata (NATO Personnel Security Clearance - NATO PSC).

U skladu sa preporukama NATO sačinjen je spisak pozicija na nacionalnom nivou i lica na tim pozicijama koja imaju pristup posebnoj grupi NATO tajnih podataka (NATO sensitive informations), kao i spisak ovlašćenih lica i njihovih zamjenika u Direkciji i Stalnoj misiji Crne Gore pri NATO u Briselu ovlašćenih za prijem i dostavu NATO COSMIC/ATOMAL podataka.

NATO NOS inspekcijska kontrola

NATO tajni podaci proslijeđeni Crnoj Gori čuvaju se u Centralnom registru Direkcije, koriste u skladu sa propisanim bezbjednosnim standardima i podliježu redovnoj kontroli NATO Kancelarije za bezbjednost (NOS).

Inspekcijska kontrola od strane eksperata NATO Kancelarije za bezbjednost (NOS) izvršena je prije sticanja punopravnog članstva u NATO (jun 2017. godine). Kontrolom su bili obuhvaćeni svi aspekti bezbjednosne organizacije i standardi za rad sa tajnim podacima u institucijama Crne Gore, prevashodno u Direkciji za zaštitu tajnih podataka i drugim bezbjednosnim organima koji koriste NATO tajne podatke (Ministarstvu odbrane, Ministarstvu vanjskih poslova i Agenciji za nacionalnu bezbjednost). Izveštajem o inspekcijskoj kontroli prikazan je ostvareni napredak Crne Gore u oblasti tajnih podataka. Nova inspekcijska kontrola koja je osim Direkcije trebala da obuhvati i ostale bezbjednosne organe koji koriste NATO tajne podatke bila je najavljena u maju 2020. Godine, ali zbog epidemiološke situacije nije realizovana.

Pored kontrole od strane NATO Kancelarije za bezbjednost (NOS), NATO tajni podaci koji se dostavljaju državnim organima na korišćenje podliježu i inspekcijskoj kontroli Direkcije za zaštitu tajnih podataka.

IV-2. EVROPSKA UNIJA

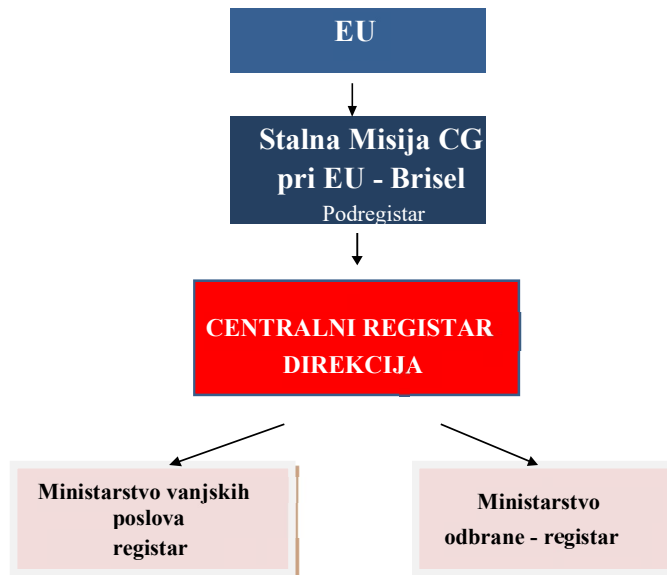
Pravni okvir za saradnju

Sporazum o bezbjednosnim procedurama za razmjenu i zaštitu tajnih podataka zaključen između Crne Gore i Evropske Unije (septembra 2010. godine) i Bezbjednosni aranžmani za implementaciju Sporazuma (iz februara 2011. godine) predstavljaju pravni okvir za saradnju u oblasti tajnih podataka i obezbjeđuju primjenu standarda prilikom razmjene i zaštite tajnih podataka iz oblasti zajedničke vanjske, bezbjednosne i odbrambene politike.

EU PREGOVORI - Poglavlje 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika

Direktor Direkcije, kao član radne grupe za Poglavlje 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika, aktivno je učestvovao u radu sjednica, u cilju realizacije obaveza koje proističu iz Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG).

Razmjena EU tajnih podataka

Tajni podaci koji se razmjenjuju sa EU odnose se u najvećem dijelu na podatke o angažovanju pripadnika Vojske Crne Gore u EU misijama.

Sertifikati za pristup EU tajnim podacima

Za pristup EU tajnim podacima koji se prosleđuju Crnoj Gori, kao i za učešće u misijama EU, neophodno je posjedovanje EU sertifikata (EU PSC).

U skladu sa Sporazum o bezbjednosnim procedurama za razmjenu i zaštitu tajnih podataka zaključenim između Crne Gore i Evropske Unije, Direkcija je organ nadležan za izdavanje EU sertifikata za pristup EU tajnim podacima i u 2020. godini izdala je 11 EU sertifikata.

V MEĐUNARODNA SARADNJA

U izvještajnom periodu, realizacija aktivnosti u okviru međunarodne saradnje Direkcije za zaštitu tajnih podataka bila je u velikoj mjeri pod uticajem činjenice da je 11. marta 2020. godine Svjetska zdravstvena organizacija proglasila pandemiju izazvanu COVID-19 na globalnom nivou. Kao posledice pandemije, mnoge međunarodne aktivnosti su bile odložene dok je većina njih realizovana u on line formatima.

Bilateralna saradnja

Prije proglašenja pandemije, u periodu od 24. do 26. februara 2020. godine realizovana je posjeta direktora Direkcije i načelnika Odjeljenja za informatičku zaštitu tajnih podataka Uredu vijeća za nacionalnu bezbjednost Republike Hrvatske, u cilju prikupljanja iskustava po pitanju organizovanja CIRT-a (Odjeljenja za informatičku bezbjednost i odgovor na računarske incidente).

U skladu sa novonastalom situacijom 06. aprila 2020. godine održana je on line konferencija regionalne inicijative SEENSA (Nacionalni bezbjednosni organi jugoistočne Evrope) čija tema su bili modaliteti saradnje i održavanje obuka u oblasti zaštite i razmjene tajnih podataka tokom pandemije COVID-19. Takođe, 02. jula 2020. u organizaciji RCC-a (Regional Cooperation Council) održana je još jedna SEENSA on line konferencija koja je bila posvećena realizaciji ideje o postizanju regionalnog Sporazuma o saradnji između učesnica SEENSA formata. U okviru rada SEENSA radne grupe organizovana je i on line obuka čije je tema bila „Zaštita informaciono komunikacionih sistema“ koja je održana u on line formatu 01. i 02. septembra 2020. godine, na kojoj su učestvovali i predstavnici Direkcije za zaštitu tajnih podataka.

Početakom 2020. godine Direkcija je usaglasila tekst Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Letonije o zaštiti tajnih podataka. Nakon završenih unutrašnjih procedura u obje države za zaključivanje navedenog Sporazuma dogovoreno je da se Sporazum potpiše na NATO sastanku ministara odbrane čije održavanje je bilo predviđeno u Tirani. Imajući u vidu pandemiju i činjenicu da je NATO sastanak održan u formatu video konferencije, te da Sporazum nije bilo moguće potpisati tom prilikom, Direkcija za zaštitu tajnih podataka i NSA Republike Letonije dogovorili su da Sporazum potpišu predstavnici stalnih misija pri NATO. Sporazum je potpisan 24. septembra 2020. godine u Briselu.

Direkcija za zaštitu tajnih podataka, tokom 2020. godine, nastavila je sa ispunjavanjem obaveza koje proizilaze iz članstva u NATO-u, u okviru svojih nadležnosti. U skladu sa tim, direktor Direkcije je učestvovao na sastanku NATO Bezbjednosnog komiteta na nivou NSA direktora, koji je održan u formatu video konferencije, 14. oktobra 2020. godine.

Takođe, jedan službenik Direkcije, kao stalni član NATO Bezbjednosnog komiteta (politika bezbjednosti i informatička bezbjednosna politika), učestvovao je u redovnom zasijedanju Komiteta u oktobru 2020. godine. Na ovom zasijedanju usvojene su izmjene i dopune NATO bezbjednosnih direktiva i to: NATO direktiva o bezbjednosti unutar NATO, NATO direktiva o bezbjednosti informacija, NATO direktiva o bezbjednosti lica, NATO direktiva o fizičkoj bezbjednosti, NATO dokument za ne-NATO entitete o bezbjednosti u odnosu sa NATO i NATO dokument o nacionalnim procedurama i zahtevima za izdavanje bezbjednosnih dozvola.

27. novembra 2020. godine, u on line formatu, održana je i deseta SEENSA konferencija na nivou direktora nacionalnih bezbjednosnih organa, tokom koje je posebno naglašen značaj SEENSA formata koji se tokom godina pokazao kao vrlo koristan oblik za jačanje i unapređenje regionalne saradnje u oblasti zaštite tajnih podataka između nacionalnih bezbjednosnih organa zemalja jugoistočne Evrope. Takođe, učesnici su imali priliku i da raspravljaju o nacrtu Zajedničke izjave o saradnji u oblasti zaštite lica i industrijske bezbjednosti u oblasti zaštite tajnih podataka.

Direkcija za zaštitu tajnih podataka je u okviru SAA nadležnosti (Security Accreditation Authority), u junu 2020. godine, učestvovala na on line sastanku međunarodnog BICES akreditacionog tijela (BICES Accreditation Board), dok je sastanak predstavnika NDA iz država članica NATO, koji je bio zakazan u maju 2020. godine u Budimpešti, odložen zbog pandemije COVID-19 za 2021. godinu.

Zbog pandemije su odložene obuke u dijelu NDA nadležnosti Direkcije, koje su bile planirane za 2020. godinu (Portugal, USA) i njihova realizacija se očekuje u 2021. godini.

VI MEĐURESORSKA SARADNJA

U okviru međuresorske saradnje, predstavnici Direkcije su učestvovali u međuresornim radnim grupama koje su se bavile poslovima iz oblasti zaštite od hibridnih prijetnji, sajber bezbjednosti i informatičke zaštite tajnih podataka, kao i u radu Savjeta za informacionu bezbjednost, u radu Nacionalnog operativnog tima za sprovođenje Strategije za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma, u Radnoj grupi za Poglavlje 31 Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika – pregovori sa EU i Interresornoj komisiji za NATO.

U izvještajnom periodu, Direkcija za zaštitu tajnih podataka je imala kontinuiranu međuresorsku saradnju koja se u najvećoj mjeri odnosila na implementaciju propisa o tajnosti podataka, realizaciju mjera zaštite tajnih podataka i rješavanje zahtjeva za izdavanje dozvola za pristup tajnim podacima.

Saradnja sa Ministarstvom odbrane odvijala se kroz učešće u izradi Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tajnosti podataka, davanju sugestija i mišljenja na Zakon o proizvodnji naoružanja i vojne opreme u dijelu koji se odnosi na tajne podatke, pribavljanju mišljenja na Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Direkcije, pripremu materijala koji se razmatraju na sjednici Vlade (informacije, sporazumi i sl.), realizaciju obuka o bezbjednosnoj kulturi, tajnosti podataka i informatičkoj zaštiti tajnih podataka, davanje mišljenja i sugestija na sporazume o saradnji u oblasti odbrane u dijelu koji se odnosi na tajne podatke, finansijske poslove i unutrašnju reviziju, izdavanje dozvola za pristup tajnim podacima, učešće na sastancima i sl.

Saradnja sa Ministarstvom javne uprave odvijala se kroz aktivnosti vezane za preuzimanje dijela poslova iz nadležnosti ovog ministarstva u Direkciju za zaštitu tajnih podataka (poslovi koordinacije prevencije i zaštite od računarskih bezbjednosnih incidenata na internetu i drugih rizika od incidenata po bezbjednost informacionih sistema državnih organa, organa državne uprave, organa jedinica lokalne samouprave, pravnih lica sa javnim ovlašćenjima i drugih pravnih i fizičkih lica koja ostvaruju pristup ili postupaju sa podacima, koje je u skladu sa Zakonom o informacionoj bezbjednosti vršilo Ministarstvo javne uprave), kao i preuzimanju zaposlenih koji su radili na ovim poslovima, izvještavanju o sprovođenju mjera Plana optimizacije javne uprave Crne Gore 2018-2020, praćenje i izvještavanje o strukturi zaposlenih koji namjeravaju da zaključe sporazum o prestanku radnog odnosa uz isplatu otpremnine, realizaciju aktivnosti vezanih za e-usluge (inoviranje obrazaca za primjenu Zakona o tajnosti podataka) i postavljanje elektronskih usluga na portalu e-uprave, davanje mišljenja na Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji i dr. Saradnja se

odvijala i kroz učešće predstavnika Direkcije u radu radnog tijela za izradu Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o slobodnom pristupu informacijama.

Saradnja sa Agencijom za nacionalnu bezbjednost odvijala se po pitanju sprovođenja bezbjednosnih provjera za lica za koja su podneseni zahtjevi za izdavanje dozvola za pristup tajnim podacima, NATO i EU sertifikata, vršenja bezbjednosnih provjera za strance po zamolnicama drugih država, izrade bezbjednosnih procjena ugroženosti, pregleda protiv prisluškivanja i pregleda od kompromitujućeg elektromagnetnog zračenja-TEMPEST mjerenja.

Saradnja sa Ministarstvom finansija odvijala se kroz podnošenje zahtjeva za dodjelu budžetskih sredstava za 2021. godinu i pripremu Nacrta budžeta Direkcije za zaštitu tajnih podataka za 2021. godinu, realizaciju budžeta i dostavljanje izvještaja o primicima, izdacima i ugovorenim obavezama, dostavljanje godišnjeg izvještaja o aktivnostima na sprovođenju i unaprijeđenju upravljanja i kontrola, dostavljanje zahtjeva za preusmjeravanje odobrenih sredstava po programima i pojedinim izdacima, dostavljanje Plana javnih nabavki, Izvještaja o javnim nabavkama, Izvještaja o kršenju antikorupcijskih pravila i dr.

Saradnja sa Agencijom za sprječavanje korupcije odvijala se po pitanju Plana integriteta Direkcije, popunjavanje upitnika za plan integriteta, Izradu Plana integriteta Direkcije za 2020. godinu i Izvještaja o sprovođenju Plana integriteta za 2019. godinu, podnošenja izvještaja o prihodima i imovini javnog funkcionera, vođenja evidencije poklona i dostavljanje izvoda iz te evidencije.

Saradnja sa Agencijom za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama odvijala se kroz zaštitu ličnih podataka, dostavljanje podataka za potrebe vođenja informacionog sistema pristupa informacijama i ponovne upotrebe informacija.

Saradnja sa Upravom za kadrove odvijala se kroz realizaciju obuka na temu "Bezbjednosna kultura", „Tajnost podataka i informatička zaštita tajnih podataka“, zatim kroz učešće zaposlenih na obukama koje realizuje Uprava za kadrove u okviru Programa stručnog osposobljavanja. Saradnja se odvijala i po pitanju davanja mišljenja na Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, izradu Kadrovskog plana (planiranju broja zaposlenih, promjenama u kadrovskoj strukturi i drugim pitanjima upravljanja kadrovima, u skladu sa budžetskim sredstvima), vođenja i ažuriranja kadrovskog informacionog sistema (KIS) i dr.

Direkcija je na svojoj internet stranici objavljivala informacije koje zahtijevaju proaktivni pristup, vodeći računa o zaštiti ličnih podataka i podataka koji su označeni stepenom tajnosti.

VII SARADNJA SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

Saradnja sa nevladinim organizacijama odvijala se kroz zajedničko učešće predstavnika Direkcije i NVO sektora u radu radnog tijela na pripremi teksta Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o slobodnom pristupu informacijama. Saradnja se odvijala i kroz popunjavanje Upitnika za Regionalni projekat praćenja reforme javne uprave WeBER - za potrebe nezavisnog monitoringa koji je Institut Alternativa sproveo u okviru WeBER projekta. Saradnja se odvijala i kroz pokretanje postupaka vanrednog inspeksijskog nadzora pokrenutih

po inicijativama NVO MANS, kao i kroz rješavanje podnijetih zahtjeva za slobodan pristup informacijama.

Direkcije za zaštitu tajnih podataka saradivala je i sa Direkcijom za saradnju s nevladinim organizacijama Ministarstva javne uprave u vezi sa pripremom i dostavljanjem Izvještaja o saradnji sa nevladinim organizacijama.

VIII OBUKE IZ OBLASTI TAJNIH PODATAKA

U cilju stručnog usavršavanja državnih službenika i namještenika i unapređenja znanja iz oblasti tajnih podataka, Direkcija za zaštitu tajnih podataka u saradnji sa Ministarstvom odbrane, Obavještajno bezbjednosnim direktoratom, u 2020. godini, realizovala je osam jednodnevnih seminara na temu „Bezbjednosna kultura“ i „Tajnost podataka i informatička zaštita tajnih podataka“, za zaposlene u Ministarstvu odbrane i Vojski Crne Gore. Pored toga, Direkcija je realizovala još dvije obuke za pripadnike Vojske Crne Gore koji su upućeni u misiju Resolute Support u Avganistanu. U izvještajnom periodu, obuke je pohađalo 213 polaznika.

Unaprijeđen je sistem obuke iz oblasti tajnih podataka na način što je, u okviru TAIEX instrumenata tehničke podrške, uspostavljena elektronska aplikacija za E-trening, koja pruža mogućnost državnim službenicima za lakšim i savremenijim edukovanjem u ovoj oblasti. Ovaj oblik edukacije primijenjuje se na sva lica prije izdavanja dozvole za pristup tajnim podacima.

Stručno osposobljavanje i usavršavanje službenika Direkcije

Dva predstavnika Direkcije za zaštitu tajnih podataka učestvovala su 01. i 02. septembra 2020. godine na online trening seminaru „COMMUNICATION AND INFORMATION SYSTEMS PROTECTION“ (NSA Republike Bugarske i NSA Republike Sjeverne Makedonije), u organizaciji SEENSA.

U organizaciji CIRT-a (u okviru projekta Ženevskog centar za demokratsku kontrolu oružanih snaga - DCAF) dva službenika Odjeljenja za informatičku zaštitu tajnih podataka učestvovala su u oktobru i novembru 2020. godine na CompTIA on line obukama (CompTIA CySA+, CompTIA CASP+).

Zbog pandemije COVID-19 odložene su obuke iz dijela NDA nadležnosti Direkcije za zaštitu tajnih podataka koje su bile planirane za 2020. godinu (Portugal i USA) i njihova realizacija se očekuje u 2021. godini.

Jedan službenik Direkcije je, kao stipendista Vlade Velike Britanije, završio obuku iz oblasti sajber bezbjednosti na Cranfield Univerzitetu u Velikoj Britaniji, u periodu januar-april 2020. godine (Western Balkans Cyber Security Fellowship).

Takođe, jedan službenik Direkcije je i tokom 2020. godine nastavio da prati rad NATO radne grupe Data Exploitation Working Group, na način što su se sastanci i diskusije radne grupe odvijali u on line formatu. Inicijalni sastanak ove radne grupe je bio u septembru 2019. godine u NATO sjedištu u Briselu.

Jedan službenik Direkcije pohađao je obuku za administriratora / korisnika Registra novčanih kazni i prekršajne evidencije, u organizaciji Ministarstva pravde.

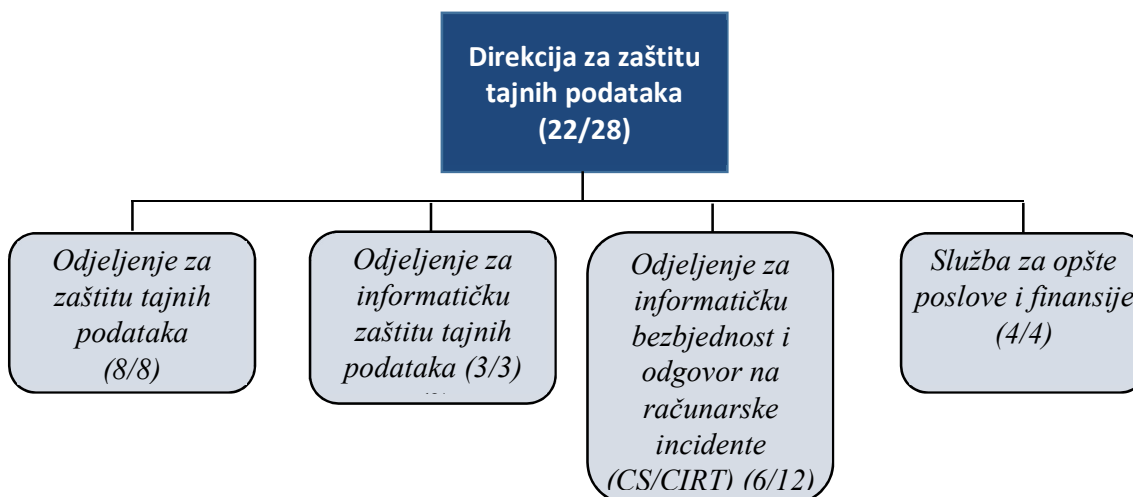
U okviru Programa stručnog usavršavanja državnih službenika i namještenika, koji realizuje Uprava za kadrove, službenici Direkcije su pratili brojne obuke kao što su: "Kancelarijsko poslovanje", "Od ideje do uspješno realizovanog projekta", "Slobodan pristup informacijama", "Zaštita ličnih podataka", "Ključne vještine za obavljanje poslova menadžera integriteta", "Mehanizmi za jačanje integriteta", "Plan integriteta", "Podrška upravljanju ljudskim resursima u javnom sektoru Crne Gore", "Izrada kadrovskog plana organa državne uprave i službe Vlade Crne Gore", "Rad na web aplikaciji ARS-jedinstvena evidencija državne imovine", „Izveštavanje o upravljanju i kontrolama“ i sl.

IX ORGANIZACIJA DIREKCIJE

U skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, Direkcija za zaštitu tajnih podataka je do 15.10.2020. godine vršila poslove iz svoje nadležnosti u okviru tri organizacione jedinice: Odjeljenje za zaštitu tajnih podataka, Odjeljenje za informatičku zaštitu tajnih podataka i Službe za opšte poslove i finansije.

Stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tajnosti podataka (31.07.2020. godine), proširena je nadležnost Direkcije na način što su poslovi koordinacije, prevencije i zaštite od računarskih bezbjednosnih incidenata na internetu i drugih rizika od incidenata po bezbjednost informacionih sistema preuzeti od Ministarstva javne uprave i organizovani u Direkciji u okviru nove organizacione jedinice Odjeljenja za informatičku bezbjednost i odgovor na računarske incidente (CS/CIRT).

Shodno odredbama Zakona o preuzimanju navedenih poslova donijeta je Odluka o preuzimanju državnih službenika koji su radili na tim poslovima, kao i opreme i službene dokumentacije iz Ministarstva javne uprave (Direktorata za elektronsku upravu i informatičku bezbjednost, Direkcije za informatičku bezbjednost i odgovor na kompjuterske incidente - CS/NCIRT) u Direkciju za zaštitu tajnih podataka.

U Odjeljenju za zaštitu tajnih podataka, vrše se poslovi iz osnovne djelatnosti Direkcije koji se odnose na: obezbjeđenje primjene standarda i propisa iz oblasti zaštite tajnih podataka; koordiniranje aktivnosti koje obezbjeđuju zaštitu tajnih podataka povjerenih Crnoj Gori od strane drugih država i međunarodnih organizacija, izradu i ažuriranje Plana zaštite tajnih podataka, inspeksijski nadzor nad sprovođenjem Zakona o tajnosti podataka i primjenom međunarodnih ugovora, sprovođenje postupka za izdavanje dozvola za pristup tajnim podacima i izdavanje NATO i EU sertifikata za pristup NATO i EU tajnim podacima, postupka za ograničenje ili prestank važenja dozvole, evidenciju podnijetih zahtjeva za izdavanje dozvola i evidenciju izdatih i oduzetih dozvola, NATO i EU sertifikata, obuku korisnika tajnih podataka, vođenje Centralnog registra NATO i EU tajnih podataka i saradnju sa podregistrima tajnih podataka u Stalnoj misiji Crne Gore pri NATO i Misiji Crne Gore pri EU, evidenciju NATO i EU tajnih podataka koji se prosleđuju Crnoj Gori, diseminaciju i njihovo dostavljanje korisnicima, evidenciju NATO ATOMAL tajnih podataka, stručnu pomoć organima i organizacijama radi ispunjavanja bezbjednosno-tehničkih uslova za rad sa tajnim podacima, ustanovljavanje i vođenje registara, podregistara i kontrolnih tačaka, akreditovanje i odobravanje njihovog rada, unutrašnju kontrolu nad sprovođenjem mjera zaštite tajnih podataka, informisanje strane države odnosno međunarodne organizacije o bezbjednosti tajnih podataka koje je strana država, odnosno međunarodna organizacija predala Crnoj Gori, međunarodnu saradnju i kontinuiranu saradnju sa NATO Kancelarijom za bezbjednost (NOS) i Kancelarijom za bezbjednost Generalnog sekretarijata Savjeta EU (GSCSO) i drugi poslovi u skladu sa propisima.

U Odjeljenju za informatičku zaštitu tajnih podataka vrše se poslovi iz osnovne djelatnosti koji se odnose na primjenu mjera bezbjednosti za zaštitu tajnih podataka koji se primaju, obrađuju, prenose, čuvaju i arhiviraju u komunikaciono-informacionim sistemima i drugim elektronskim sistemima, od gubitka povjerljivosti, cjelovitosti ili dostupnosti, i to: obezbjeđivanje primjene standarda i propisa iz oblasti informatičke zaštite tajnih podataka, prijem, obradu, prenos, čuvanje i arhiviranje NATO i EU tajnih podataka u elektronskoj formi, obezbjeđivanje da su kriptografski sistemi, proizvodi i mehanizmi za zaštitu tajnih podataka adekvatno i efikasno odabrani, instalirani i održavanim, nadzor nad rukovanjem kriptomaterijalima NATO i EU i nadzor nad proizvodnjom, distribucijom i čuvanjem kriptomaterijala za potrebe jedinstvenog sistema za elektronsku razmjenu domaćih tajnih podataka, proizvodnja, distribucija i čuvanje kriptomaterijala za potrebe jedinstvenog sistema za elektronsku razmjenu domaćih tajnih podataka između organa; certifikovanje komunikaciono-informacionih sistema (CIS) i procesa u kojima se obrađuju, prenose i čuvaju domaći, NATO i EU tajni podaci i certifikovanje prenosivih komunikaciono-informacionih sredstva i memorijskih medija koji se koriste u sistemu (CIS); zaštita prostorija i opreme od rizika elektromagnetnog zračenja (TEMPEST), procjena mogućeg ugrožavanja bezbjednosti tajnih podataka od upada u IS, edukacija i podizanje CIS bezbjednosne svijesti, instaliranje uređaja za čuvanje rezervnih kopija (back-up) tajnih podataka; uništavanje tajnih podataka u elektronskoj formi, memorijskih medija i uređaja za enkripciju podataka; organizovanje obuka i administracija portala za on-line obuku, ažuriranje web stranice Direkcije i dr.

U razmjeni i zaštiti tajnih podataka sa NATO i EU, vrše se poslovi koji se odnose na: bezbjednost komunikacija za izbor, upravljanje i održavanje kriptografske opreme za prenos, obradu i čuvanje tajnih podataka (NCSA - National Communication Security Authority); sprovođenje bezbjednosne akreditacije komunikaciono-informacionih sistema i procesa u kojima se koriste tajni podaci (SAA - Security Accreditation Authority), koje obuhvata

rješavanje po zahtjevu za certifikovanje sistema, vršenje bezbjednosne provjere sistema, izdavanje certifikata i privremenih certifikata i vođenje evidencije u vezi s tim i upravljanje materijalima za kriptografsku zaštitu tajnih podataka i bezbjedno rukovanje, čuvanje, distribuciju i evidenciju kriptomaterijala (NDA - National Distribution Authority).

U Odjeljenju za informatičku bezbjednost i odgovor na računarske incidente (CS/CIRT) vrše se poslovi iz osnovne djelatnosti koji se odnose na: unaprjeđenje bezbjednosti i zaštitu mrežne infrastrukture, monitoring mreže sa ciljem identifikacije incidenata, usklađivanje aktivnosti lokalnih CIRT timova na teritoriji Crne Gore, održavanje kontakta sa ostalim državnim organima pravnim i fizičkim licima po pitanju očuvanja i unaprijeđenja informatičke bezbjednosti, razmjenu informacija sa nacionalnim CIRT/CERT timovima drugih država putem članstva u međunarodnim organizacijama, pružanje informacija i procjenu stanja informatičke bezbjednosti, izvještavanje drugih CIRT/CERT timova, sastavljanje izvještaja i upozorenja za ostale korisnike, izradu priručnika, softverskih alata i drugih korisnih informacija vezanih za sigurnije korišćenje informacionih tehnologija, prikupljanje informacija za identifikovanje sajber prijetnji, taktika, tehnika i postupaka koje koriste akteri u sajber prostoru, istraživanje aktuelnih i potencijalnih prijetnji u sajber prostoru, analizu opsega ranjivosti u hardveru i softveru, izrada smjernica koje se odnose na rizike i mjere kontrole vezane za nove prijetnje u sajber prostoru, prevenciju, obradu i otklanjanje posljedica od računarskih incidenata na internetu i drugih rizika bezbjednosti informacionih sistema u mreži državnih organa, provjeru ranjivosti sistema, prikupljanje, evidentiranje i obradu podataka o incidentima, testiranje i primjenu novih softverskih i hardverskih sistema za zaštitu IT resursa, monitoring IS u mreži državnih organa, obradu podataka i otklanjanje posljedica u smislu utvrđivanja pojave i težine incidenta, utvrđivanje uzroka incidenta, posredovanje u kontaktiranju ostalih strana koje su uključene u incident, otklanjanje ranjivosti u sistemu, obezbjeđivanja sistema i zaštitu od mogućih incidenata, definisanje liste i zaštite kritične informatičke infrastrukture, identifikovanje rizika i primjenu adekvatnih mjera zaštite kako bi se osigurao kontinuitet poslovanja kritične informatičke infrastrukture, provjeru bezbjednosti i ranjivosti sistema i implementaciju mjera zaštite za prevenciju incidentnih situacija i ublažavanja posljedica i razvijanje plana za upravljanje sajber incidentima i obavljanje drugih poslova iz djelokruga rada Odjeljenja.

U Službi za opšte poslove i finansije vrše se poslovi koji se odnose na: izradu opštih akata, programa rada i izvještaja o radu, izradu pojedinačnih akata o ostvarivanju prava iz radnog odnosa: prijem, raspoređivanje, zarada, naknada i drugih primanja i dr., javne i povjerljive nabavke, pripremu i sačinjavanje ugovora koji sadrže tajne podatke – povjerljivi ugovori, obradu i korišćenje tajnih podataka kod povjerljivih nabavki, materijalno finansijsko poslovanje, izradu finansijskog plana, korišćenje sredstava u skladu sa budžetom i finansijskim planom, vođenje poslovnih knjiga, periodične obračune i završne račune, izradu finansijskih iskaza i dostavljanje Državnom trezoru, blagajničko i knjigovodstveno poslovanje, upoznavanje sa rezultatima unutrašnje revizije: konačnim revizorskim izvještajem i predlogom plana aktivnosti za sprovođenje preporuka za poboljšanje sistema upravljanja i unutrašnje kontrole, izradu internih pravila i procedura za uspostavljanje i sprovođenje upravljanje i razvoj unutrašnjih kontrola, aktivnosti po pitanju rodne ravnopravnosti, Plana inegriteta, saradnje sa nadležnim organima, učešće u realizaciji akcionih planova, saradnju sa nevladinim organizacijama i rješavanje zahtjeva za slobodan pristup informacijama, postupanje po prijavama zviždača, saradnju po pitanju stručnog usavršavanja zaposlenih, oglašavanje slobodnih radnih mjesta, vođenje kadrovske informacionog sistema (KIS), evidenciju primljenih poklona, prijem, vođenje evidencije i distribuciju domaćih tajnih podataka i njihovo

čuvanje, kancelarijsko poslovanje i vođenje djelovodnika i drugih knjiga, rukovanje pečatima i štambiljima i njihovo čuvanje, dostavu NATO i EU tajnih podataka i sprovođenje adekvatnih mjera zaštite prilikom dostave drugim državama i međunarodnim organizacijama, vođenje evidencije o korišćenju motornih vozila i dr.

Novim Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Direkcije za zaštitu tajnih podataka od 15.10.2020. godine, sistematizovano je 28 službeničkih radnih mjesta za 28 izvršilaca.

Do novembra 2020. godine, Direkcija je bila popunjena sa 16 izvršilaca, a od 01.11.2020. godine sa još šest izvršilaca preuzetih iz Ministarstva javne uprave, tako da ukupna popuna iznosi 22 izvršioca.

U skladu sa Sporazumom zaključenim između Ministarstva vanjskih poslova i Direkcije za zaštitu tajnih podataka, jedan službenik Direkcije upućen je na period od četiri godine u Stalnu misiju Crne Gore pri NATO u Briselu. Ovaj službenik je prva "kontakt tačka" u Podregistru tajnih podataka u Misiji, za prijem NATO tajnih podataka i njihovu distribuciju Centralnom registru Direkcije.

Analizom popune radnih mjesta, uočava se nedostatak kadra za obavljanje poslova iz nadležnosti Odjeljenja za informatičku bezbjednost i odgovor na računarske incidente (CS/CIRT), te u narednom periodu ovo treba prevazići popunjavanjem upražnjenih radnih mjesta u skladu sa Kadrovskim planom.

U ovom izvještajnom periodu izvršeno je ažuriranje podataka o zaposlenima u novu aplikaciju Kadrovskeg informacionog sistema (KIS).

X INSPEKCIJSKI NADZOR

U skladu sa članom 80 Zakona o tajnosti podataka, Direkcija za zaštitu tajnih podataka vrši inspeksijski nadzor u pogledu primjene mjera zaštite tajnih podataka i nad primjenom međunarodnih ugovora koji se odnose na tajne podatke, u skladu s ovlašćenjima propisanim članom 81 Zakona.

Inspektor Direkcije za zaštitu tajnih podataka u toku 2020. godine vršio je inspeksijski nadzor u skladu sa godišnjim Planom inspeksijskog nadzora (redovni nadzor), po inicijativama NVO sektora (vanredni inspeksijski nadzor), kao i nadzor radi utvrđivanja izvršenja mjera koje su predložene ili naređene subjektu nadzora u okviru redovnog ili vanrednog inspeksijskog nadzora iz prethodnog perioda (kontrolni inspeksijski nadzor).

Inspeksijski nadzor vršen je u odnosu na primjenu Zakona o tajnosti podataka i podzakonskih akata za njegovo sprovođenje.

Na inicijativu nevladinih organizacija izvršen je vanredni inspeksijski nadzor kod pet subjekata nadzora i to: tri inspeksijska nadzora u Generalnom sekretarijatu Vlade Crne Gore, jedan u Vladi Crne Gore i jedan u Agenciji za nacionalnu bezbjednost.

Redovni inspekcijski nadzor započet je u Stalnoj misiji Crne Gore pri NATO. Ovaj nadzor bio je planiran i kod Ministarstva vanjskih poslova, Ministarstva odbrane, Agencije za nacionalnu bezbjednost. Uzimajući u obzir situaciju nastalu usljed pandemije COVID-19, planirani redovni inspekcijski nadzor kod navedenih subjekata nadzora prenijeće se u plan inspekcijskog nadzora za 2021. godinu.

U izvještajnom periodu, Direkcija je preduzimala mjere i radnje za otklanjanje nepravilnosti utvrđenih tokom inspekcijskog nadzora 2019. godine kod Ministarstva finansija i Savjeta za privatizaciju i kapitalne projekte. Budući da Ministarstvo finansija nije u potpunosti otklonilo nepravilnosti na koje mu je inspektor ukazao, doneseno je rješenje o mjerama, radnjama i rokovima za otklanjanje nepravilnosti. Kontrolni nadzor kod drugih subjekata nadzora iz 2019. godine, a koji je planiran za 2020. godinu, prenijeće se u 2021. godini iz razloga nastalih usljed pandemije COVID-19 i sprovedeće se posredno pribavljanjem informacija od subjekta nadzora, uvidom u dostavljene podatke i dokumentaciju.

U postupku inspekcijskog nadzora, Direkcija za zaštitu tajnih podataka je, u okviru svoje nadležnosti, kontrolisala da li su starješine organa u čijem radu nastaju tajni podaci ispunili obavezu koja proističe iz Zakona o tajnosti podataka u odnosu na obrazovanje komisije za periodično preispitivanje tajnosti podataka u organu. S tim u vezi, Direkcija je u junu 2020. godine uputila zahtjev organima državne uprave za dostavljanje podataka o obrazovanju komisije i licima koja su imenovana za članove komisija. Tražene podatke dostavili su: Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, Uprava za statistiku, Uprava za dijasporu, Agencija za nacionalnu bezbjednost, Agencija za investicije i Agencija za zaštitu konkurencije. Inspekcijski nadzor kod subjekata u čijem radu nastaju tajni podaci, a koji nijesu dostavili podatke o obrazovanju komisije za periodično preispitivanje tajnosti podataka u organu, nastaviće se u 2021. godini.

Inspektor za kontrolu primjene mjera zaštite tajnih podataka Direkcije za zaštitu tajnih podataka, u okviru svojih nadležnosti, nalaže mjere za unapređivanje zaštite tajnih podataka i saraduje sa licima određenim za vršenje unutrašnje kontrole u organima i organizacijama u kojima nastaju tajni podaci ili koji koriste tajne podatke. U cilju unapređenja mjera zaštite tajnih podataka inspektor je održao veći broj sastanaka, konsultacija i obuka sa sa licima određenim za vršenje unutrašnje kontrole odgovornim za sprovođenje mjera zaštite tajnih podataka u organima i organizacijama u kojima rade.

Unutrašnja kontrola

Zakonom o tajnosti podataka propisano je da su organi i drugi subjekti dužni da obezbjeđuju vršenje redovne unutrašnje kontrole nad sprovođenjem mjera zaštite tajnih podataka utvrđenih Zakonom o tajnosti podataka i da su dužni da odrede lice za vršenje unutrašnje kontrole.

S tim u vezi, Direkcija je u junu 2020. godine zatražila od organa podatke o licima određenim za vršenje unutrašnje kontrole, a u cilju kontinuirane saradnje inspektora Direkcije sa tim licima, radi unapređenja mjera zaštite tajnih podataka.

Zahtjev za dostavljanje predmetne informacije dostavljen je u 33 organa (Ministarstvo pravde, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo odbrane, Ministarstvo finansija, Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo javne uprave, Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, Ministarstvo ekonomije, Ministarstvo nauke, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Ministarstvo kulture, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Generalni sekretarijat Vlade CG, Uprava za izvršenje krivičnih sankcija, Uprava policije, Poreska uprava, Uprava carine, Uprava za imovinu, Uprava za statistiku, Uprava za dijasporu, Uprava za kadrove, Uprava za saobraćaj, Uprava za ugljovodonike, Uprava javnih nabavki, Uprava za zaštitu kulturnih dobara, Uprava javnih radova, Agencija za nacionalnu bezbjednost, Agencija za investicije CG, Agencija za zaštitu konkurencije, Savjet za privatizaciju i kapitalne projekte i Kancelarija za evropske integracije), a organi koji su su izvršili zakonsku obavezu imenovanja lica za vršenje unutrašnje kontrole i o tome obavijestili Direkciju su: Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Poreska uprava, Uprava za statistiku, Uprava za dijasporu, Agencija za nacionalnu bezbjednost i Agencija za investicije Crne Gore. Direkcija za zaštitu tajnih podataka će u narednom periodu insistirati da organi u čijem radu nastaju tajni podaci odrede lice za vršenje redovne unutrašnje kontrole, u protivnom biće prinuđena da pokrene postupak odgovornosti.

Na inicijativu Generalnog sekretarijata Vlade Crne Gore, Upravna inspekcija Ministarstva javne uprave, digitalnog društva i medija izvršila je inspeksijski nadzor u Direkciji za zaštitu tajnih podataka, u odnosu na zapošljavanje lica za period tri mjeseca prije i tri mjeseca nakon održavanja parlamentarnih izbora 2020. godine, odnosno za period od 30.05.2020. godine do 30.11.2020. godine. Direkcija je Ministarstvu dostavila traženu dokumentaciju, obezbijedila tačne i potpune podatke potrebne za obavljanje inspeksijskog nadzora u roku koji je određen.

XI BUDŽET I NABVKE

Budžet

Za finansiranje Direkcije u 2020. godini odobrena su sredstva u ukupnom iznosu od 250.919.00 € budžetskih sredstava.

Od raspoloživih sredstava u iznosu od 250.919.00 € isplaćena su sredstva u iznosu od 211.473,22 €, što iznosi 84,28%.

Direkcije za zaštitu tajnih podataka pripremila je Nacrt budžeta za 2021. godinu u septembru 2020. godine.

Nabavke

Direkcija je u skladu sa članom 38 Zakona o javnim nabavkama 30.01.2020. godine donijela Plan javnih nabavki za 2020. godinu. Planom javnih nabavki za 2020. godinu planirane su nabavke iz budžeta u iznosu od 16.900,00 €.

U izvještajnom periodu, u skladu sa Pravilnikom za sprovođenje postupka nabavke male vrijednosti pokrenuti su i okončani postupci za nabavku usluga, tekuće održavanje i servisiranje

motornih vozila kao i ostale usluge (međunarodni transport, takse i utvrđivanje tehničkih karakteristika vozila).

POSTUPAK	USLUGE	
	Broj postupaka	Vrijednost u €
Male vrijednosti	5	943.94 €

U skladu sa izmjenama Zakona o javnim nabavkama, realizovane su četiri jednostavne nabavke i to: usluge avio prevoza, izdrada instalacija i održavanje softvera, usluge održavanja kompjuterske opreme i nabavka klima uređaja.

POSTUPAK	USLUGE	
	Broj postupaka	Vrijednost u €
Jednostavne nabavke	3	11,881.62 €
	ROBE	
	1	415,35 €

Na osnovu Uredbe o objedinjavanju javnih nabavki roba i usluga koje sprovodi Uprava za imovinu, odobren je iznos od 11.801,00 €.

Upravi za imovinu dostavljene su specifikacije potrebne za sprovođenje objedinjenih nabavki, i to za postupke nabavke roba, (kancelarijski materijal i gorivo) kao i nabavke usluga (osiguranja vozila i zaposlenih, usluge mobilne i fiksne telefonije).

Nadležnom organu blagovremeno je podnijet Izveštaj o sprovedenim postupcima javnih nabavki i zaključenim ugovorima o javnim nabavkama, kao i Izveštaj o sprovedenim nabavkama i zaključenim ugovorima / računima za jednostavne nabavke za 2020. godinu.

U 2020. godini, izvršen je redovni godišnji popis pokretnih i nepokretnih stvari, gotovine u blagajni i obaveza sa stanjem na dan 31.12.2020. godine u Direkciji za zaštitu tajnih podataka, i izvršeno upoređivanje stanja dobijenog popisom sa stanjem iz knjigovodstva.

XII UPRAVLJANJE I UNUTRAŠNJE KONTORLE

Upravljanje i unutrašnje kontrole obuhvataju postupke upravljanja sredstvima subjekta, finansijske i druge kontrole i unutrašnju reviziju radi uspješnog upravljanja i ostvarivanja poslovnih ciljeva subjekta, na transparentan, pravilan, ekonomičan, efikasan i efektivan način.

U skladu sa obavezama koje proističu iz Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru, Direkcija je sačinila interne procedure za uspostavljanje i sprovođenje upravljanja i unutrašnjih kontrola za određene poslovne procese u Direkciji. U dosadašnjem periodu, Direkcija je donijela sljedeće interne procedure: Odluku o korišćenju telefona za

službene potrebe i naknadi za njihovo korišćenje, Sporazum o povjeravanju poslova unutrašnje revizije Ministarstvu odbrane, Inovirano Uputstvo o uslovima i načinu korišćenja službenog vozila (Odluka o dodjeli službenog vozila na korišćenje i Rješenje o dodjeli službenog vozila na korišćenje), Uputstvo o troškovima reprezentacije, Uputstvo za izradu zahtjeva za dodjelu budžetskih sredstava, Uputstvo za izradu internih pravila-procedura koje se primjenjuju u Direkciji, Uputstvo o upoznavanju zaposlenih sa etičkim kodeksom, Odluka o obavezi stručnog osposobljavanja i usavršavanja službenika, Ovlašćenje za sprovođenje postupka javnih nabavki, Uputstvo o komunikaciji sa medijima, Uputstvo o korišćenju i raspolaganju inventarom i sredstvima za rad, Inovirani Pravilnik o obračunu i isplati zarada, Uputstvo o postupku zasnivanja radnog odnosa bez javnog oglašavanja, Uputstvo o načinu evidentiranja i plaćanja ulaznih faktura, Interne procedure o postupcima nabavki iz oblasti odbrane i bezbjednosti izuzetih od primjene zakona o javnim nabavkama, Pravilnik o postupku hitne nabavke, Pravilnik o postupku nabavke male vrijednosti, Uputstvo za postupanje po prijavi i evidenciju prijava korupcije unutar Direkcije za zaštitu tajnih podataka i zaštitu identiteta lica koje je podnijelo prijavu, Internu proceduru o blagajničkom poslovanju i Uputstvo o načinu angažovanja lica po osnovu ugovora o djelu.

Interna pravila i procedure sadrže opis procedure, ovlašćena lica i kontrolne mehanizme i sastavni su dio Knjige procedura Direkcije za zaštitu tajnih podataka za upravljanje i unutrašnju kontrolu.

Izrađen je Godišnji izvještaj o aktivnostima na sprovođenju i unaprijeđenju upravljanja i kontrola za 2020. godinu. Izvještaj je dostavljen nadležnom organu.

U skladu sa Sporazumom zaključenim sa Ministarstvom odbrane, poslovi unutrašnje revizije u Direkciji za zaštitu tajnih podataka povjereni su Odjeljenju za unutrašnju reviziju Ministarstva odbrane. Ministarstvo odbrane podnosi Ministarstvu finansija Godišnji izvještaj o unutrašnjoj reviziji izvršenoj u Direkciji za zaštitu tajnih podataka.

XIII JAVNOST RADA

Direktor Direkcije redovno je izvještavao javnost o najznačajnijim pitanjima iz nadležnosti Direkcije za zaštitu tajnih podataka.

Direkcija je ažurno odgovarala na upućena pitanja medija.

Za potrebe javnosti rada, Direkcija je ažurirala svoju internet stranicu www.nsa.gov.me na kojoj su objavljeni podaci o značajnim aktivnostima, kao i informacije koje je organ dužan da objavi na svojoj internet stranici u skladu sa članom 12 Zakona o slobodnom pristupu informacijama.